

II

(Nelegislatīvi akti)

REGULAS

KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2022/439

(2021. gada 20. oktobris),

ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 papildina attiecībā uz regulatīviem tehniskajiem standartiem par precizētu novērtēšanas metodiku, kas jāievēro kompetentajām iestādēm, novērtējot kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atbilstību uz iekšējiem reitingiem balstītas pieejas izmantošanas prasībām

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenčuālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 ⁽¹⁾, un jo īpaši tās 144. panta 2. punkta trešo daļu, 173. panta 3. punkta trešo daļu un 180. panta 3. punkta trešo daļu,

tā kā:

- (1) Regulā (ES) Nr. 575/2013 paredzētā prasība, ka kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība uz iekšējiem reitingiem balstītas (IRB) pieejas izmantošanas prasībām, attiecas uz visām prasībām par IRB pieejas izmantošanu – neatkarīgi no to būtiskuma līmeņa – un uz pastāvīgu atbilstību prasībām. Līdz ar to minētā prasība attiecas ne tikai uz gadījumiem, kad jānovērtē sākotnējais pieteikums, ko iesniegusi iestāde, lai saņemtu atļauju izmantot reitingu sistēmas pašu kapitāla prasību aprēķina vajadzībām, bet arī uz gadījumiem, kad: jānovērtē papildu pieteikums, ko iesniegusi iestāde, lai saņemtu atļauju izmantot reitingu sistēmas, kas īstenotas saskaņā ar iestādes apstiprināto IRB pieejas secīgas īstenošanas plānu; jānovērtē pieteikums par tādu iekšējo pieeju būtiskām izmaiņām, attiecībā uz kurām iestāde ir saņēmusi izmantošanas atļauju saskaņā ar minētās regulas 143. panta 3. punktu un Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 529/2014 ⁽²⁾; notikušas IRB pieejas izmaiņas, attiecībā uz kurām jāveic informēšana saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 143. panta 4. punktu un Deleģēto regulu (ES) Nr. 529/2014; pastāvīgi jāpārskata IRB pieeja, attiecībā uz kuru iestāde saņēmusi izmantošanas atļauju, saskaņā ar 101. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2013/36/ES ⁽³⁾; jānovērtē pieteikums, kas iesniegts, lai saņemtu atļauju atsākt izmantot vienkāršākas pieejas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 149. pantu. Novērtējot atbilstību IRB

⁽¹⁾ OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp.

⁽²⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 529/2014 (2014. gada 12. marts), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 attiecībā uz regulatīviem tehniskajiem standartiem, lai novērtētu uz iekšējiem reitingiem balstītas pieejas un attīstītās mērīšanas pieejas paplašinājumu un izmaiņu būtiskumu (OV L 148, 20.5.2014., 36. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenčuālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp.).

pieejas izmantošanas prasībām, kompetentajām iestādēm visiem minētajiem konkrētajiem aspektiem būtu jāpiemēro tie paši kritēriji. Tādēļ uz visiem minētajiem gadījumiem būtu jāattiecas noteikumiem, kuros ir izklāstīta novērtēšanas metodika, lai nodrošinātu kompetento iestāžu izmantoto novērtēšanas metodiku saskaņošanu un novērstu regulējuma arbitrāžas risku.

- (2) Novērtēšanas metodikai būtu jāietver metodes, ko kompetentās iestādes izmanto vai nu kā fakultatīvas, vai obligātas, un būtu jānodrošina kritēriji, kurus pārbauda kompetentās iestādes.
- (3) Lai nodrošinātu, ka atbilstība prasībām, kuras jāizpilda *IRB* pieejas izmantošanai, tiek novērtēta konsekventi visā Savienībā, kompetentajām iestādēm attiecīgajam novērtējumam ir jāpiemēro tādas pašas metodes. Līdz ar to ir jānosaka tādu metožu kopums, kuras izmanto visas kompetentās iestādes. Tomēr, ņemot vērā novērtēšanas modeļa iezīmes un modeļu dažādību un īpatnības, kompetentajām iestādēm arī būtu jāīsteno uzraudzības rīcības brīvība, piemērojot šīs metodes attiecībā uz konkrētajiem pētāmajiem modeļiem. Šajā regulā paredzētajā novērtēšanas metodikā būtu jāprecizē minimālie kritēriji kompetentajām iestādēm, lai pārbaudītu atbilstību *IRB* pieejas izmantošanas prasībām, un jānosaka pienākums kompetentajām iestādēm pārbaudīt visus pārējos atbilstīgos kritērijus, kuri nepieciešami attiecīgajam mērķim. Turklāt dažos gadījumos, kad kompetentā iestāde ir nesen veikusi novērtējumus līdzīgām reitingu sistēmām tajā pašā riska darījumu kategorijā, ir lietderīgi kompetentajai iestādei atļaut izmantot šādu novērtējumu rezultātus, nevis veikt tos atkārtoti, ja kompetentā iestāde, piemērojot savu novērtējuma brīvību, nekonstatē būtiskas izmaiņas. Tam būtu jānovērš sarežģītība, nevajadzīgs slogs un darbību dublēšana.
- (4) Ja kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība prasībām izmantot *IRB* pieeju citam mērķim, nevis sākotnējam atļaujas saņemšanas pieteikumam, kompetentajām iestādēm būtu jāpiemēro vienīgi tie noteikumi, kuri ir būtiski attiecīgajiem citiem mērķiem veiktā novērtējuma ietvaros, un katrā gadījumā kā sākuma punkts būtu jāizmanto iepriekšējo novērtējumu secinājumi.
- (5) Ja novērtējums attiecas uz Regulas (ES) Nr. 575/2013 20. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajiem atļauju saņemšanas pieteikumiem, tiek piemēroti īstenošanas tehniskie standarti, kas minēti attiecīgā panta 8. punktā saistībā ar kopējo lēmumu pieņemšanas procesu.
- (6) Kompetentajām iestādēm ir jāpārbauda iestāžu atbilstība konkrētām regulatīvajām prasībām par *IRB* pieejas izmantošanu, kā arī jānovērtē iestādes īstenoto risinājumu, sistēmu un pieeju kopējā kvalitāte un jāpieprasa pastāvīgi uzlabojumi un pielāgojumi mainīgajiem apstākļiem, lai nodrošinātu nepārtrauktu atbilstību minētajām prasībām. Šāda novērtējuma veikšanai lielā mērā nepieciešams, lai kompetentās iestādes izmantotu savu rīcības brīvību. No vienas puses, noteikumiem par novērtēšanas metodiku būtu jāsniedz kompetentajām iestādēm iespēja izmantot savu rīcības brīvību, nepieciešamības gadījumā veicot citas pārbaudes papildus šajā regulā norādītajām pārbaudēm, un, no otras puses, tiem būtu jānodrošina uzraudzības praksi saskaņošana un salīdzināmība dažādās jurisdikcijās. To pašu iemeslu dēļ kompetentajām iestādēm vajadzētu būt nepieciešamajai elastībai, lai izmantotu piemērotāko fakultatīvo metodi vai jebkuru citu metodi, kas nepieciešama konkrētu prasību pārbaudei, cita starpā ņemot vērā to riska darījumu veidu būtiskumu, uz kuriem attiecas katra reitingu sistēma, modeļu sarežģītību, situācijas īpatnības, iestādes īstenoto konkrēto risinājumu, iestādes sniegto pierādījumu kvalitāti un pašām kompetentajām iestādēm pieejamos resursus. Turklāt to pašu iemeslu dēļ kompetentajām iestādēm būtu jāspēj veikt papildu testus un pārbaudes, kas nepieciešamas gadījumā, ja pastāv šaubas par tādu prasību izpildi, kuras saistītas ar *IRB* pieeju, un tas jāīsteno saskaņā ar proporcionalitātes principu un ņemot vērā iestādes darbības un struktūras veidu, apjomu un sarežģītību.

- (7) Lai nodrošinātu konsekventu un vispusīgu vispārējās *IRB* pieejas novērtēšanu, turpmāku atļaujas pieprasījumu gadījumā, pamatojoties uz apstiprinātu iestādes secīgas īstenošanas plānu, kompetento iestāžu veiktajam novērtējumam būtu jābalstās vismaz uz noteikumiem par izmantošanas un pieredzes testu, iedalīšanu kategorijās vai portfeļos, reitingu sistēmām un riska kvantitatīvo noteikšanu, jo minētie novērtējuma aspekti ir saistīti ar katru *IRB* pieejas individuālo reitingu sistēmu.
- (8) Lai novērtētu *IRB* pieejas piemērošanas atbilstību, būtu jāpārbauda visas reitingu sistēmas un saistītie procesi gadījumā, ja iestāde ir deleģējusi trešai personai uzdevumus, darbības vai funkcijas saistībā ar reitingu sistēmu izveidošanu, īstenošanu un validēšanu vai ir ieguvusi reitingu sistēmu vai kopīgi savāktos datus no trešo pušu pārdevēja. Konkrēti, būtu jāpārbauda, vai iestādē ir īstenotas piemērotas kontroles un vai ir pieejama visa dokumentācija. Turklāt, tā kā iestādes vadības struktūra galā ir atbildīga par deleģētajiem procesiem un tādu reitingu sistēmu darbības kvalitāti, kuras iegūtas no trešo pušu pārdevēja, būtu jāpārbauda, vai iestāde pietiekami labi izprot deleģētos procesus un iegādātās reitingu sistēmas. Tādējādi kompetentajām iestādēm būtu jānovērtē visi deleģētie uzdevumi, darbības un funkcijas un no trešo pušu pārdevējiem iegūtās reitingu sistēmas līdzīgā veidā kā gadījumā, ja *IRB* pieeja ir pilnībā izstrādāta, izmantojot iestādes iekšējos procesus.
- (9) Lai novērstu, ka iestādes ir ilgstoši veikušas *IRB* pieejas secīgu īstenošanu tikai daļēji, kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda tā dēvētā "ieviešanas plāna" īstenošanas termiņa atbilstība, minētā termiņa ievērošana un ieviešanas plāna izmaiņu nepieciešamība. Būtu jāpārbauda, lai visiem riska darījumiem, uz kuriem attiecas ieviešanas plāns, būtu noteikts un pieņemams maksimālais *IRB* pieejas īstenošanas termiņš.
- (10) Ir svarīgi novērtēt validēšanas struktūrvienības stabilitāti un līdz ar to neatkarību no kredītriska kontroles struktūrvienības, metožu un procedūru pilnīgumu, biežumu un piemērotību un ziņošanas procesa atbilstību, lai pārbaudītu, ka tiek veikts reitingu sistēmu objektīvs novērtējums un ka nav pietiekama stimula slēpt modeļa trūkumus un nepilnības. Pārbaudot, vai ir nodrošināts pienācīgs validēšanas struktūrvienības neatkarības līmenis, kompetentajām iestādēm būtu jāņem vērā iestādes lielums un sarežģītība.
- (11) Tā kā reitingu sistēmas ir *IRB* pieejas pamatā un to kvalitāte var ievērojami ietekmēt pašu kapitāla prasību līmeni, reitingu sistēmu darbības kvalitāte būtu regulāri jāpārskata. Ņemot vērā, ka riska parametru aplēses ir jāpārskata vismaz reizi gadā un ka kompetentajām iestādēm un iekšējās revīzijas struktūrvienībai būtu regulāri jānovērtē reitingu sistēmas un ņemot vērā, ka minētā uzdevuma veikšanai ir nepieciešami validēšanas struktūrvienības sniegtie dati, ir lietderīgi pārbaudīt, vai vismaz reizi gadā tiek veikta tādu reitingu sistēmu darbības kvalitātes validēšana, kuras attiecas uz būtiskiem portfeļiem, un visu citu reitingu sistēmu atpakaļejošas pārbaudes.
- (12) Iekšējām revīzijām faktiski ir jāaptver visas *IRB* pieejas jomas. Tomēr būtu jāpārbauda, vai tiek efektīvi izmantoti iekšējās revīzijas resursi, pievēršot uzmanību visriskantākajām jomām. Zināma elastība ir svarīga, jo īpaši tādu iestāžu gadījumā, kuras izmanto vairākas reitingu sistēmas. Līdz ar to kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai tiek veiktas ikgadējās pārbaudes, lai noteiktu jomas, kurām nepieciešama rūpīgāka pārbaude gada laikā.
- (13) Lai nodrošinātu minimālo saskaņotības līmeni attiecībā uz reitingu sistēmu izmantošanas jomu (tā dēvētais "izmantošanas tests"), kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai reitingu sistēmas ir iekļautas attiecīgajos iestādes procesos plašāku riska pārvaldības, kredītu apstiprināšanas un lēmumu pieņemšanas procesu, iekšējā kapitāla piešķiršanas un korporatīvās pārvaldības funkciju ietvaros. Tās ir pamatjomas, kurās iekšējie procesi paredz riska parametru izmantošanu, līdz ar to, ja attiecīgajās jomās izmantotie riska parametri atšķiras no riska parametriem, kas izmantoti pašu kapitāla prasību aprēķina vajadzībām, būtu jāpārbauda to pamatotība.

- (14) Attiecībā uz pieredzes testa prasībām, novērtējot, vai reitingu sistēmas, kuras iestāde izmantoja pirms pieteikšanās IRB pieejas izmantošanai, "kopumā atbilda" IRB prasībām, kompetentajām iestādēm būtu jo īpaši jāpārbauda, ka vismaz pēdējo trīs gadu laikā pirms IRB pieejas izmantošanas reitingu sistēma ir izmantota iestādes iekšējā riska mērīšanas un pārvaldības procesos un ka ir veikta tās uzraudzība, iekšējā validēšana un iekšējā revīzija. Šāda precizēta novērtēšanas metodika ir nepieciešama, lai nodrošinātu minimālu saskaņotības līmeni. Kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai reitingu sistēmas ir bijušas īstenotas vismaz pamatjomās, lai nodrošinātu, ka iestāde faktiski ir izmantojusi reitingu sistēmas un ka gan darbinieki, gan vadība zina šos parametrus un labi izprot to nozīmi un nepilnības. Visbeidzot, uzraudzības, validēšanas un iekšējās revīzijas ietvaros pieredzes ieguves perioda laikā būtu jākonstatē, ka reitingu sistēmas atbilda IRB pieejas pamatprasībām un ka tās laika gaitā tika pakāpeniski uzlabotas.
- (15) Ar privātpersonām vai MVU nesaistītu riska darījumu gadījumā nepieciešams, ka riska darījumu iedalīšana kategorijās vai portfeļos ir neatkarīga, jo procesa ietvaros parasti ir vajadzīgs subjektīvs spriedums. Ja ir riska darījumi ar privātpersonām vai MVU, iedalīšanas process parasti ir pilnībā automatizēts, pamatojoties uz objektīvu informāciju par parādnieku un tā darījumiem. Iedalīšanas procesa pareizību nodrošina pareiza reitingu sistēmas īstenošana iestādes IT sistēmās un procedūrās. Tomēr, ja ir atļautas atkāpes, reitingu piešķiršanas procesā ir jāizmanto subjektīvs spriedums. Līdz ar to, kā arī ņemot vērā, ka atkāpju izmantošanas gadījumos, tostarp gadījumos, kad notiek riska darījumi ar privātpersonām vai MVU, par riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu atbildīgās personas parasti tiecas piešķirt labākus reitingus, lai palielinātu pārdošanu un kredītu apjomu, būtu jāpārbauda, vai iedalīšanu ir apstiprinājusi persona vai komiteja, kas nav atkarīga no citām personām, kuras ir atbildīgas par riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu.
- (16) Ja reitingi ir vecāki par 12 mēnešiem vai iedalīšanas pārbaude nav veikta laikus saskaņā ar iestādes politiku, kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai ir veiktas konservatīvas korekcijas attiecībā uz aktīvu riska svērtās vērtības aprēķinu. Tam ir vairāki iemesli. Ja reitings ir novecojis vai balstīts uz novecojušu informāciju, riska novērtējums var būt neprecīzs. Jo īpaši, ja parādnieka stāvoklis pēdējo 12 mēnešu laikā ir pasliktinājies, tas nav atspoguļots reitingā, un risks tiek novērtēts par zemu. Turklāt saskaņā ar vispārējo principu attiecībā uz riska parametru aplēsi gadījumos, ja riska parametru aplēse balstās uz nepietiekamiem datiem vai pieņēmumiem, būtu jāizmanto lielāka piesardzības rezerve. Tas pats princips būtu jāpiemēro attiecībā uz riska darījumu iedalīšanu kategorijās vai portfeļos, t. i., ja iedalīšanas procesā ir ņemta vērā nepietiekama informācija, riska pakāpju aprēķināšanā ir jāizmanto augstāks piesardzības līmenis. Augstāka piesardzības līmeņa izmantošanas metode riska pakāpju aprēķinā nebūtu jāprecizē, jo iestāde var korigēt reitingu, riska parametru aplēsi vai tieši riska pakāpi. Korekcijai proporcionāli būtu jāatbilst tāda perioda ilgumam, kura laikā ir novecojis reitings vai tā pamatā esošā informācija.
- (17) Iestādēm ir jādokumentē konkrētās iekšēji lietotās saistību nepildīšanas un zaudējumu definīcijas un jānodrošina to atbilstība Regulā (ES) Nr. 575/2013 iekļautajām definīcijām. Novērtējot atbilstību, kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai iestādēm ir skaidra politika, kurā precizēts, kad parādniekam vai darījumam tiek klasificēta saistību nepildīšana. Šai politikai jāatbilst vispārīgajiem principiem par saistību nepildīšanas identificēšanu. EBI ir pieņēmusi Pamatnostādnes par saistību neizpildes definīcijas piemērošanu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantu. Minētajai politikai arī būtu jābūt ietvertai iestāžu riska pārvaldības procesos un sistēmās, jo Regulā (ES) Nr. 575/2013 ir jo īpaši paredzēta prasība, ka iekšējiem reitingiem, t. i., ieskaitot iedalīšanu saistību nepildīšanas reitinga kategorijā, ir jābūt būtiskai nozīmei risku pārvaldības un citos iestādes iekšējos procesos, kuri arī būtu jāpārbauda kompetentajām iestādēm.
- (18) Uz informāciju par parādnieku rezultātiem un riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības, un riska darījumiem, kuros nav saistību neizpildes, balstās iestādes iekšējie procesi attiecībā uz riska parametru kvantitatīvu noteikšanu un pašu kapitāla prasību aprēķināšanu. Tādēļ parādnieki, kuri nepilda saistības, uzticami un iedarbīgi jāidentificē, kā arī uzticami un iedarbīgi jāpārklasificē uz saistību izpildes statusu. Kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai piesardzīgas pārklasifikācijas process nodrošina, ka parādnieki netiek pārklasificēti uz saistību izpildes statusu, ja iestāde paredz, ka riska darījumam, visticamāk, īsā laikposmā atjaunosies saistību neizpilde.

- (19) Lai nodrošinātu kompetentajām iestādēm konsekventu un precīzu pārskatu par iestādes izmantotajām reitingu sistēmām, kā arī reitingu sistēmu uzlabošanu laika gaitā, kompetentajām iestādēm ir jānovērtē, cik pilnīgs ir iestādes izmantoto reitingu sistēmu pašreizējo un vēsturisko versiju reģistrs ("reitingu sistēmu reģistrs"). Ņemot vērā, ka pieredzes testa prasības attiecas uz iepriekšējiem trīs gadiem kopš iekšējā modeļa apstiprināšanas pieteikuma izskatīšanas brīža un ka kompetentajām iestādēm ir regulāri un vismaz reizi trīs gados jāveic iekšējā modeļa vispārēja pārskatīšana, kompetentajām iestādēm ir lietderīgi pārbaudīt, vai šāds reitingu sistēmu reģistrs aptver vismaz iekšējo modeļu versijas, ko iestāde izmantojusi iepriekšējo trīs gadu laikā.
- (20) Subjektīvais spriedums tiek izmantots dažādos reitingu sistēmu izstrādes un izmantošanas posmos. Subjektīvā sprieduma saprātīga izmantošana var uzlabot modeļa kvalitāti un tā prognožu precizitāti. Tomēr subjektīvā sprieduma izmantošana būtu jākontrolē, jo tā rezultātā tiek mainītas aplēses, subjektīvi balstoties uz iepriekšējo pieredzi. Tādēļ kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai subjektīvā sprieduma izmantošana ir pamatota, ņemot vērā tā pozitīvo ieguldījumu prognožu precizitātē. Līdz ar to daudzas atkāpes no modeļa rezultātiem var norādīt, ka reitingu sistēmā nav iekļauta kāda nozīmīga informācija. Tādējādi kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai iestādes regulāri analizē atkāpju skaitu un to pamatojumu un vai konstatētās modeļa nepilnības tiek pienācīgi novērstas modeļa pārbaudes ietvaros.
- (21) Visos gadījumos kompetentajām iestādēm būtu jānovērtē, vai iestāde ir izmantojusi pietiekamu piesardzības rezervi riska parametru aplēsēs. Šajā piesardzības rezervē būtu jāņem vērā jebkādi konstatētie risku kvantitatīvajai noteikšanai izmantoto datu vai metožu trūkumi un lielāka nenoteiktība, ko var izraisīt, piemēram, izmaiņas aizdevumu vai atgūšanas politikā. Ja iestāde vairs neatbilst *IRB* pieejas prasībām, kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai tā ievēro prasību, ka reitingu sistēmas tiek laikus labotas. Piesardzības rezerves izmantošanai nebūtu jāaizstāj modeļu labošana un to pilnīgas atbilstības nodrošināšana Regulas (ES) Nr. 575/2013 prasībām.
- (22) Attiecībā uz riska kvantitatīvu noteikšanu ir ieteicams, lai *PD* aplēses laika gaitā būtu salīdzinoši stabilas nolūkā izvairīties no pārmērīga pašu kapitāla prasību cikliskuma. Kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai *PD* aplēses ir balstītas uz gada saistību neizpildes rādītāju ilgtermiņa vidējo rādītāju. Turklāt, tā kā pašu kapitālam būtu jāpalīdz iestādēm turpināt darbību spriedzes laikā, riska aplēsēs būtu jāņem vērā iespējamā ekonomisko apstākļu pasliktināšanās pat uzplaukuma laikā. Visbeidzot, ja pastāv lielāka nenoteiktība, ko izraisa nepietiekami dati, kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai ir izmantota papildu piesardzības rezerve. Ja pieejamās laikkrindas garums neietver saistību neizpildes rādītāju paredzamo mainīgumu, būtu jāizmanto attiecīga metodika, lai ņemtu vērā trūkstošos datus.
- (23) *LGD* aplēses balstās uz vidējiem realizētajiem *LGD*, kas svērti ar saistību nepildīšanas skaitu. Ja riska darījumu vērtība ir būtisks risku raksturojošs rādītājs, tas būtu jāizvērtē ar citiem iespējamajiem risku raksturojošajiem rādītājiem *LGD* nodalīšanai vai riska diferencēšanai, lai nodrošinātu, ka parametrs tiek aprēķināts viendabīgiem portfeļiem vai darījumu kategorijām. Kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai šī pieeja ir atbilstoši izmantota, jo tā nodrošina atbilstību *PD* parametra aprēķinam un pamatotu riska pakāpes formulas izmantošanu. Regulā (ES) Nr. 575/2013 ir nošķirta metode *LGD* aplēšanai atsevišķiem riska darījumiem riska darījumu riska svērtu vērtību aprēķināšanai un *LGD* aplēšu vidējā vērtība, kas aprēķināta portfeļa līmenī. Atšķirībā no atsevišķas *LGD* aplēses *LGD* minimālā robežvērtība ar nekustamo īpašumu nodrošinātiem riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU, ko piemēro vispārējā portfeļa līmenī, tiek definēta kā riska darījumu svērtie vidējie *LGD*. Lai nodrošinātu pienācīgu riska parametru līmeni riska darījumiem, kuri nodrošināti ar nekustamo īpašumu, kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai *LGD* minimālās robežvērtības ir piemērotas pareizi.
- (24) Riska darījumi, kuros netiek pildītas saistības un kuri pēc saistību izpildes statusa atjaunošanas īsā laikposmā tiek pārklassificēti par darījumiem, kuros netiek pildītas saistības, ir jāuzskata par tādiem, kuros netiek pildītas saistības, kopš saistību neizpildes rašanās, jo pagaidu pārklassifikācija uz saistību izpildes statusu, visticamāk, tiks veikta, pamatojoties uz nepilnīgu informāciju par parādnieka faktisko situāciju. Līdz ar to vairāku saistību neizpildes gadījumu uzskatīšana par vienu saistību neizpildes gadījumu labāk atspoguļo faktisko saistību neizpildes pieredzi.

Tādējādi kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai, aplēšot riska parametrus, vairāki tā paša parādnieka saistību neizpildes gadījumi īsā laikposmā tiek uzskatīti par vienu saistību neizpildes gadījumu. Turklāt tā paša parādnieka vairāku saistību neizpildes gadījumu uzskatīšana par atsevišķiem saistību neizpildes gadījumiem var izraisīt būtiskas kļūdas riska parametru aplēsēs, jo augstāki saistību neizpildes rādītāji palielinātu *PD* aplēses. No otras puses, *LGD* tiktu novērtēti par zemu, jo pirmie parādnieka saistību neizpildes gadījumi tiktu uzskatīti par novērstiem, neradot zaudējumus, lai gan iestāde bija cietusi zaudējumus. Turklāt, ņemot vērā saikni starp *PD* un *LGD* aplēsēm un lai nodrošinātu paredzamo zaudējumu reālistisku aplēsi, vajadzētu būt konsekventai pieejai attiecībā uz vairākiem saistību neizpildes gadījumiem *PD* un *LGD* aplēšu mērķiem.

- (25) Iestādei pieejamās informācijas apjoms attiecībā uz riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības, ievērojami atšķiras no informācijas par ienākumus nesošiem riska darījumiem. Konkrētāk, attiecībā uz riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības, ir pieejami divi papildu risku raksturojošie rādītāji, proti, saistību neizpildes ilgums un realizētā parādu atgūšana. Tādējādi *LGD* aplēšana, kas veikta pirms saistību neizpildes, nav pietiekama, jo riska aplēsēm būtu jāņem vērā visi būtiskie risku raksturojošie rādītāji. Turklāt riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības, jau ir zināms, kādi bija ekonomiskie apstākļi saistību nepildīšanas brīdī. *LGD* riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības, būtu arī jāatspoguļo šādu divu rādītāju summa: paredzamie zaudējumi konkrētajos ekonomiskajos apstākļos un iespējamie neparedzētie zaudējumi, kuri var rasties atgūšanas laikposmā. Tādēļ kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai *LGD* riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības ("saistību neizpildes *LGD*"), tiek aplēsti tieši vai kā paredzamo zaudējumu maksimāli precīzākās aplēses ("*EL_{BE}*") un tāda pieauguma summa, kas ietver neparedzētos zaudējumus, kuri var rasties atgūšanas laikposmā. Neatkarīgi no izmantotās pieejas saistību neizpildes *LGD* aplēsē būtu jāņem vērā informācija par saistību neizpildes ilgumu un realizēto parādu atgūšanu līdz aplēšanas brīdim un būtu jāizvērtē iespējamās nelabvēlīgās ekonomisko apstākļu izmaiņas paredzamajā atgūšanas procesa laikā.
- (26) Ja iestādes izmanto pašu veiktās *LGD* aplēses, iekšējām prasībām nodrošinājuma pārvaldībai būtu vispārīgi jāatbilst prasībām Regulas (ES) Nr. 575/2013 trešās daļas II sadaļas 4. nodaļas 3. iedaļā. Kompetentajām iestādēm būtu jāpievērš uzmanība nodrošinājuma novērtēšanas un juridiskās noteiktības prasībām, jo ir svarīgi nodrošināt regulāru un ticamu nodrošinājuma vērtēšanu un to, lai novērtēšana atspoguļotu faktisko tirgus vērtību pašreizējos tirgus apstākļos. Pārvērtēšanas biežums un raksturs būtu jāpielāgo nodrošinājuma veidam, jo novecojuša vai neprecīza novērtējuma rezultātā var tikt pārāk zemu novērtēts ar kredītriska darījumu saistītais risks. Ļoti svarīgi ir garantēt, lai nodrošinājums būtu tiesisks un izpildāms visās attiecīgajās jurisdikcijās. Pretējā gadījumā riska darījums būtu uzskatāms par nenodrošinātu. Atzīstot šādu nodrošinājumu riska kvantitatīvās noteikšanas ietvaros, risks var tikt novērtēts pārāk zemu.
- (27) Kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai attīstītās *IRB* pieejas vajadzībām, t. i., ja tiek izmantotas pašu veiktās *LGD* aplēses, garantijas devēji tiek uzskatīti par atbilstošiem, ja tie tiek novērtēti, izmantojot saskaņā ar *IRB* pieeju apstiprinātu reitingu sistēmu; citi garantijas devēji arī var tikt uzskatīti par atbilstošiem, ja vien tie tiek klasificēti kā iestāde, centrālā valdība vai centrālā banka, vai komercsabiedrība, kurai ir ĀKNI kredītnovērtējums, un garantija atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 trešās daļas II sadaļas 4. nodaļas 3. iedaļā paredzētajām prasībām, kuras attiecas arī uz standartizēto pieeju.
- (28) Novērtējot riska darījumu iedalīšanu riska darījumu kategorijās, būtu jānosaka konkrētas prasības pārbaudēm, ko īsteno kompetentās iestādes, attiecībā uz riska darījumu iedalīšanu ar privātpersonām vai MVU veiktu riska darījumu kategorijā, jo uz tiem attiecas preferenciāls režīms saistībā ar riska darījumu riska svērtu vērtību aprēķināšanu. Dažas riska darījumu kategorijas definē, balstoties uz darījumus raksturojošiem rādītājiem, savukārt citas – uz parādnieka veidu, līdz ar to var būt riska darījumi, kuri atbilst vairāk nekā vienas riska darījumu kategorijas kritērijiem. Tādēļ kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai iestāde izmanto pareizu klasifikācijas secību, lai nodrošinātu riska darījumu konsekventu un nepārprotamu iedalīšanu riska darījumu kategorijās.

- (29) Kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai spriedzes testu rezultāti tiek ņemti vērā riska un kapitāla pārvaldības procesos, jo spriedzes testu rezultātu integrācija lēmumu pieņemšanas procesos nodrošina to, ka scenāriji un to ietekme uz pašu kapitāla prasībām tiek izstrādāti un īstenoti jēgpilnā veidā un ka iestādes pārvaldībā tiek ņemti vērā uz nākotni vērsti pašu kapitāla prasību aspekti.
- (30) Iestādēm, kuras izmanto pašu veiktās LGD un pašu korekcijas pakāpju aplēses, būtu jāaprēķina riska darījumu efektīvais termiņš saskaņā ar IRB pieeju, lai aprēķinātu pašu kapitāla prasības. Atjaunojamu riska darījumu gadījumā iestāde ir pakļauta riskam ilgāk par pašreizējā aizņēmuma atmaksas datumu, jo aizņēmējs var atkārtoti aizņemties papildu summu. Tādēļ kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai atjaunojamo riska darījumu efektīvā termiņa aprēķins balstās uz darījuma beigu datumu.
- (31) Starpības aprēķins starp paredzamo zaudējumu apmēru, no vienas puses, un kredītriska korekcijām, papildu vērtības korekcijām un citiem pašu kapitāla samazinājumiem, no otras puses, ("IRB deficīts") jāveic kopējā līmenī atsevišķi tādu riska darījumu portfelim, kuros netiek pildītas saistības, un tādu darījumu portfelim, kuros nav saistību neizpildes. Ir nepieciešams nodalīt riska darījumus, kuros netiek pildītas saistības, un riska darījumus, kuros nav saistību neizpildes, lai nodrošinātu, ka negatīvās summas, kuras izriet no aprēķina, kas veikts tādu darījumu portfelim, kuros netiek pildītas saistības, netiek izmantotas, lai samazinātu pozitīvās summas, kuras izriet no aprēķina, kas veikts tādu darījumu portfelim, kuros nav saistību neizpildes. Izņemot minēto, kopējais aprēķins atbilst vispārējam pašu kapitāla jēdzienam, saskaņā ar kuru pašu kapitālam būtu jābūt pilnībā pieejamam, lai segtu neparedzētus zaudējumus iestādes maksātnespējas gadījumā. Tā kā kredītriska korekciju, papildu vērtības korekciju un citu pašu kapitāla samazinājumu summas, kas iekļautas IRB deficīta aprēķinā, jau ir atņemtas no pašu kapitāla, lai segtu paredzamos zaudējumus ("EL"), to pārsniegums pār kopējo EL vērtību ir pilnībā pieejams, lai segtu zaudējumus, kas noteikti visos riska darījumos, kuros netiek pildītas saistības. Tādēļ kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai pašu kapitāla korekcijas, kuras balstās uz IRB deficītu, ir pareizi aprēķinātas un piemērotas.
- (32) Neuzticami, neprecīzi, nepilnīgi vai novecojuši dati var izraisīt kļūdas riska novērtēšanā un pašu kapitāla prasību aprēķināšanā. Turklāt, ja šādi dati tiek izmantoti iestādes riska pārvaldības procesos, var tikt pieņemti nepareizi kredītlēmumi un pārvaldības lēmumi. Lai nodrošinātu datu uzticamību un augstu kvalitāti, infrastruktūrai un procedūrām saistībā ar datu vākšanu un glabāšanu vajadzētu būt rūpīgi dokumentētām, un tajās būtu jāietver pilnīgs datu raksturojums un avotu apraksts, lai nodrošinātu to atbilstīgu izmantošanu iekšējos procesos un pašu kapitāla prasību aprēķināšanas procesos. Tādējādi kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda tādu datu kvalitāte un dokumentācija, kuri izmantoti riska parametru aplēšanas procesā, riska darījumu iedalīšanā riska darījumu kategorijās vai portfeļos un pašu kapitāla prasību aprēķināšanā.
- (33) Datu kvalitāte, riska novērtēšanas precizitāte un pašu kapitāla prasību aprēķināšanas pareizība ir ļoti atkarīga no tādu IT sistēmu uzticamības, kuras izmanto IRB pieejas mērķiem. Turklāt riska pārvaldības procesu un pašu kapitāla prasību aprēķināšanas nepārtrauktību un atbilstību var nodrošināt vienīgi tad, ja attiecīgajiem mērķiem izmantotās IT sistēmas ir nekaitīgas, drošas un uzticamas un IT infrastruktūra ir pietiekami stabila. Tādēļ kompetentajām iestādēm arī jāpārbauda iestādes IT sistēmu uzticamība un IT infrastruktūras stabilitāte.
- (34) Kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, ka, ciktāl iespējams, gan kapitāla vērtspapīru riska darījumu iekšējo modeļu izstrādei, gan validēšanai tiek izmantoti tādi novērojumi attiecībā uz ieņēmumiem no kapitāla vērtspapīru riska darījumiem, kuri nepārklājas. Novērojumi, kas nepārklājas, nodrošina prognožu augstāku kvalitāti, ja visiem novērojumiem tiek piešķirts vienāds svars un novērojumi nav cieši savstarpēji saistīti.
- (35) IRB pieejas izmantošanai ir nepieciešams kompetento iestāžu apstiprinājums, un visas minētās pieejas būtiskās izmaiņas ir jāapstiprina. Līdz ar to kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai pārvaldības iekšējais process un jo īpaši šādu izmaiņu apstiprināšanas iekšējais process nodrošina, ka tiek īstenotas vienīgi izmaiņas, kuras atbilst Regulai (ES) Nr. 575/2013 un Deleģētajai regulai (ES) Nr. 529/2014, un ka izmaiņu klasifikācija ir konsekventa, lai novērstu jebkādu regulējuma arbitražu.

- (36) Šīs regulas noteikumi ir cieši saistīti, jo tie visi attiecas uz novērtēšanas metodikas aspektiem, kas kompetentajām iestādēm jāizmanto, novērtējot iestādes atbilstību *IRB* pieejai. Lai nodrošinātu saskaņotību starp šiem noteikumiem, kuriem būtu jāstājas spēkā vienlaicīgi, un personām, uz kurām tie attiecas, atvieglotu to visaptverošu pārskatu un visaptverošu piekļuvi, ir vēlams visus Regulā (ES) Nr. 575/2013 paredzētos regulatīvos tehniskos standartus, kas saistīti ar novērtēšanas metodiku attiecībā uz *IRB* pieeju, iekļaut vienā regulā.
- (37) Šīs regulas pamatā ir regulatīvo tehnisko standartu projekts, ko Komisijai iesniedusi Eiropas Banku iestāde.
- (38) Eiropas Banku iestāde ir veikusi atklātu sabiedrisko apspriešanu par regulatīvo tehnisko standartu projektu, kas ir šīs regulas pamatā, izvērtējusi iespējamās saistītās izmaksas un ieguvumus un pieprasījusi saskaņā ar Eiropa Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 ⁽⁴⁾ 37. pantu izveidotās Banku nozares ieinteresēto personu grupas atzinumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI PAR NOVĒRTĒŠANAS METODIKU

1. pants

Novērtējums par atbilstību uz iekšējiem reitingiem balstītas pieejas izmantošanas prasībām

1. Kompetentās iestādes izmanto šo regulu, lai novērtētu iestādes atbilstību uz iekšējiem reitingiem balstītas pieejas ("*IRB* pieeja") izmantošanas prasībām, ievērojot šādus nosacījumus:
- a) lai novērtētu sākotnējos pieteikumus, kas iesniegti, lai saņemtu atļauju izmantot *IRB* pieeju atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. pantam, kompetentās iestādes piemēro visus šīs regulas noteikumus;
 - b) lai novērtētu pieteikumus, kas iesniegti, lai saņemtu atļauju paplašināt *IRB* pieeju saskaņā ar apstiprinātu secīgas īstenošanas plānu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 148. pantam, kompetentās iestādes piemēro šīs regulas 4., 5., 7. un 8. nodaļu un jebkuru citu daļu, kas attiecas uz konkrēto pieprasījumu;
 - c) lai novērtētu pieteikumus, kas iesniegti, lai saņemtu iepriekšēju atļauju veikt izmaiņas atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 143. panta 3. punktam, kompetentās iestādes piemēro visas šīs regulas daļas, kuras attiecas uz minētajām izmaiņām;
 - d) lai novērtētu izmaiņas reitingu sistēmās un iekšējo modeļu pieejās kapitāla vērtspapīru riska darījumiem, par kurām ir paziņots saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 143. panta 4. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šīs regulas daļas, kuras attiecas uz minētajām izmaiņām;
 - e) lai veiktu *IRB* pieejas izmantošanas pastāvīgu pārskatīšanu saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 101. pantu, kompetentās iestādes piemēro visas šīs regulas daļas, kuras attiecas uz minēto pārskatīšanu;
 - f) lai novērtētu pieteikumus, kas iesniegti, lai saņemtu atļauju atsākt izmantot vienkāršākas pieejas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 149. pantu, kompetentās iestādes piemēro šīs regulas 6.–8. pantu.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV L 331, 15.12.2010., 12. lpp.).

2. Papildus 1. punktā minētajiem kritērijiem, kuri paredzēti šīs regulas noteikumos, kompetentās iestādes pārbauda visus pārējos attiecīgos kritērijus, kas nepieciešami, lai novērtētu atbilstību *IRB* pieejas izmantošanas prasībām.

2. pants

Metodes, kuras piemēro kompetentās iestādes

1. Lai novērtētu sākotnējos pieteikumus, kas iesniegti, lai saņemtu atļauju izmantot *IRB* pieeju, kompetentās iestādes piemēro visas obligātās metodes, kuras paredzētas šajā regulā. Tās arī var piemērot citas šajā regulā paredzētās metodes atbilstoši 7. punktam un visas pārējās metodes saskaņā ar 8. punktu.

2. Lai novērtētu pieteikumus, kas iesniegti, lai saņemtu atļauju paplašināt *IRB* pieeju saskaņā ar secīgas īstenošanas plānu, kompetentās iestādes piemēro visas obligātās metodes, kuras paredzētas 4., 5., 7. un 8. nodaļā. Tās arī var piemērot citas šajā regulā paredzētās metodes atbilstoši 7. punktam un visas pārējās metodes saskaņā ar 8. punktu.

3. Lai novērtētu pieteikumus, kas iesniegti, lai saņemtu iepriekšēju atļauju veikt *IRB* pieejas izmaiņas, kompetentās iestādes pārskata dokumentus, kuri iestādēm jāiesniedz attiecībā uz izmaiņām saskaņā ar Deleģētās regulas (ES) Nr. 529/2014 8. pantu. Tās arī var piemērot jebkuras šajā regulā paredzētās metodes atbilstoši 7. punktam un visas pārējās metodes saskaņā ar 8. punktu.

4. Lai novērtētu izmaiņas reitingu sistēmās un iekšējo modeļu pieejās kapitāla vērtspapīru riska darījumiem, par kurām ir paziņots, kompetentās iestādes pārskata dokumentus, kuri iestādēm jāiesniedz attiecībā uz izmaiņām saskaņā ar Deleģētās regulas (ES) Nr. 529/2014 8. pantu, un var piemērot jebkuras šajā regulā paredzētās metodes atbilstoši 7. punktam un visas pārējās metodes saskaņā ar 8. punktu.

5. Lai veiktu *IRB* pieejas izmantošanas pastāvīgu pārskatīšanu, kompetentās iestādes var piemērot jebkuras šajā regulā paredzētās metodes atbilstoši 7. punktam un visas pārējās metodes saskaņā ar 8. punktu.

6. Lai novērtētu pieteikumus, kas iesniegti, lai saņemtu atļauju atsākt izmantot vienkāršākas pieejas, kompetentās iestādes var piemērot jebkuras šīs regulas 2. nodaļā paredzētās metodes atbilstoši 7. punktam un visas pārējās metodes saskaņā ar 8. punktu.

7. Ja regulā ir paredzēta fakultatīva metožu izmantošana, kompetentās iestādes var piemērot jebkuru no metodēm, kuras ir piemērotas un atbilstošas iestādes darbības un organizatoriskās struktūras veidam, apjomam un sarežģītībai, ņemot vērā:

a) to riska darījumu veidu būtiskumu, uz kuriem attiecas reitingu sistēma;

b) reitingu modeļu un riska parametru sarežģītību un to izmantošanu.

8. Papildus šajā regulā paredzētajām metodēm kompetentās iestādes var izmantot citas metodes, kuras ir piemērotas un atbilstošas iestādes darbības un organizatoriskās struktūras veidam, apjomam un sarežģītībai, ja tas ir nepieciešams, lai novērtētu atbilstību *IRB* pieejas izmantošanas prasībām.

9. Piemērojot šajā regulā paredzētās metodes, kompetentās iestādes var ņemt vērā tādu nesen veikto novērtējumu rezultātus, kurus tā īstenojusi pati vai kurus īstenojušas citas kompetentās iestādes, ja minētie novērtējumi atbilst abiem šādiem nosacījumiem:

a) novērtējums tika pilnībā vai daļēji balstīts uz obligātām metodēm;

b) novērtējuma priekšmets ietvēra tādu pašu vai līdzīgu reitingu sistēmu tajā pašā riska darījumu kategorijā.

3. pants

Dokumentācijas kvalitāte

1. Lai pārbaudītu iestādes atbilstību prasībai par dokumentāciju, kas paredzēta Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta e) apakšpunktā, kompetentās iestādes pārbauda, vai dokumentācija par reitingu sistēmām atbilstoši definīcijai Regulas (ES) Nr. 575/2013 142. panta 1. punkta 1. apakšpunktā ("reitingu sistēmas"):

- a) ir pietiekami detalizēta un precīza, lai to varētu efektīvi izmantot;
- b) ir apstiprināta iestādes attiecīgajā vadības līmenī;
- c) attiecībā uz katru dokumentu ietver informāciju vismaz par dokumenta veidu, autoru, izskatītāju, pilnvaroto pārstāvi, īpašnieku, izstrādes datumu un apstiprināšanas datumu, versijas numuru un dokumenta izmaiņu vēsturi;
- d) ļauj trešām personām pārbaudīt un apstiprināt reitingu sistēmu darbību un jo īpaši pārbaudīt un apstiprināt, ka:
 - i) dokumentācija par reitingu sistēmas uzbūvi ir pietiekami detalizēta, lai trešās personas varētu izprast visu reitingu sistēmas aspektu pamatojumu, ieskaitot pieņēmumus, matemātiskās formulas un – ja ir izmantots subjektīvais spriedums – lēmumus, kā arī reitingu sistēmas izstrādes procedūras;
 - ii) reitingu sistēmas dokumentācija ir pietiekami detalizēta, lai trešās personas varētu izprast katra reitingu modeļa un katra riska parametra darbību, ierobežojumus un galvenos pieņēmumus un replicēt modeļa izstrādi;
 - iii) reitingu piešķiršanas procesa dokumentācija ir pietiekami detalizēta, lai trešās personas varētu izprast metodi riska darījumu iedalīšanai kategorijās un portfeļos un to faktisko iedalījumu kategorijās un portfeļos un replicēt iedalījumu.

2. Panta 1. punkta piemērošanas nolūkā kompetentā iestāde pārbauda, vai iestāde īsteno politiku, kurā ir noteikti īpaši standarti attiecībā uz dokumentāciju, kuri nodrošina:

- a) ka iekšējā dokumentācija ir pietiekami detalizēta un precīza;
- b) ka konkrētām personām vai struktūrvienībām ir noteikta atbildība nodrošināt, lai šī dokumentācija būtu pilnīga, konsekventa, precīza, atjaunināta, apstiprināta kā piemērota un droša;
- c) ka iestāde atbilstoši dokumentē politiku, procedūras un metodikas saistībā ar IRB pieejas piemērošanu.

4. pants

Trešo personu iesaistīšanās

1. Lai novērtētu atbilstību prasībai par reitingu sistēmu stabilitāti un integritāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punktu, ja iestāde ir deleģējusi trešai personai uzdevumus, darbības vai funkcijas saistībā ar tās reitingu sistēmu izveidi, īstenošanu un validēšanu vai ir iegādājusies reitingu sistēmu vai kopīgi savāktus datus no trešās personas, kompetentā iestāde pārbauda, vai deleģēšana vai iegāde netraucē šīs regulas piemērošanu, un pārbauda, vai:

- a) iestādes augstākā vadība atbilstoši definīcijai Direktīvas 2013/36/ES 3. panta 1. punkta 9. apakšpunktā ("augstākā vadība"), kā arī iestādes vadības struktūra vai minētās vadības struktūras norīkota komiteja aktīvi piedalās uzraudzībā un lēmumu pieņemšanā par uzdevumiem, darbībām un funkcijām, kas deleģētas trešām personām, vai par reitingu sistēmām, kas iegādātas no trešām personām;
- b) iestādes darbiniekiem ir pietiekamas zināšanas un izpratne par uzdevumiem, darbībām vai funkcijām, kas deleģētas trešām personām, un par tādu datu un reitingu sistēmu struktūru, kas iegādāti no trešām personām;

- c) ir nodrošināta ārpakalpojumu sniedzējam uzticēto funkciju vai procesu nepārtrauktība, tostarp izstrādājot atbilstošus ārkārtas rīcības plānus;
- d) trešo personu iesaistīšanās neierobežo vai nekavē trešām personām deleģēto uzdevumu, darbību un funkciju iekšējo revīziju vai citu kontroli;
- e) kompetentajai iestādei ir piešķirta pilna piekļuve visai attiecīgajai informācijai.

2. Ja iestādes reitingu sistēmas izstrādes un risku novērtēšanas uzdevumos ir iesaistīta trešā persona, kompetentā iestāde pārbauda, vai:

- a) ir izpildītas 1. punkta a)–e) apakšpunkta prasības;
- b) trešās personas neveic validēšanas darbības attiecībā uz minētajām reitingu sistēmām un risku aplēsēm;
- c) trešā persona sniedz iestādei informāciju, kas nepieciešama minēto validēšanas darbību veikšanai.

3. Ja reitingu sistēmas izstrādes un riska parametru aplēšu mērķiem iestāde izmanto datus, kas ir savākti kopā ar citām iestādēm, un trešā persona izstrādā reitingu sistēmu, trešā persona var palīdzēt iestādei validēšanas darbībās, veicot tos validēšanas uzdevumus, kuriem nepieciešama piekļuve kopīgi savāktajiem datiem.

4. Lai piemērotu 1., 2. un 3. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:

- a) pārskata līgumus ar trešo personu un citus attiecīgos dokumentus, kuros noteikti trešās personas uzdevumi;
- b) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem vai trešās personas, kurai deleģēts uzdevums, darbība vai funkcija, vai intervē tos;
- c) iegūst rakstveida paziņojumus no iestādes augstākās vadības vai vadības struktūras vai trešās personas, kurai deleģēts uzdevums, darbība vai funkcija, vai vadības struktūras norīkotās iestādes komitejas vai intervē tos;
- d) nepieciešamības gadījumā pārskata citus attiecīgos iestādes vai trešās personas dokumentus.

5. pants

Pagaidu neatbilstība IRB pieejas prasībām

Piemērojot Regulas (ES) Nr. 575/2013 146. panta a) punktu, kompetentā iestāde:

- a) pārskata, vai iestādes atbilstības savlaicīgas atjaunošanas plāns ir pietiekams, lai novērstu neatbilstību, un vai grafiks ir pamatots, ņemot vērā šādus aspektus:
 - i) neatbilstības būtiskums;
 - ii) atbilstības atjaunošanai nepieciešamo pasākumu apmērs;
 - iii) iestādei pieejamie resursi;
- b) regulāri uzrauga iestādes atbilstības savlaicīgas atjaunošanas plāna izpildes virzību;
- c) pārbauda iestādes atbilstību attiecīgajām prasībām pēc plāna īstenošanas, piemērojot šajā regulā paredzētās novērtēšanas metodikas.

2. NODAĻA

**NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ SECĪGAS ĪSTENOŠANAS PLĀNIEM UN STANDARTIZĒTĀS PIEEJAS
PASTĀVĪGU DAĻĒJU IZMANTOŠANU**

6. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu iestādes atbilstību nosacījumiem *IRB* pieejas īstenošanai, kuri paredzēti Regulas (ES) Nr. 575/2013 148. pantā, un pastāvīgas daļējas izmantošanas nosacījumiem, kuri paredzēti minētās regulas 150. pantā, kompetentās iestādes pārbauda abus šādus aspektus:
 - a) ka iestādes sākotnējais nodrošinājums un *IRB* pieejas secīgas īstenošanas plāns ir pietiekams saskaņā ar 7. pantu;
 - b) ka riska darījumu kategorijas, riska darījumu veidi vai uzņēmējdarbības vienības standartizētās pieejas piemērošanas gadījumā var pretendēt uz pastāvīgu atbrīvojumu no *IRB* pieejas.
2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
 - a) pārskata iestādes *IRB* pieejas secīgas īstenošanas plānu;
 - b) pārskata iestādes attiecīgo iekšējo politiku un procedūras, tostarp metodes tās riska darījumu daļas aprēķināšanai, uz kuru attieksies *IRB* pieejas secīgā īstenošana un pastāvīgais atbrīvojums no *IRB* pieejas;
 - c) pārskata to struktūrvienību un vadības struktūru funkcijas un pienākumus, kuras veic atsevišķu riska darījumu iedalīšanu *IRB* pieejā vai standartizētajā pieejā;
 - d) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai komiteju attiecīgos sanāksmju protokolus;
 - e) pārskata iestādes iekšējās revīzijas struktūrvienības vai citu kontroles struktūrvienību attiecīgos konstatējumus;
 - f) pārskata attiecīgos progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti revīziju laikā;
 - g) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.
3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var:
 - a) pārskatīt to IT sistēmu funkcionālo dokumentāciju, kuras izmanto atsevišķu riska darījumu iedalīšanā *IRB* pieejā vai standartizētajā pieejā;
 - b) veikt izlases testēšanu un pārskatīt dokumentus, kas saistīti ar parādniekus raksturojošajiem rādītājiem un izlasē ietverto riska darījumu sākšanu un atjaunošanu;
 - c) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

7. pants

***IRB* pieejas secīga īstenošana**

1. Novērtējot sākotnējo nodrošinājumu un iestādes *IRB* pieejas secīgas īstenošanas plānu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 148. pantu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
 - a) secīgās īstenošanas plānā ir ietverti vismaz šādi elementi:
 - i) katras reitingu sistēmas piemērošanas jomas specifiskācija, kā arī riska darījumu veidi, kuriem tiek piešķirts reitings, izmantojot katru reitingu modeli;

- ii) plānotie *IRB* pieejas piemērošanas datumi attiecībā uz katru riska darījumu veidu;
- iii) informācija par kopējām riska darījumu vērtībām novērtējuma brīdī un riska darījumu riska svērtajām vērtībām, kas aprēķinātas saskaņā ar pieeju, kura izmantota novērtējuma brīdī katra riska darījumu veidam;
- b) secīgās īstenošanas plāns aptver visus iestādes un attiecīgajos gadījumos tās mātesuzņēmuma riska darījumus un visus iestādes meitasuzņēmumu riska darījumus, ja vien riska darījumi nav novērtēti saskaņā ar 8. pantu;
- c) īstenošanu ir plānots veikt saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 148. panta 1. punkta otro un trešo daļu;
- d) ja iestādei ir atļauts izmantot *IRB* pieeju jebkurai riska darījumu kategorijai – vai tā izmanto *IRB* pieeju kapitāla vērtspapīru riska darījumiem, izņemot Regulas (ES) Nr. 575/2013 148. panta 5. punktā minētos gadījumus;
- e) *IRB* pieejas īstenošanas secība un laikposmi ir noteikti, pamatojoties uz iestādes faktiskajām iespējām, ņemot vērā datu pieejamību, reitingu sistēmas un pieredzes ieguves periodus atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 145. pantam, un netiek izmantoti selektīvi pašu kapitāla prasību samazināšanai;
- f) *IRB* pieejas īstenošanas secība nodrošina, ka prioritāte tiek piešķirta īstenošanai attiecībā uz kredītriska darījumiem, kas saistīti ar iestādes galveno darbības jomu;
- g) katram riska darījumam un uzņēmējdarbības vienību veidam ir noteikts termiņš *IRB* pieejas īstenošanai un tas ir pamatots, ņemot vērā iestādes darbību veidu un apjomu.

2. Kompetentās iestādes nosaka, vai 1. punkta g) apakšpunktā minētais termiņš ir pamatots, balstoties uz visiem šādiem aspektiem:

- a) iestādes darbību, tostarp mātesuzņēmuma un meitasuzņēmumu darbību, sarežģītība;
- b) iestādes un attiecīgajos gadījumos tās mātesuzņēmuma un meitasuzņēmumu uzņēmējdarbības vienību un uzņēmējdarbības virzienu skaits;
- c) tādu reitingu sistēmu skaits un sarežģītība, kuras paredzējušas īstenot visas sabiedrības, uz kurām attiecas secīgās īstenošanas plāns;
- d) plāni īstenot reitingu sistēmas trešās valstīs esošos meitasuzņēmumos, ja pastāv ievērojamas juridiskas vai cita veida grūtības *IRB* modeļu apstiprināšanai;
- e) precīzu, atbilstošu un pilnīgu laikrindu pieejamība;
- f) iestādes operatīvās spējas izstrādāt un īstenot reitingu sistēmas;
- g) iestādes iepriekšējā pieredze konkrētu riska darījumu pārvaldībā.

3. Novērtējot iestādes atbilstību *IRB* pieejas secīgas īstenošanas plānam, par kuru kompetentās iestādes sniedz atļauju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 148. pantu, kompetentās iestādes var uzskatīt secības un laikposma izmaiņas par atbilstošām vienīgi tad, ja tiek izpildīts viens vai vairāki šādi nosacījumi:

- a) ir notikušas uzņēmējdarbības vides būtiskas izmaiņas un jo īpaši stratēģijas izmaiņas, apvienošana un pārņemšana;
- b) ir notikušas būtiskas izmaiņas attiecīgajās regulatīvajās prasībās;
- c) kompetentā iestāde vai iekšējās revīzijas vai validēšanas struktūrvienība ir konstatējusi būtiskas reitingu sistēmu nepilnības;
- d) panta 2. punktā minētie elementi ir būtiski mainījušies vai arī 2. punktā minētie elementi netika pietiekami ņemti vērā *IRB* pieejas secīgas īstenošanas plānā, kas tika apstiprināts.

*8. pants***Pastāvīgas daļējas izmantošanas nosacījumi**

1. Novērtējot iestādes atbilstību standartizētās pieejas pastāvīgas daļējas izmantošanas nosacījumiem saistībā ar riska darījumiem, kuri minēti Regulas (ES) Nr. 575/2013 150. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestāde ir novērtējusi un ņēmusi vērā ārējo datu pieejamību reprezentatīviem darījuma partneriem;
- b) iestādes izmaksas par reitingu sistēmas izstrādi darījuma partneriem attiecīgajā riska darījumu kategorijā tiek novērtētas, ņemot vērā iestādes lielumu un tās darbības veidu un apjomu;
- c) iestādes darbības spēja izstrādāt un īstenot reitingu sistēmu tiek novērtēta, ņemot vērā iestādes darbības veidu un mērogu.

2. Novērtējot iestādes atbilstību standartizētās pieejas pastāvīgas daļējas izmantošanas nosacījumiem saistībā ar riska darījumiem, kuri minēti Regulas (ES) Nr. 575/2013 150. panta 1. punkta c) apakšpunktā, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestāde ir pārbaudījusi un ņēmusi vērā vismaz vienu no šādiem aspektiem:

- a) riska darījumi, tostarp vairāki atsevišķi pārvaldīti portfeļi un uzņēmējdarbības virzieni, nav pietiekami viendabīgi, lai varētu izstrādāt stabilu un uzticamu reitingu sistēmu;
- b) riska darījumu riska svērtā vērtība, kas aprēķināta saskaņā ar standartizēto pieeju, ir ievērojami lielāka nekā paredzamā riska darījumu riska svērtā vērtība, kas aprēķināta saskaņā ar IRB pieeju;
- c) riska darījumi attiecas uz iestādes uzņēmējdarbības vienību vai uzņēmējdarbības virzienu, kura darbību paredzēts pārtraukt;
- d) riska darījumi ietver portfeļus, uz kuriem attiecas daļēji piederošu meitasuzņēmumu proporcionāla konsolidācija, saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 18. pantu.

3. Novērtējot iestādes atbilstību standartizētās pieejas pastāvīgas daļējas izmantošanas nosacījumiem, kompetentās iestāde pārbauda, vai iestādes regulāri uzrauga atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 150. panta prasībām.

*3. NODAĻA***NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ IEKŠĒJO APLĒŠU VALIDĒŠANAS STRUKTŪRVIENTĪBU UN IESTĀDES IEKŠĒJO PĀRVALDĪBU UN UZRAUDZĪBU***1. IEDAĻA***Vispārīgi noteikumi***9. pants***Vispārīgi noteikumi**

1. Lai novērtētu, vai iestāde atbilst prasībām par iekšējo pārvaldību, tostarp prasībām par augstāko vadību un vadības struktūru, iekšējo ziņošanu, kredītriska kontroli un iekšējo revīziju, uzraudzību un validēšanu, kompetentās iestādes pārbauda visus šādus aspektus:

- a) iestādes reitingu sistēmu validēšanas pasākumu, mehānismu un procesu stabilitāte un par validēšanas veikšanu atbildīgo darbinieku ("validēšanas struktūrvienība") piemērotība atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta c) un f) apakšpunktam, 174. panta d) punktam, 185. pantam un 188. pantam attiecībā uz:
 - i) validēšanas struktūrvienības neatkarību saskaņā ar 10. pantu;
 - ii) validēšanas procesa izmantošanas pilnīgumu un biežumu saskaņā ar 11. pantu;
 - iii) validēšanas struktūrvienības metožu un procedūru piemērotību saskaņā ar 12. pantu;
 - iv) ziņošanas procesa un validēšanas secinājumu, konstatējumu un ieteikumu izvērtēšanas procesa atbilstību saskaņā ar 13. pantu;
 - b) iestādes iekšējā pārvaldība un uzraudzība, ieskaitot iestādes kredītriska kontroles struktūrvienību un iekšējo revīziju, atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 189., 190. un 191. pantam attiecībā uz:
 - i) augstākās vadības un vadības struktūras funkcijām saskaņā ar 14. pantu;
 - ii) vadības pārskatiem saskaņā ar 15. pantu;
 - iii) kredītriska kontroles struktūrvienību saskaņā ar 16. pantu;
 - iv) iekšējo revīziju saskaņā ar 17. pantu.
2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
- a) pārskata iestādes attiecīgo iekšējo politiku un procedūras;
 - b) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai komiteju attiecīgos protokolus;
 - c) pārskata attiecīgos ziņojumus par reitingu sistēmām, kā arī jebkādos secinājumus un lēmumus, kuri pieņemti uz minēto ziņojumu pamata;
 - d) pārskata tādos attiecīgos ziņojumus par kredītriska kontroles, iekšējās revīzijas, uzraudzības un validēšanas struktūrvienības darbībām, kurus sagatavojuši par katru no minētajām funkcijām atbildīgie darbinieki vai jebkāda cita iestādes kontroles struktūrvienība, kā arī minēto struktūrvienību secinājumus, konstatējumus un ieteikumus;
 - e) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.
3. Lai novērtētu validēšanas struktūrvienību, papildus 2. punktā minētajām metodēm kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
- a) pārskata visu validēšanas struktūrvienības darbinieku uzdevumus un pienākumus;
 - b) pārskata gada validēšanas darba plāna piemērotību un atbilstību;
 - c) pārskata validēšanas rokasgrāmatas, ko izmanto validēšanas struktūrvienība;
 - d) pārskata procesu, kurā konstatējumi un attiecīgie ieteikumi tiek klasificēti atbilstoši to būtiskumam;
 - e) pārskata validēšanas struktūrvienības secinājumu, konstatējumu un ieteikumu atbilstību;
 - f) pārskata validēšanas struktūrvienības funkciju reitingu sistēmu iekšējā apstiprināšanas procedūrā un visās saistītajās izmaiņās;
 - g) pārskata rīcības plānu katram atbilstīgajam ieteikumam, tostarp arī turpmāko pasākumu jomā, kas apstiprināts attiecīgajā vadības līmenī.

4. Lai novērtētu kredītriska kontroles struktūrvienību, kas minēta Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta c) apakšpunktā un 190. pantā, papildus 2. punktā minētajām prasībām kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
- a) pārskata visu attiecīgo kredītriska kontroles struktūrvienības darbinieku un augstākās vadības funkcijas un pienākumus;
 - b) pārskata attiecīgos ziņojumus, kurus kredītriska kontroles struktūrvienība un augstākā vadība iesniegusi vadības struktūrai vai tās norīkotai komitejai.
5. Lai novērtētu iekšējās revīzijas vai citu līdzvērtīgu neatkarīgu revīzijas struktūrvienību, kas minēta Regulas (ES) Nr. 575/2013 191. pantā, papildus 2. punktā minētajām prasībām kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
- a) pārskata visu attiecīgo iekšējās revīzijas struktūrvienības darbinieku attiecīgās funkcijas un pienākumus;
 - b) pārskata gada iekšējās revīzijas darba plāna piemērotību un atbilstību;
 - c) pārskata attiecīgās revīzijas rokasgrāmatas un darba programmas, kā arī attiecīgajos revīzijas ziņojumos ietvertos konstatējumus un ieteikumus;
 - d) pārskata rīcības plānu katram atbilstīgajam ieteikumam, tostarp arī turpmāko pasākumu jomā, kas apstiprināts attiecīgajā vadības līmenī.
6. Papildus 2. punktā minētajām metodēm kompetentās iestādes var pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus, lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu.

2. IEDAĻA

Validēšanas struktūrvienības novērtēšanas metodika

10. pants

Validēšanas struktūrvienības neatkarība

1. Novērtējot validēšanas struktūrvienības neatkarību Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta f) apakšpunkta, 174. panta d) punkta, 185. panta un 188. panta piemērošanas nolūkā, kompetentās iestādes pārbauda, vai par validēšanas funkcijas īstenošanu atbildīgā struktūrvienība vai arī – gadījumā, ja validēšanas funkcijas īstenošanai nav paredzēta īpaša struktūrvienība, – darbinieki, kuri īsteno validēšanas funkciju, ievēro visas šādas prasības:
- a) validēšanas struktūrvienība ir neatkarīga no personāla un vadības alidēšanas struktūrvienības, kas atbild par riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu un modeļu uzbūvi un izstrādi;
 - b) validēšanas funkciju īsteno citi darbinieki, kuri nav atbildīgi par reitingu sistēmas uzbūvi un izstrādi, kā arī nav atbildīgi par kredītriska kontroles funkcijas veikšanu;
 - c) validēšanas struktūrvienība ir tieši atbildīga augstākās vadības priekšā.
2. Panta 1. punkta piemērošanas nolūkā, ja par validēšanas funkciju atbildīgā struktūrvienība ir organizatoriski nodalīta no kredītriska kontroles struktūrvienības un katra struktūrvienība ziņo dažādiem augstākās vadības locekļiem, kompetentās iestādes pārbauda abus šādus aspektus:
- a) validēšanas struktūrvienībai ir pietiekami resursi uzdevumu veikšanai, tostarp pieredzējuši kvalificēti darbinieki;
 - b) par validēšanas funkciju atbildīgo darbinieku un augstākā līmeņa vadītāju atalgojums nav saistīts ar uzdevumu veikšanu, kas attiecas uz kredītriska kontroli vai riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu.

3. Panta 1. punkta piemērošanas nolūkā, ja par validēšanas struktūrvienību atbildīgā struktūrvienība ir organizatoriski nodalīta no kredītriska kontroles struktūrvienības un katra struktūrvienība ziņo tam pašam augstākās vadības loceklim, kompetentās iestādes pārbauda visus šādus aspektus:

- a) validēšanas struktūrvienībai ir pietiekami resursi uzdevumu veikšanai, tostarp pieredzējuši kvalificēti darbinieki;
- b) par validēšanas struktūrvienību atbildīgo darbinieku un augstākā līmeņa vadītāju atalgojums nav saistīts ar uzdevumu veikšanu, kas attiecas uz kredītriska kontroli vai riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu;
- c) ir ieviests lēmumu pieņemšanas process, lai nodrošinātu, ka iestādes augstākā vadība pienācīgi ņem vērā validēšanas struktūrvienības secinājumus, konstatējumus un ieteikumus;
- d) uz validēšanas struktūrvienības secinājumiem, konstatējumiem un ieteikumiem netiek izdarīta nepamatota ietekme;
- e) lēmumi par visiem nepieciešamajiem korektīvajiem pasākumiem, lai ņemtu vērā validēšanas struktūrvienības secinājumus, konstatējumus un ieteikumus, tiek pieņemti un īstenoti laikus;
- f) iekšējā revīzijā regulāri novērtē a)–e) apakšpunktā minēto nosacījumu izpildi.

4. Panta 1. punkta piemērošanas nolūkā, ja nepastāv atsevišķa par validēšanas funkciju atbildīga struktūrvienība, kompetentās iestādes pārbauda visus šādus aspektus:

- a) validēšanas struktūrvienībai ir pietiekami resursi uzdevumu veikšanai, tostarp pieredzējuši kvalificēti darbinieki;
- b) par validēšanas struktūrvienību atbildīgo darbinieku un augstākā līmeņa vadītāju atalgojums nav saistīts ar uzdevumu veikšanu, kas attiecas uz kredītriska kontroli vai riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu;
- c) ir ieviests lēmumu pieņemšanas process, lai nodrošinātu, ka iestādes augstākā vadība pienācīgi ņem vērā validēšanas struktūrvienības secinājumus, konstatējumus un ieteikumus;
- d) uz validēšanas struktūrvienības secinājumiem, konstatējumiem un ieteikumiem netiek izdarīta nepamatota ietekme;
- e) lēmumi par visiem nepieciešamajiem korektīvajiem pasākumiem, lai ņemtu vērā validēšanas struktūrvienības secinājumus, konstatējumus un ieteikumus, tiek pieņemti un īstenoti laikus;
- f) iekšējā revīzijā regulāri novērtē a)–e) apakšpunktā minēto nosacījumu izpildi;
- g) faktiski tiek nodalīti darbinieki, kuri īsteno validēšanas funkciju, un darbinieki, kuri veic citus uzdevumus;
- h) iestāde nav globāla vai cita sistēmiski nozīmīga iestāde Direktīvas 2013/36/ES 131. panta izpratnē.

5. Novērtējot validēšanas struktūrvienības neatkarību, kompetentās iestādes arī novērtē, vai iestāde ir veikusi piemērotu izvēli attiecībā uz validēšanas struktūrvienības organizāciju atbilstoši 2., 3. un 4. punktam, ņemot vērā iestādes veidu, lielumu un mērogo un tās uzņēmējdarbības modeļiem raksturīgo risku sarežģītību.

11. pants

Validēšanas procesa pilnīgums un biežums

1. Novērtējot validēšanas struktūrvienības pilnīgumu Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta f) apakšpunkta, 174. panta d) punkta, 185. panta un 188. panta prasību piemērošanas nolūkā, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestāde ir definējusi un dokumentējusi pilnīgu validēšanas procesu visām reitingu sistēmām;
- b) iestāde pietiekami bieži veic a) apakšpunktā minēto validēšanas procesu.

2. Novērtējot validēšanas procesa pilnīgumu atbilstoši 1. punkta a) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai validēšanas struktūrvienība:

- a) tiek kritiski pārskatīti visi iekšējo reitingu un riska parametru noteikšanas aspekti, ieskaitot datu vākšanas un datu attīrīšanas procedūras, metodikas un modeļu struktūras izvēli un mainīgo lielumu atlases procesu;
- b) tiek pārbaudīts, vai iekšējie reitingi un riska parametri tiek atbilstoši ieviesti IT sistēmās un ka kategoriju un portfeļu definīcijas tiek konsekventi piemērotas dažādās iestādes struktūrvienībās un ģeogrāfiskajās atrašanās vietās;
- c) tiek pārbaudīta reitingu sistēmu darbības kvalitāte, ņemot vērā vismaz riska diferencēšanu un kvantitatīvo noteikšanu un iekšējo reitingu un riska parametru stabilitāti, kā arī modeļa specifikācijas;
- d) pārbauda visas izmaiņas saistībā ar iekšējiem reitingiem un riska parametriem un to būtiskumu saskaņā ar Deleģēto regulu (ES) Nr. 529/2014 un vai validēšanas struktūrvienība konsekventi ņem vērā pašu sniegtos secinājumus, konstatējumus un ieteikumus.

3. Novērtējot, vai 1. punkta b) apakšpunktā minētais validēšanas procesa biežums ir pietiekams, kompetentās iestādes pārbauda, vai validēšanas process tiek regulāri veikts visām iestādes reitingu sistēmām saskaņā ar gada darba plānu un vai:

- a) visām reitingu sistēmām vismaz reizi gadā tiek veikti procesi, kuri paredzēti Regulas (ES) Nr. 575/2013 185. panta b) punktā un 188. panta c) punktā ("atpakaļejoša pārbaude");
- b) reitingu sistēmām, kuras attiecas uz būtiskiem riska darījumu veidiem, vismaz reizi gadā tiek veikta 2. punkta c) apakšpunktā minētā reitingu sistēmu darbības kvalitātes pārbaude.

4. Ja iestāde iesniedz pieteikumu, lai saņemtu atļauju izmantot reitingu sistēmas iekšējos reitingus un riska parametrus vai lai saņemtu atļauju attiecībā uz jebkādam būtiskām reitingu sistēmas iekšējo reitingu un riska parametru izmaiņām, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestāde veic 2. punkta a), b) un c) apakšpunktā minēto validēšanu pirms reitingu sistēmas izmantošanas pašu kapitāla prasību aprēķināšanai un riska iekšējās pārvaldības nolūkos.

12. pants

Validēšanas struktūrvienības metožu un procedūru piemērotība

Novērtējot validēšanas metožu un procedūru piemērotību Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta f) apakšpunkta, 174. panta d) punkta, 185. panta un 188. panta prasību piemērošanas nolūkā, kompetentās iestādes pārbauda, vai šīs metodes un procedūras sniedz iespējas konsekventi un jēgpilni novērtēt iekšējā reitinga un risku novērtēšanas sistēmu darbības kvalitāti, un pārbauda, vai:

- a) validēšanas metodes un procedūras ir piemērotas reitingu sistēmas precizitātes un konsekvences novērtēšanai;
- b) validēšanas metodes un procedūras ir piemērotas iestādes reitingu sistēmu raksturam, sarežģītībai un piemērošanas jomai un datu pieejamībai;
- c) validēšanas metodēs un procedūrās ir skaidri norādīti validēšanas mērķi, standarti un ierobežojumi, ir ietverts visu validēšanas testu, datu kopu un datu attīrīšanas procedūru apraksts, ir izklāstīti datu avoti un atsaucē laikposmi un paredzētas fiksētas mērķvērtības un pielāides noteiktiem rādītājiem attiecīgi sākotnējai un regulārajai validēšanai;
- d) laika gaitā ir konsekventi piemērotas izmantotās validēšanas metodes, jo īpaši veiktie testi, validēšanai izmantotā atsaucē datu kopa un attiecīgā datu attīrīšana;
- e) validēšanas metodes ietver atpakaļejošu pārbaudi un salīdzinošo vērtēšanu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 185. panta c) punktam un 188. panta d) punktam;
- f) validēšanas metodēs ir ietverts, kā tiek ņemti vērā biznesa cikli un līdzīgs sistemātiskais mainīgums saistību neizpildes pieredzē iekšējo reitingu un riska parametru jomā, jo īpaši attiecībā uz PD aplēsēm.

13. pants

Ziņošanas procesa un validēšanas secinājumu, konstatējumu un ieteikumu izvērtēšanas procesa atbilstība

Novērtējot ziņošanas procesa un validēšanas secinājumu, konstatējumu un ieteikumu izvērtēšanas procesa atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta f) apakšpunkta, 174. panta d) punkta, 185. panta un 188. panta prasību piemērošanas nolūkā, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) validēšanas ziņojumos ir identificētas un aprakstītas izmantotās validēšanas metodes, veiktie testi, izmantotās atsauces datu kopas un attiecīgie datu attīrīšanas procesi un ir ietverti minēto testu rezultāti, validēšanas secinājumi, konstatējumi un attiecīgie ieteikumi;
- b) validēšanas ziņojumu secinājumi, konstatējumi un ieteikumi ir tieši paziņoti augstākajai vadībai un iestādes vadības struktūrai vai tās norīkotai komitejai;
- c) validēšanas ziņojumu secinājumi, konstatējumi un ieteikumi ir atspoguļoti iekšējo reitingu un riska aplēšu uzbūves izmaiņās un uzlabojumos, tostarp gadījumos, kas aprakstīti Regulas (ES) Nr. 575/2013 185. panta e) punkta pirmajā teikumā un 188. panta e) punktā;
- d) iestādes lēmumu pieņemšanas process notiek attiecīgajā vadības līmenī.

3. IEDAĻA

Iekšējās pārvaldības un uzraudzības novērtēšanas metodika

14. pants

Augstākās vadības un vadības struktūras funkcijas

Novērtējot iestādes korporatīvo pārvaldību atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 189. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestādes lēmumu pieņemšanas process, tā hierarhija, pārskatu sniegšanas kārtība un atbildības līmeņi ir skaidri noteikti iestādes iekšējā dokumentācijā un konsekventi atspoguļoti iekšējo struktūru protokolos;
- b) gan vadības struktūra vai tās norīkota komiteja, gan augstākā vadība apstiprina vismaz šādus reitingu sistēmu būtiskos aspektus:
 - i) jebkura attiecīgā politika, kas saistīta ar reitingu sistēmu izveidošanu un īstenošanu un IRB pieejas piemērošanu, tostarp politika, kas saistīta ar reitingu piešķiršanas un riska parametru aplēšanas un validēšanas procesu būtiskajiem aspektiem;
 - ii) jebkura attiecīgā riska pārvaldības politika, tostarp politika, kas saistīta ar IT infrastruktūru un ārkārtas rīcības plāniem;
 - iii) visu riska iekšējās pārvaldības procesos un pašu kapitāla prasību aprēķinā izmantoto reitingu sistēmu riska parametri;
- c) vadības struktūra vai tās norīkota komiteja, pieņemot oficiālu lēmumu, izveido atbilstošu organizatorisko struktūru reitingu sistēmu pareizai īstenošanai;
- d) vadības struktūra vai tās norīkota komiteja, pieņemot oficiālu lēmumu, apstiprina pieļaujamo riska līmeni, ņemot vērā iestādes iekšējo reitingu sistēmas shēmu;
- e) augstākajai vadībai ir laba izpratne par visām iestādes reitingu sistēmām, par to uzbūvi un darbību, par IRB pieejas prasībām un par iestādes pieeju minēto prasību izpildei;

- f) augstākā vadība ziņo vadības struktūrai vai tās norīkotai komitejai par būtiskām izmaiņām vai noteiktās politikas izņēmumiem, kas būtiski ietekmē iestādes reitingu sistēmu darbību;
- g) augstākā vadība var pastāvīgi nodrošināt reitingu sistēmu labu darbību;
- h) augstākā vadība veic atbilstīgos pasākumus, ja kredītriska kontroles, validēšanas, iekšējās revīzijas vai citas kontroles funkcijas ietvaros tiek konstatētas reitingu sistēmu nepilnības.

15. pants

Vadības pārskati

Novērtējot vadības pārskatu piemērotību atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 189. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) vadības pārskatos ir ietverta informācija par visiem šādiem aspektiem:
 - i) parādnieku vai riska darījumu riska profils katrai kategorijai;
 - ii) migrācija starp kategorijām;
 - iii) attiecīgo riska parametru aplēse katrai kategorijai;
 - iv) realizēto saistību neizpildes rādītāju un – gadījumos, ja tiek izmantotas pašu aplēses, – realizēto LGD un realizēto korekcijas pakāpju salīdzinājums ar aplēsēm;
 - v) spriedzes testu pieņēmumi un rezultāti;
 - vi) reitingu piešķiršanas procesa darbības kvalitāte, jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi, un agrāk atklāto reitingu sistēmu trūkumu novēršanas gaita;
 - vii) validēšanas ziņojumi;
- b) vadības pārskatu forma un biežums ir piemēroti, ņemot vērā informācijas būtiskumu un veidu, kā arī līmeni, kuru saņēmējs ieņem hierarhijā, saskaņā ar iestādes organizatorisko struktūru;
- c) vadības pārskati atvieglo augstākās vadības veikto kredītriska uzraudzību tādu riska darījumu vispārējā portfeli, uz kuriem attiecas IRB pieeja;
- d) vadības pārskati ir proporcionāli iestādes darbības un organizatoriskās struktūras veidam, apjomam un sarežģītībai.

16. pants

Kredītriska kontroles struktūrvienība

1. Novērtējot iestādes iekšējo pārvaldību un uzraudzību attiecībā uz kredītriska kontroles struktūrvienību atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 190. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) kredītriska kontroles struktūrvienība vai struktūrvienības ir atdalītas un neatkarīgas no personāla un vadības funkcijām, kas atbild par riska darījumu sāksanu vai atjaunošanu;
- b) kredītriska kontroles struktūrvienība vai struktūrvienības ir funkcionālas un piemērotas attiecīgo uzdevumu veikšanai.

2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) kredītriska kontroles struktūrvienība vai struktūrvienības ir atsevišķas organizatoriskās struktūrvienības iestādes ietvaros;
- b) kredītriska kontroles struktūrvienības vadītājs vai šādu struktūrvienību vadītāji ir augstākās vadības locekļi;

- c) kredītriska pārvaldības funkcija ir izveidota, ņemot vērā Direktīvas 2013/36/ES 76. panta 5. punktā paredzētos principus;
- d) par kredītriska kontroles struktūrvienību vai struktūrvienībām atbildīgie darbinieki un augstākā vadība nav atbildīgi par riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu;
- e) kredītriska kontroles struktūrvienības vai struktūrvienību un par riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu atbildīgie augstākā līmeņa vadītāji ziņo dažādiem iestādes vadības struktūras vai tās norīkotās komitejas locekļiem;
- f) par kredītriska kontroles struktūrvienību vai struktūrvienībām atbildīgo darbinieku un augstākās vadības atalgojums nav saistīts ar uzdevumu veikšanu, kas attiecas uz riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu.

3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta b) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) kredītriska kontroles struktūrvienība vai struktūrvienības ir proporcionālas iestādes darbības un organizatoriskās struktūras veidam, apjomam un sarežģītībai un jo īpaši reitingu sistēmu un to īstenošanas sarežģītībai;
- b) kredītriska kontroles struktūrvienībai vai struktūrvienībām ir pietiekami resursi, kā arī pieredzējuši kvalificēti darbinieki visu attiecīgo darbību veikšanai;
- c) kredītriska kontroles struktūrvienība vai struktūrvienības ir atbildīgas par reitingu sistēmas izveidošanu vai izvēli, īstenošanu un uzraudzību un darbības kvalitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 190. panta 1. punkta otro teikumu un vai attiecīgās struktūrvienības vai struktūrvienību atbildības jomas ietver minētās regulas 190. panta 2. punktā norādītās jomas;
- d) kredītriska kontroles struktūrvienība vai struktūrvienības regulāri informē augstāko vadību par reitingu sistēmu darbības kvalitāti, par jomām, kurās nepieciešami uzlabojumi, un par agrāk atklāto trūkumu novēršanas gaitu.

17. pants

Iekšējā revīzija

1. Novērtējot iestādes iekšējo pārvaldību un uzraudzību attiecībā uz iekšējās revīzijas vai citu līdzvērtīgu neatkarīgu revīzijas struktūrvienību atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 191. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iekšējās revīzijas vai cita līdzvērtīga neatkarīga revīzijas struktūrvienība vismaz reizi gadā pārskata šādus elementus:
 - i) visas iestādes reitingu sistēmas;
 - ii) kredītriska kontroles funkcijas darbības;
 - iii) kredītu apstiprināšanas procesa darbības;
 - iv) iekšējās validēšanas struktūrvienības darbības;
- b) punkta a) apakšpunktā minētā pārskatīšana palīdz gada darba plānā precizēt jomas, kurām nepieciešams detalizēti pārbaudīt atbilstību visām tādām prasībām attiecībā uz IRB pieeju, kuras noteiktas Regulas (ES) Nr. 575/2013 142.–191. pantā;
- c) iekšējās revīzijas vai cita līdzvērtīga neatkarīga revīzijas struktūrvienība ir funkcionāla un piemērota attiecīgo uzdevumu veikšanai.

2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta c) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iekšējās revīzijas vai cita līdzvērtīga neatkarīga revīzijas struktūrvienība nodrošina pietiekamu informāciju iestādes augstākajai vadībai un vadības struktūrai par reitingu sistēmu atbilstību visām piemērojamām IRB pieejas prasībām;
- b) iekšējās revīzijas vai cita līdzvērtīga neatkarīga revīzijas struktūrvienība ir proporcionāla iestādes darbības un organizatoriskās struktūras veidam, apjomam un sarežģītībai un jo īpaši reitingu sistēmu un to īstenošanas sarežģītībai;

- c) iekšējās revīzijas vai citai līdzvērtīgai neatkarīgai revīzijas struktūrvienībai ir pietiekami resursi, kā arī pieredzējuši kvalificēti darbinieki visu attiecīgo darbību veikšanai;
- d) iekšējās revīzijas vai cita līdzvērtīga neatkarīga revīzijas struktūrvienība nav iesaistīta nevienā tādu reitingu sistēmu darbības aspektā, kuras tā pārbauda saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu;
- e) iekšējās revīzijas vai cita līdzvērtīga neatkarīga revīzijas struktūrvienība ir neatkarīga no darbiniekiem un vadības, kas ir atbildīgi par riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu, un ir tieši atbildīga augstākās vadības priekšā;
- f) par iekšējās revīzijas funkciju atbildīgo darbinieku un augstākās vadības atalgojums nav saistīts ar uzdevumu veikšanu, kas attiecas uz riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu.

4. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ IZMANTOŠANAS TESTU UN PIEREDZES TESTU

18. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu, vai iestāde atbilst prasībām par reitingu sistēmu izmantošanu Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta b) apakšpunkta, 145. panta, 171. panta 1. punkta c) apakšpunkta, 172. panta 1. punkta a) apakšpunkta, 172. panta 1. punkta c) apakšpunkta, 172. panta 2. punkta un 175. panta 3. punkta piemērošanas nolūkā, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
 - a) pašu kapitāla aprēķināšanai izmantoto reitingu sistēmu iekšējiem reitingiem un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēsēm ir būtiska nozīme riska pārvaldībā, kredītu apstiprināšanā un lēmumu pieņemšanas procesā saskaņā ar 19. pantu;
 - b) pašu kapitāla aprēķināšanai izmantoto reitingu sistēmu iekšējiem reitingiem un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēsēm ir būtiska nozīme iekšējā kapitāla piešķiršanas procesā saskaņā ar 20. pantu;
 - c) pašu kapitāla aprēķināšanai izmantoto reitingu sistēmu iekšējiem reitingiem un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēsēm ir būtiska nozīme korporatīvās pārvaldības funkciju veikšanā saskaņā ar 21. pantu;
 - d) dati un aplēses, ko iestāde izmanto, lai aprēķinātu pašu kapitālu, atbilst datiem un aplēsēm, ko izmanto iekšējiem mērķiem, un visas atšķirības ir pilnībā dokumentētas un pamatotas;
 - e) reitingu sistēmas kopumā atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 169.–191. pantā izklāstītajām prasībām, un iestādes tās ir piemērojušas vismaz trīs gadus pirms IRB pieejas izmantošanas atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 145. pantam saskaņā ar 22. pantu.
2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
 - a) pārskata iestādes attiecīgo iekšējo politiku un procedūras;
 - b) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai kredītriska pārvaldības komiteju attiecīgos protokolus;
 - c) pārskata pilnvaru piešķiršanu attiecībā uz kredītlēmumu, kredītpārvaldības rokasgrāmatu un komercanālu shēmu pieņemšanu;
 - d) pārskata iestādes veikto analīzi par kredītu apstiprināšanu un datus par noraidītajiem kredīta pieteikumiem, tostarp visus šādus aspektus:
 - i) kredītlēmumi, kuri atšķiras no iestādes kredītpolitikas ("izņēmumi");
 - ii) gadījumi, kad subjektīvā sprieduma rezultātā notiek novirze no reitingu sistēmas ievadītajiem datiem vai to apstrādes rezultātiem ("atkāpes"), un attiecīgo atkāpju pamatojums;

- iii) riska darījumi, kuriem nav reitinga, un iemesli trūkstošiem reitingiem;
- iv) manuāli lēmumi un robežvērtējumi;
- e) pārskata iestādes kredītu pārstrukturēšanas politiku;
- f) pārskata dokumentētos regulāros ziņojumus par kredītrisku;
- g) pārskata dokumentāciju par iestādes iekšējā kapitāla aprēķināšanu un iekšējā kapitāla piešķiršanu atbilstoši riska veidiem, meitasuzņēmumiem un portfeļiem;
- h) pārskata iestādes iekšējās revīzijas vai citu kontroles struktūrvienību attiecīgos konstatējumus;
- i) pārskata progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti attiecīgo revīziju laikā;
- j) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.

3. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:

- a) pārskatīt agrīnās brīdināšanas sistēmas dokumentāciju;
- b) pārskatīt kredītriska korekciju metodiku un dokumentēto analīzi attiecībā uz tās saskaņotību ar pašu kapitāla prasību aprēķināšanu;
- c) pārskatīt iestādes ar risku koriģētās rentabilitātes dokumentēto analīzi;
- d) pārskatīt iestādes cenu politiku;
- e) pārskatīt procedūras, ko piemēro parādu piedziņas un atgūšanas gadījumos;
- f) pārskatīt plānošanas rokasgrāmatas un ziņojumus par riska izmaksu budžeta plānošanu;
- g) pārskatīt atalgojuma politiku un atalgojuma komitejas protokolus;
- h) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

19. pants

Izmantošanas tests riska pārvaldības, lēmumu pieņemšanas un kredītu apstiprināšanas procesā

1. Novērtējot, vai reitingu sistēmu iekšējiem reitingiem un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēsēm, kas izmantotas pašu kapitāla prasību aprēķinā, ir būtiska nozīme iestādes riska pārvaldības un lēmumu pieņemšanas procesā un kredītu apstiprināšanā atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta b) apakšpunktam attiecībā uz iedalīšanu kategorijās un portfeļos saskaņā ar minētās regulas 171. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 2. punktu, attiecībā uz riska darījumu iedalīšanu saskaņā ar minētās regulas 172. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktu un attiecībā uz reitingu sistēmu dokumentāciju saskaņā ar minētās regulas 175. panta 3. punktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) nevērtēto riska darījumu un novecojušo reitingu skaits ir nebūtisks;
- b) attiecīgajiem iekšējiem reitingiem un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēsēm ir svarīga nozīme, jo īpaši šādos gadījumos:
 - i) pieņemot lēmumus par kredīta apstiprināšanu, noraidīšanu, pārstrukturēšanu un atjaunošanu;
 - ii) izstrādājot aizdevumu politiku, tādējādi ietekmējot vai nu maksimālos riska darījumu limitus, riska mazināšanas paņēmienus un nepieciešamos kredīt kvalitātes uzlabojumus vai jebkuru citu iestādes globālā kredītriska profila aspektu;
 - iii) īstenojot parādnieku un riska darījumu uzraudzības procesus.

2. Ja iestādes izmanto iekšējos reitingus un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēses kādā no turpmāk minētajām jomām, kompetentās iestādes novērtē, kā šāda izmantošana palielina minēto reitingu un aplēšu nozīmīgumu iestādes riska pārvaldības un lēmumu pieņemšanas procesos un kredītu apstiprināšanā, kā norādīts 1. punktā:

- a) cenas noteikšana katra kredīta vai parādnieka gadījumā;
- b) kredītriska pārvaldībai izmantotās agrīnās brīdināšanas sistēmas;
- c) piedziņas un atgūšanas politikas un procesu noteikšana un īstenošana;
- d) kredītriska korekciju aprēķins, ja tas atbilst piemērojamam grāmatvedības regulējumam;
- e) kompetences kredītu apstiprināšanas procesa jomā piešķiršana vai deleģēšana, ko veic vadības struktūra iekšējām komitejām, augstākajai vadībai un darbiniekiem.

20. pants

Izmantošanas tests iekšējā kapitāla piešķiršanā

1. Novērtējot, vai reitingu sistēmu iekšējiem reitingiem un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēsēm, kas izmantotas pašu kapitāla prasību aprēķinā, ir būtiska nozīme iestādes iekšējā kapitāla piešķiršanā atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta b) apakšpunktam, kompetentās iestādes novērtē, vai minētajiem reitingiem un aplēsēm ir svarīga nozīme:

- a) tādas iekšējā kapitāla summas novērtēšanā, kuru iestāde uzskata par atbilstošu pašreizējai un plānotajai darbībai piemēroto vai varbūtējo risku būtībai un līmenim saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 73. pantu;
- b) iekšējā kapitāla piešķiršanā atbilstoši riska veidiem, meitasuzņēmumiem un portfeļiem.

2. Ja iestādes ņem vērā iekšējos reitingus un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēses, lai aprēķinātu riska izmaksas iestādei budžeta plānošanas nolūkos, kompetentās iestādes novērtē, kā šādu elementu ņemšana vērā palielina minēto reitingu un aplēšu nozīmīgumu iestādes iekšējā kapitāla piešķiršanā.

21. pants

Izmantošanas tests korporatīvās pārvaldības funkcijās

1. Novērtējot, vai reitingu sistēmu iekšējiem reitingiem un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēsēm, kas izmantotas pašu kapitāla prasību aprēķinā, ir būtiska nozīme iestādes korporatīvās pārvaldības funkcijās atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta b) apakšpunktam, kompetentās iestādes novērtē, vai minētajiem reitingiem un aplēsēm ir svarīga nozīme:

- a) vadības pārskatu sagatavošanā;
- b) kredītriska uzraudzībā portfeļa līmenī.

2. Ja iestādes ņem vērā iekšējos reitingus un saistību nepildīšanas un zaudējumu aplēses kādā no turpmāk minētajām jomām, kompetentās iestādes novērtē, kā šādu elementu ņemšana vērā palielina minēto reitingu un aplēšu nozīmīgumu iestādes korporatīvās pārvaldības funkcijās, kā norādīts 1. punktā:

- a) iekšējās revīzijas plānošana;
- b) atalgojumu politikas izstrāde.

22. pants

Pieredzes tests

1. Novērtējot, vai reitingu sistēmas kopumā atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 169.–191. pantā izklāstītajām prasībām un iestādes ir tās piemērojušas vismaz trīs gadus pirms IRB pieejas izmantošanas pašu kapitāla prasību aprēķina vajadzībām atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 145. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) minētās reitingu sistēmas ir izmantotas iestādes riska pārvaldības un lēmumu pieņemšanas procesos un kredītu apstiprināšanas procesos atbilstoši 19. panta 1. punkta b) apakšpunktam;
- b) ir pieejama pietiekama dokumentācija par reitingu sistēmas faktisko darbību par konkrētajiem trīs gadiem, jo īpaši attiecīgie uzraudzības, validēšanas un revīzijas ziņojumi.

2. Novērtējot atļaujas pieprasījumu paplašināt IRB pieeju saskaņā ar secīgas īstenošanas plānu, 1. punktu arī piemēro gadījumos, kad paplašināšana attiecas uz riska darījumiem, kas būtiski atšķiras no pašreizējās piemērošanas jomas, un ja nevar pamatoti pieņemt, ka esošā pieredze ir pietiekama, lai nodrošinātu atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 145. panta 1. un 2. punkta prasībām attiecībā uz ietvertajiem papildu riska darījumiem, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 145. panta 3. punktā.

5. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ RISKĀ DARĪJUMU IEDALĪŠANU KATEGORIJĀS VAI PORTFEĻOS

23. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu iestādes atbilstību prasībām par parādnieku vai riska darījumu iedalīšanu kategorijās vai portfēļos atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 169., 171., 172. un 173. pantam, kompetentās iestādes pārbauda abus šādus aspektus:

- a) tādu definīciju, procesu un kritēriju piemērotību, kurus iestāde izmanto, lai iedalītu riska darījumus kategorijās vai portfēļos vai pārskatītu iedalīšanu, ieskaitot rīcību atkāpju gadījumā, saskaņā ar 24. pantu;
- b) Regulas (ES) Nr. 575/2013 173. pantā minētā iedalīšanas procesa integritāte, tostarp iedalīšanas procesa neatkarība, kā arī iedalīšanas pārskatīšana saskaņā ar 25. pantu.

2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:

- a) pārskata iestādes attiecīgo iekšējo politiku un procedūras;
- b) pārskata par riska darījumu sākšanu un atjaunošanu atbildīgo struktūrvienību un par riska darījumu iedalīšanu kategorijās vai portfēļos atbildīgo struktūrvienību funkcijas un pienākumus;
- c) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai komiteju attiecīgos protokolus;
- d) pārskata iestādes iekšējos ziņojumus par iedalīšanas procesa darbības kvalitāti;
- e) pārskata iestādes iekšējās revīzijas vai citu kontroles struktūrvienību attiecīgos konstatējumus;
- f) pārskata progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus iedalīšanas vai pārskatīšanas procesā un mazināt riskus, kas konstatēti revīziju laikā;

- g) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos;
 - h) pārskata kritērijus, kurus izmanto par subjektīvo spriedumu atbildīgie darbinieki, iedalot riska darījumus kategorijās un portfeļos.
3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:
- a) pārskatīt attiecīgo IT sistēmu funkcionālo dokumentāciju;
 - b) veikt izlases testēšanu un pārskatīt dokumentus, kas saistīti ar parādnieku raksturojošajiem rādītājiem un riska darījumu sākšanu un atjaunošanu;
 - c) patstāvīgi veikt iestādes datu pārbaudes vai pieprasīt iestādei veikt noteiktas pārbaudes;
 - d) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

24. pants

Iedalīšanas definīcijas, procesi un kritēriji

1. Novērtējot tādu definīciju, procesu un kritēriju piemērotību, kurus iestāde izmanto, lai iedalītu riska darījumus kategorijās vai portfeļos vai pārskatītu to iedalīšanu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 169., 171., 172. un 173. pantu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
- a) pastāv piemērotas procedūras un mehānismi, kas nodrošina parādnieku vai darījumu konsekventu iedalīšanu atbilstošajā reitingu sistēmā;
 - b) pastāv piemērotas procedūras un mehānismi, lai nodrošinātu, ka ikviens iestādes riska darījums tiek iedalīts kategorijā vai portfeli saskaņā ar reitingu sistēmu;
 - c) riska darījumiem ar komercsabiedrībām, iestādēm, centrālajām valdībām un centrālajām bankām un kapitāla vērtspapīru riska darījumiem, kuriem iestādes piemēro Regulas (ES) Nr. 575/2013 155. panta 3. punktā izklāstīto PD/LGD pieeju, pastāv piemērotas procedūras un mehānismi, lai nodrošinātu, ka visi riska darījumi ar vienu un to pašu parādnieku tiek iedalīti tajā pašā parādnieku kategorijā, ieskaitot riska darījumus, kuri attiecas uz dažādiem uzņēmējdarbības virzieniem, dažādām iestādes struktūrvienībām un ģeogrāfiskajām atrašanās vietām, grupā esošajām juridiskajām personām un IT sistēmām, un lai nodrošinātu, ka tiek pareizi piemērots atbrīvojums no prasības par parādnieku reitingu skalu, kurā atspoguļo vienīgi parādnieku saistību neizpildes risku skaitliskā izteiksmē specializētās kredītēšanas riska darījumiem, saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 2. punktu, kā arī atbrīvojums no prasības atsevišķus riska darījumus ar vienu un to pašu parādnieku iedalīt vienā un tajā pašā parādnieku kategorijā saskaņā ar minētās regulas 172. panta 1. punkta e) apakšpunktu;
 - d) iedalīšanai izmantotās definīcijas un kritēriji ir pietiekami detalizēti, lai visiem atbildīgajiem darbiniekiem visos uzņēmējdarbības virzienos, iestādes struktūrvienībās, ģeogrāfiskajās atrašanās vietās un grupā esošajās juridiskajās personās neatkarīgi no izmantotās IT sistēmas nodrošinātu kopīgu izpratni un konsekventu iedalīšanu kategorijās vai portfeļos;
 - e) pastāv piemērotas procedūras un mehānismi, lai iegūtu visu nepieciešamo informāciju par parādniekiem un darījumiem;
 - f) ir ņemta vērā visa atbilstīgā, pašlaik pieejamā un jaunākā informācija;
 - g) attiecībā uz riska darījumiem ar komercsabiedrībām, iestādēm, centrālajām valdībām un centrālajām bankām un kapitāla vērtspapīru riska darījumiem, kuriem iestādes piemēro PD/LGD pieeju, ir ņemta vērā gan finanšu, gan nefinanšu informācija;
 - h) gadījumā, ja informācija, kas nepieciešama riska darījumu iedalīšanai kategorijās vai portfeļos, nav pieejama vai nav aktualizēta, iestāde ir paredzējusi pielāides noteiktiem rādītājiem un ir pieņēmusi noteikumus, lai ņemtu vērā šo apstākli, ievērojot pienācīgu piesardzību;
 - i) finanšu pārskati, kas ir vecāki par 24 mēnešiem, tiek uzskatīti par novecojušiem un tiek izmantoti, ievērojot piesardzību;
 - j) iedalīšana kategorijās vai portfeļos ir kredītu apstiprināšanas procesa sastāvdaļa saskaņā ar 19. pantu;

k) kritēriji iedalīšanai kategorijās vai portfeļos atbilst iestādes aizdevumu standartiem un tās politikai attiecībā uz grūtībās nonākušiem parādniekiem un problemātiskiem darījumu veidiem.

2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes novērtē situācijas, kad subjektīvā sprieduma rezultātā notiek atkāpe no reitingu sistēmas ievadītajiem datiem vai to apstrādes rezultātiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 172. panta 3. punktu. Tās pārbauda, vai:

- a) ir dokumentēta politika, kurā izklāstīts atkāpju pamatojums un maksimālais apjoms un kurā norādīts, kādos iedalīšanas procesa posmos ir atļautas atkāpes;
- b) atkāpes ir pietiekami pamatotas, atsaucoties uz a) apakšpunktā minētajā politikā izklāstītajiem pamatojumiem, un vai šis pamatojums ir dokumentēts;
- c) iestāde regulāri veic tādu riska darījumu darbības kvalitātes analīzi, kuru reitinga piešķiršanā izdarītas atkāpes, tostarp tādu atkāpju analīzi, ko veic katrs darbinieks, kurš piemēro atkāpes, un vai šīs analīzes rezultāti ir ņemti vērā lēmumu pieņemšanas procesā attiecīgajā vadības līmenī;
- d) iestāde savāc visu informāciju par atkāpēm, tostarp informāciju gan pirms, gan pēc atkāpju piemērošanas, regulāri uzrauga atkāpju daudzumu un pamatojumu un analizē atkāpju ietekmi uz modeļa darbības kvalitāti;
- e) atkāpju daudzums un pamatojums neliecina par būtiskām reitingu modeļa nepilnībām.

3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai iedalīšanas definīcijas, procesi un kritēriji nodrošina visu šādu prasību izpildi:

- a) ir identificētas savstarpēji saistīto klientu grupas atbilstoši definīcijai Regulā (ES) Nr. 575/2013;
- b) informācija par citu tādu attiecīgo sabiedrību reitingiem un saistību nepildīšanu, kuras ietilpst savstarpēji saistīto klientu grupā, tiek ņemta vērā, veicot iedalīšanu parādnieku kategorijā tādā veidā, ka katras attiecīgās grupā esošās sabiedrības reitingu kategorijas atspoguļo katras atsevišķās sabiedrības atšķirīgo situāciju un tās saistību ar citām attiecīgajām sabiedrībām grupā;
- c) gadījumi, kad parādnieki tiek iedalīti labākā kategorijā nekā to mātesuzņēmumi, ir dokumentēti un pamatoti.

25. pants

Iedalīšanas procesa integritāte

1. Novērtējot iedalīšanas procesa neatkarību saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 173. pantu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) darbinieki un vadītāji, kas ir atbildīgi par riska darījumu iedalīšanas kategorijās vai portfeļos vai iedalīšanas pārskatīšanas galīgo apstiprināšanu, nav iesaistīti riska darījumu sākšanā vai atjaunošanā vai atbildīgi par minētajām darbībām;
- b) struktūrvienību augstākā līmeņa vadītāji, kuri ir atbildīgi par riska darījumu iedalīšanas kategorijās vai portfeļos vai iedalīšanas pārskatīšanas galīgo apstiprināšanu, un struktūrvienību augstākā līmeņa vadītāji, kuri ir atbildīgi par riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu, ziņo dažādiem iestādes vadības struktūras vai tās norīkotās komitejas locekļiem;
- c) tādu darbinieku un vadītāju atalgojums, kuri ir atbildīgi par riska darījumu iedalīšanas kategorijās vai portfeļos vai iedalīšanas pārskatīšanas galīgo apstiprināšanu, nav saistīts ar uzdevumu veikšanu, kas attiecas uz riska darījumu sākšanu vai atjaunošanu;
- d) uz atkāpēm riska darījumu ar privātpersonām vai MVU kategorijā attiecas tās pašas prakses, kas minētas a), b) un c) apakšpunktā.

2. Novērtējot iedalīšanas procesa piemērotību un biežumu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 173. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) piemērotā un detalizētā politikā ir noteikts pārbaudes biežums un kritēriji attiecībā uz biežāku pārbaudžu nepieciešamību, ņemot vērā augstāku parādnieku vai problemātisku riska darījumu risku, un to, vai politika laika gaitā ir konsekventi piemērota;

- b) ne vairāk kā 12 mēnešu laikā pēc iedalīšanas apstiprināšanas ir veikta iedalīšanas pārskatīšana un vai attiecīgajā termiņā ir veiktas jebkādas korekcijas, ja pārskatīšanas laikā tiek konstatēta to nepieciešamība;
- c) ir veikta iedalīšanas pārskatīšana, ja kļūst pieejama jauna būtiska informācija par parādnieku vai riska darījumu, un vai jebkādas korekcijas, kuru nepieciešamība tiek konstatēta pārskatīšanas laikā, ir veiktas bez nepamatotas kavēšanās;
- d) iestāde ir noteikusi kritērijus un procesus, lai novērtētu jaunās informācijas būtiskumu un turpmāko atkārtotas iedalīšanas nepieciešamību, un vai šie kritēriji un procesi tiek konsekventi piemēroti;
- e) iedalīšanas pārskatīšanas ietvaros ir izmantota jaunākā pieejamā informācija;
- f) gadījumos, ja praktisku apsvērumu dēļ nav veikta iedalīšanas pārskatīšana atbilstoši a)–e) apakšpunktam, tiek īstenota piemērota politika, lai noteiktu, uzraudzītu un novērstu šādu situāciju, un tiek veikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību a)–e) apakšpunktam;
- g) augstākā vadība tiek regulāri informēta par riska darījumu iedalīšanas kategorijās vai portfeļos pārskatīšanu un par jebkādiem f) apakšpunktā minētajiem iedalīšanas pārskatīšanas kavējumiem;
- h) pastāv piemērota politika nepieciešamās informācijas rezultātvai ieguvei un regulārai atjaunināšanai un vai tas ir atbilstoši atspoguļots ar parādniekiem noslēgto līgumu nosacījumos.

3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 2. punktu, kompetentās iestādes novērtē tādu riska darījumu vērtību un daudzumu, kuri nav pārskatīti saskaņā ar 2. punkta a)–e) apakšpunktu, un pārbauda, vai attiecībā uz šādiem riska darījumiem tiek ievērota piesardzība, aprēķinot riska darījumu riska svērtu vērtību. Katru reitingu sistēmu un katru riska parametru novērtē un pārbauda atsevišķi.

6. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ SAISTĪBU NEIZPILDES NOTEIKŠANU

26. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu, vai iestāde konstatē visas situācijas, kuras uzskatāmas par saistību nepildīšanu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. panta 1.–5. punktu un Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2018/171 ^(*), kompetentās iestādes pārbauda visus šādus aspektus:
 - a) izraisītājmehānismu detalizēts apraksts un praktiska piemērošana, lai konstatētu parādnieka saistību neizpildi, saskaņā ar 27. pantu;
 - b) tāda procesa stabilitāte un iedarbīgums, kuru iestāde izmanto, lai konstatētu parādnieka saistību neizpildi, saskaņā ar 28. pantu;
 - c) izraisītājmehānismi un process, ko iestāde izmanto, lai parādnieku, kas nepilda saistības, pārklasificētu, atjaunojot saistību izpildes statusu, saskaņā ar 29. pantu.
2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
 - a) pārskata iestādes iekšējos kritērijus, politiku un procedūras, kas paredzētas, lai noteiktu, vai ir radusies saistību neizpilde ("saistību neizpildes definīcija"), un lai veiktu darbības attiecībā uz riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības;
 - b) pārskata to struktūrvienību un vadības struktūru funkcijas un pienākumus, kuras konstatē parādnieka saistību neizpildi un pārvalda riska darījumus, kuros netiek pildītas saistības;

^(*) Komisijas Deleģētā regula (ES) 2018/171 (2017. gada 19. oktobris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 papildina attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem par būtiskuma robežvērtību attiecībā uz kavētām kreditsaistībām (OV L 32, 6.2.2018., 1. lpp.).

- c) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai komiteju attiecīgos protokolus;
 - d) pārskata iestādes iekšējās revīzijas vai citu kontroles struktūrvienību attiecīgos konstatējumus;
 - e) pārskata progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti attiecīgo revīziju laikā;
 - f) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos;
 - g) pārskata kritērijus, kurus izmanto darbinieki, kas ir atbildīgi par saistību neizpildes statusa manuālu piešķiršanu parādniekam vai riska darījumam un saistību izpildes statusa atjaunošanas manuālu piešķiršanu.
3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:
- a) pārskatīt to IT sistēmu funkcionālo dokumentāciju, kuras izmanto parādnieka saistību neizpildes noteikšanas procesā;
 - b) veikt izlases testēšanu un pārskatīt dokumentus, kas saistīti ar parādnieku raksturojošajiem rādītājiem un riska darījumu sākšanu un atjaunošanu;
 - c) patstāvīgi veikt iestādes datu pārbaudes vai pieprasīt iestādei veikt noteiktas pārbaudes;
 - d) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

27. pants

Izraisītājmehānismi parādnieka saistību neizpildes noteikšanai

1. Novērtējot tādu iestādes izmantoto izraisītājmehānismu detalizētu aprakstu un praktisku piemērošanu, kuri paredzēti, lai konstatētu parādnieka saistību neizpildi, un to atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. panta 1.–5. punktam un Deleģētajai regulai (ES) 2018/171, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
- a) ir īstenota piemērota politika attiecībā uz kavējuma dienu uzskaiti, tostarp darījumu pārstrukturēšanu, pagarinājumu piešķiršanu, grozījumiem vai maksājumu atlikšanu, atjaunošanu un esošo kontu savstarpējo ieskaitu;
 - b) iestādes piemērotā saistību neizpildes definīcija ietver vismaz visus saistību neizpildes izraisītājmehānismus, kas paredzēti Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. panta 1. un 3. punktā;
 - c) gadījumā, ja iestāde izmanto vairāk nekā vienu saistību neizpildes definīciju savu juridisko personu ietvaros, – vai katras saistību neizpildes definīcijas piemērošanas joma ir skaidri noteikta un vai definīciju atšķirības ir pamatotas.
2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes novērtē, vai saistību neizpildes definīcija tiek īstenota praksē un vai tā ir pietiekami detalizēta, lai to konsekventi piemērotu visi darbinieki visiem riska darījumu veidiem, un vai ir pietiekami precizēti visi tālāk minētie potenciālie rādītāji, ka parādnieks nespēs samaksāt parādu:
- a) ienākumus nenesoša darījuma statuss;
 - b) notikumi, kas klasificējami kā specifiskās kredītriska korekcijas, jo tiek uzskatīts, ka ir būtiski pasliktinājusies kredītkvalitāte;
 - c) pārdodot kredītsaistības, ir ievērojami ar kredītu saistīti ekonomiskie zaudējumi;
 - d) notikumi, kas klasificējami kā finanšu grūtību izraisīta kredītsaistību pārstrukturēšana;
 - e) notikumi, kas klasificējami kā bankrota procedūrai līdzīga aizsardzība;
 - f) citas pazīmes par nespēju samaksāt parādu.
3. Kompetentās iestādes pārbauda, vai politika un procedūras nodrošina, ka parādnieki netiek klasificēti kā tādi, kuri nepilda saistības, ja ir spēkā kāds no saistību neizpildes izraisītājmehānismiem.

28. pants

Parādnieka saistību neizpildes konstatēšanas procesa stabilitāte un iedarbīgums

1. Novērtējot parādnieka saistību neizpildes konstatēšanas procesa stabilitāti un iedarbīgumu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) pastāv piemērotas procedūras un mehānismi, lai nodrošinātu, ka visi saistību neizpildes gadījumi tiek laikus konstatēti un jo īpaši ka nepieciešamās informācijas vākšana un atjaunināšana ir iedarbīga un notiek pietiekami bieži;
- b) gadījumā, ja parādnieka saistību neizpildes konstatēšanas pamatā ir automātiski procesi, – tiek veikti testi, lai pārbaudītu, ka IT sistēma ir pareizi konstatējusi saistību neizpildi;
- c) parādnieka saistību neizpildes konstatēšanas nolūkā, pamatojoties uz subjektīvu spriedumu, – iekšējā dokumentācijā ir pietiekami detalizēti izklāstīti kritēriji attiecībā uz parādnieku un saistību neizpildes izraisītājmehānismu novērtēšanu, lai nodrošinātu, ka visi darbinieki, kuri veic šādu konstatēšanu, konsekventi konstatē saistību neizpildes gadījumus;
- d) gadījumos, ja iestāde piemēro saistību neizpildes definīciju parādnieka līmenī, – pastāv piemērotas procedūras un mehānismi, lai nodrošinātu, ka pēc tam, kad ir konstatēta parādnieka saistību neizpilde, visiem riska darījumiem ar konkrēto parādnieku tiek reģistrēta saistību neizpilde visās attiecīgajās sistēmās, uzņēmējdarbības virzienos un ģeogrāfiskajās atrašanās vietās iestādes un tās meitasuzņēmumu ietvaros un attiecīgajos gadījumos tās mātesuzņēmuma un tā meitasuzņēmumu ietvaros;
- e) gadījumos, ja saistību neizpildes statusa piešķiršana visiem riska darījumiem ar parādnieku atbilstoši d) apakšpunktam aizkavējas pēc tam, kad ir iestājusies viena vai vairāku parādnieka riska darījumu saistību neizpilde, – šāda kavēšanās neizraisa kļūdas vai neatbilstības riska pārvaldībā, riska ziņošanā, pašu kapitāla prasību aprēķināšanā vai datu izmantošanā riska kvantitatīvai noteikšanai.

2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes novērtē būtiskuma robežvērtības piemērošanu, kas definēta saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. panta 2. punkta d) apakšpunktu, saistību neizpildes definīcijā un minētās būtiskuma robežvērtības atbilstību kavētu kreditsaistību būtiskuma robežvērtībai, ko noteikušas kompetentās iestādes saskaņā ar Deleģēto regulu (ES) 2018/171, un pārbauda, vai:

- a) pastāv piemērotas procedūras un mehānismi, lai nodrošinātu, ka saistību neizpildes statuss tiek piešķirts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. panta 1. punkta b) apakšpunktu, pamatojoties uz minētās regulas 178. panta 2. punkta d) apakšpunktā paredzēto novērtējumu, un atbilstoši būtiskuma robežvērtībai, kas attiecas uz kavētām kreditsaistībām, kā to noteikušas kompetentās iestādes saskaņā ar Deleģēto regulu (ES) 2018/171;
- b) kavējuma dienu uzskaites process atbilst parādnieka līgumsaistībām vai juridiskajiem pienākumiem, pienācīgi atspoguļo daļējus maksājumus un tiek konsekventi piemērots.

3. Ja ir riska darījumi ar privātpersonām vai MVU, papildus 1. punktā noteiktajai pārbaudei un 2. punktā noteiktajam novērtējumam kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestādei ir skaidra politika attiecībā uz riska darījumu ar privātpersonām vai MVU saistību neizpildes definīcijas piemērošanu parādnieka līmenī vai atsevišķa kredīta līmenī;
- b) punkta a) apakšpunktā minētā politika atbilst iestādes riska pārvaldībai un tiek konsekventi piemērota;
- c) gadījumā, ja iestāde piemēro saistību neizpildes definīciju atsevišķa kredīta līmenī:
 - i) pastāv piemērotas procedūras un mehānismi, lai nodrošinātu, ka pēc saistību neizpildes konstatēšanas kredītam visās attiecīgajās iestādes sistēmās tiek norādīts, ka konkrētajam kredītam ir saistību neizpilde;
 - ii) gadījumā, ja ir kavēšanās attiecībā uz kredīta saistību neizpildes statusa piešķiršanu visās attiecīgajās sistēmās atbilstoši i) punktam, – šāda kavēšanās neizraisa kļūdas vai neatbilstības riska pārvaldībā, riska ziņošanā, pašu kapitāla prasību aprēķināšanā vai datu izmantošanā riska kvantitatīvai noteikšanai.

29. pants

Pārklasifikācija uz saistību izpildes statusu

1. Novērtējot parādnieka, kas nepilda saistības, pārklasifikācijas uz saistību izpildes statusu izraisītājmehānismu un procesa stabilitāti atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. panta 5. punktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
 - a) pārklasifikācijas izraisītājmehānismi ir noteikti katram saistību neizpildes izraisītājmehānismam un vai ir skaidri noteikta konstatēšana un rīcība tādu kredītsaistību gadījumā, uz kurām attiecas finansiālu grūtību izraisīta kredītsaistību pārstrukturēšana;
 - b) pārklasifikācija ir iespējama vienīgi pēc tam, kad vairs nav spēkā neviens saistību neizpildes izraisītājmehānisms un ir izpildīti visi atbilstīgie pārklasifikācijas nosacījumi;
 - c) pārklasifikācijas izraisītājmehānismi un process tiek noteikti, ievērojot piesardzību, jo īpaši vai tie nodrošina, ka pārklasifikācija uz saistību izpildes statusu netiek veikta, ja iestāde paredz, ka kredītsaistības netiks pilnībā segtas, ja iestāde neveiks palīgpasākumus, piemēram, nodrošinājuma realizāciju.
2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestādes politika un procedūras nenodrošina iespēju parādniekam, kas nepilda saistības, veikt pārklasifikāciju uz saistību izpildes statusu vienīgi kredītsaistību noteikumu vai nosacījumu izmaiņu rezultātā, ja vien iestāde nekonstatē, ka šādas izmaiņas ļauj vairs neuzskatīt parādnieku par tādu, kurš nespēs samaksāt parādu.
3. Kompetentās iestādes pārbauda analīzi, uz kuru balstās iestādes pārklasifikācijas kritēriji. Tās pārbauda, vai analīzē ir ņemti vērā iestādes iepriekš reģistrētie saistību neizpildes gadījumi un tādu parādnieku īpatsvars, kuri nepilda saistības un kuri pēc pārklasifikācijas uz saistību izpildes statusu īsā laikposmā atkārtoti pārtrauc pildīt saistības.

7. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ REITINGU SISTĒMU IZVEIDOŠANU, DARBĪBU UN DOKUMENTĀCIJU

1. IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

30. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu iestādes atbilstību prasībām par reitingu sistēmu izveidošanu, darbību un dokumentāciju atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta e) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda visus šādus aspektus:
 - a) dokumentācijas par reitingu sistēmu pamatojumu, izveidošanu un darbību piemērotība atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 175. pantam saskaņā ar 31. un 32. pantu;
 - b) reitingu sistēmu struktūras piemērotība atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. pantam saskaņā ar 33.–36. pantu;
 - c) iestādes veikta konkrētu prasību piemērošana attiecībā uz statistiskiem modeļiem un citām automatizētām metodēm atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. pantam saskaņā ar 37.–40. pantu.
2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
 - a) pārskata iestādes attiecīgo iekšējo politiku;

- b) pārskata iestādes tehnisko dokumentāciju par reitingu sistēmu izstrādes metodiku un procesu;
 - c) pārskata izstrādes rokasgrāmatas, metodiku un procesus, uz kuriem balstās reitingu sistēmas;
 - d) pārskata tādu iestādes iekšējo struktūru protokolus, kuras ir atbildīgas par reitingu sistēmu apstiprināšanu, ieskaitot vadības struktūru vai tās norīkotu komiteju;
 - e) pārskata ziņojumus par reitingu sistēmu darbības kvalitāti un kredītriska kontroles struktūrvienības, validēšanas struktūrvienības, iekšējās revīzijas struktūrvienības vai citu iestādes kontroles struktūrvienību ieteikumus;
 - f) pārskata progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti uzraudzības, validēšanas un attiecīgo revīziju laikā;
 - g) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.
3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:
- a) pieprasīt un analizēt datus, kas izmantoti reitingu sistēmu izstrādes procesā;
 - b) veikt savas aplēses vai replicēt aplēses, kuras iestāde veica reitingu sistēmu izstrādes un uzraudzības laikā, izmantojot iestāžu sniegtos nepieciešamos datus;
 - c) pieprasīt iestādei papildu dokumentāciju vai pieprasīt, lai tā sniedz analīzi par reitingu sistēmu izveidošanas metodikas izvēli un sniedz informāciju par iegūtajiem rezultātiem;
 - d) pārskatīt IT sistēmu funkcionālo dokumentāciju, kas ir būtiska reitingu sistēmu izveidošanas, darbības un dokumentācijas novērtēšanas ietvaros;
 - e) veikt kompetentās iestādes pārbaudes attiecībā uz iestādes datiem vai pieprasīt iestādei veikt kompetentās iestādes ierosinātās pārbaudes;
 - f) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

2. IEDAĻA

Dokumentācijas par reitingu sistēmu pamatojumu, izveidošanu un darbību novērtēšanas metodika

31. pants

Reitingu sistēmu dokumentācijas pilnīgums

1. Novērtējot reitingu sistēmu izveidošanas, darbības un pamatojuma dokumentācijas pilnīgumu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta e) apakšpunktam un 175. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai dokumentācija ir pilnīga un ietver vismaz šādus elementus:
- a) reitingu sistēmas, kā arī reitingu sistēmas ietvaros izmantoto modeļu piemērotība, ņemot vērā portfeļa iezīmes;
 - b) datu avotu un datu attīrīšanas prakses apraksts;
 - c) saistību neizpildes un zaudējumu definīcijas;
 - d) metodiskās izvēles;
 - e) modeļu tehniskās specifikācijas;
 - f) modeļu nepilnības un ierobežojumi un to iespējamie novēršanas faktori;
 - g) IT sistēmās esošo modeļu īstenošanas pārbaudžu rezultāti, jo īpaši informācija par to, vai īstenošana bija sekmīga un bez kļūdām;
 - h) pašnovērtējums par atbilstību regulatīvajām prasībām attiecībā uz IRB pieeju atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 169.–191. pantam.

2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
 - a) dokumentācijā ir skaidri norādīts reitingu sistēmas un modeļu mērķis;
 - b) dokumentācijā ir ietverts reitingu sistēmas piemērošanas jomas un reitingu sistēmas ietvaros izmantoto modeļu piemērošanas jomas apraksts, t. i., tādu riska darījumu veida kvalitatīva un kvantitatīva specifikācija, uz kuriem attiecas katrs modelis reitingu sistēmā, katra modeļa apstrādes rezultātu veids un apstrādes rezultātu izmantošana;
 - c) dokumentācijā ir ietverts paskaidrojums par to, kā informācija, kas iegūta, izmantojot reitingu sistēmu, un modeļu rezultāti tiek ņemti vērā riska pārvaldības, lēmumu pieņemšanas un kredītu apstiprināšanas procesu mērķiem atbilstoši 19. pantam.
3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta b) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai dokumentācijā ir ietverta šāda informācija:
 - a) detalizēta informācija par visiem datiem, kas izmantoti modeļu izstrādei, tostarp precīzi noteikts modeļa saturs, tā avots, formāts un kods un attiecīgajos gadījumos datu izslēgšana no tā;
 - b) datu attīrīšanas procedūras, tostarp datu izslēgšanas, izlecošo vērtību noteikšanas un apstrādes un datu pielāgošanas procedūras, kā arī to izmantošanas skaidrs pamatojums un to ietekmes novērtējums.
4. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta c) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai modeļa izstrādē izmantotās saistību neizpildes un zaudējumu definīcijas ir pienācīgi dokumentētas, jo īpaši tad, ja modeļa specifikācijā ir izmantotas citas saistību neizpildes definīcijas, kas atšķiras no iestādes izmantotajām definīcijām saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantu.
5. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta d) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai dokumentācijā ir ietverta šāda informācija:
 - a) informācija par uzbūvi, teorētiskā informācija, pieņēmumi un modeļa pamatā esošā loģika;
 - b) modeļa metodikas un tās pamatojuma detalizēts apraksts, statistikas metodes un aptuvenās vērtības un attiecīgajos gadījumos pamatojums un informācija par segmentācijas metodēm, statistikas procesu rezultātiem un modeļu diagnostikas un prognozēšanas pasākumi;
 - c) attiecīgo uzņēmējdarbības jomu ekspertu loma reitingu sistēmas un modeļu izstrādē, tostarp detalizēts apraksts par apspriešanas procesu ar attiecīgo uzņēmējdarbības jomu ekspertiem reitingu sistēmas un modeļu izveidošanas ietvaros, kā arī minēto attiecīgo uzņēmējdarbības jomu ekspertu sniegtie apstrādes rezultāti un pamatojums;
 - d) paskaidrojums, kā statistiskais modelis un subjektīvais spriedums tiek apvienoti, lai iegūtu galīgos modeļa apstrādes rezultātus;
 - e) paskaidrojums, kā iestāde ņem vērā neapmierinošu datu kvalitāti, viendabīgu riska darījumu portfeļu neesību, uzņēmējdarbības procesu, kā arī ekonomiskās un tiesiskās vides izmaiņas un citus faktorus saistībā ar tādu datu kvalitāti, kuri var ietekmēt reitingu sistēmas vai modeļa darbības kvalitāti;
 - f) attiecīgi tādas analīzes apraksts, kas veikta statistisko modeļu vai citu automatizēto metožu nolūkos:
 - i) izvērtēto mainīgo lielumu vienfaktora analīze un attiecīgie kritēriji mainīgo lielumu atlasei;
 - ii) izvēlēto mainīgo lielumu daudzfaktoru analīze un attiecīgie kritēriji mainīgo lielumu atlasei;
 - iii) galīgā modeļa izveidošanas procedūra, tostarp:
 - mainīgo lielumu galīga atlase,
 - mainīgo lielumu korekcijas, pamatojoties uz subjektīvo spriedumu, daudzfaktoru analīzes rezultātā,

- mainīgo lielumu pārveidošana,
- pakāpes piešķiršanas mainīgajiem lielumiem,
- modeļa komponentu noteikšanas metode, jo īpaši, ja ir apvienoti kvalitatīvi un kvantitatīvi komponenti.

6. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta e) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai dokumentācijā ir ietverta šāda informācija:

- a) galīgā modeļa struktūras tehniskā specifikācija, tostarp galīgā modeļa specifikācijas, ieejas komponenti, tostarp atlasīto mainīgo lielumu veids un formāts, mainīgajiem lielumiem noteiktās pakāpes un izejas komponenti, tostarp izejas datu veids un formāts;
- b) atsaucis uz datora kodiem un rīkiem, kas izmantoti datorvalodu programmu jomā, ļaujot trešām personām reproducēt galīgos rezultātus.

Šā punkta b) apakšpunkta izpratnē trešā persona var būt pārdevējs pārdevēju modeļu gadījumā.

7. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta f) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai dokumentācijā ir ietverts modeļa nepilnību un ierobežojumu apraksts, novērtējums, vai ir izpildīti modeļa galvenie pieņēmumi, un paredzamās situācijas, kad modelis var darboties sliktāk nekā paredzēts vai kļūt neatbilstošs, kā arī modeļa nepilnību būtiskuma novērtējums un to iespējamie novēršanas faktori.

8. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta g) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) dokumentācijā ir noteikts process, kurš jāievēro, kad ražošanas vidē tiek ieviests jauns vai mainīts modelis;
- b) dokumentācija aptver pārbažu rezultātus saistībā ar reitingu modeļu ieviešanu IT sistēmās, tostarp apstiprinājumu, ka ražošanas sistēmā ieviestais reitingu modelis ir tāds pats kā dokumentācijā aprakstītais modelis un ka tas darbojas, kā paredzēts.

9. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta h) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestādes pašnovērtējums par regulatīvo prasību izpildi attiecībā uz IRB pieeju ir veikts atsevišķi katrai reitingu sistēmai, un to pārskata iekšējās revīzijas vai cita līdzvērtīga neatkarīga revīzijas struktūrvienība.

32. pants

Reitingu sistēmu reģistrs

1. Novērtējot dokumentācijas sistēmu un procedūras informācijas vākšanai un glabāšanai par reitingu sistēmām atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta e) apakšpunktam un 175. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestāde ir ieviesusi un uztur visu pašreizējo un iepriekšējo reitingu sistēmu versiju reģistru vismaz par pēdējiem trīs gadiem ("reitingu sistēmu reģistrs").

2. Šā panta 1. punkta izpratnē kompetentās iestādes pārbauda, vai reitingu sistēmu reģistra uzturēšanas procedūrās ir ietverta šāda informācija attiecībā uz katru versiju:

- a) reitingu sistēmas piemērošanas joma, norādot, kādu riska darījumu reitingu noteikšanai ir paredzēts katrs reitingu modelis;
- b) par apstiprināšanu atbildīgie vadītāji un iekšējā apstiprinājuma datums, tas datums, kad tika informētas kompetentās iestādes, kompetento iestāžu apstiprinājuma datums un versijas īstenošanas datums;

- c) šis apraksts par visām izmaiņām saistībā ar iepriekšējo versiju, kas ņemta vērā reģistrā, ieskaitot tādu reitingu sistēmas aspektu aprakstu, kuri ir mainīti, un atsauce uz modeļa dokumentāciju;
- d) izmaiņu kategorija, kas piešķirta saskaņā ar Deleģēto regulu (ES) Nr. 529/2014, un atsauce uz izmaiņu kategorijas piešķiršanas kritērijiem.

3. IEDAĻA

Reitingu sistēmu struktūras novērtēšanas metodika

33. pants

Risku raksturojošie rādītāji un reitingu kritēriji

1. Novērtējot reitingu sistēmas ietvaros izmantotos risku raksturojošos rādītājus un reitingu kritērijus atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 1. punkta a), c) un e) apakšpunktam, 3. punkta a) apakšpunktam un 4. punktam, kompetentās iestādes pārbauda visus šādus aspektus:
 - a) attiecīgo risku raksturojošo rādītāju un reitingu kritēriju atlases process, ieskaitot iespējamo risku raksturojošo rādītāju noteikšanu, risku raksturojošo rādītāju atlases kritērijus un lēmumus, kas pieņemti par attiecīgajiem risku raksturojošiem rādītājiem;
 - b) izvēlēto risku raksturojošo rādītāju un reitingu kritēriju, kā arī to nozīmīguma riska novērtēšanas ietvaros atbilstība reitingu sistēmas komerciālo lietotāju gaidām;
 - c) balstoties uz statistiskajām metodēm, izvēlēto risku raksturojošo rādītāju un reitingu kritēriju atbilstība statistikas datiem par riska diferencēšanu saistībā ar katru kategoriju vai portfeli.
2. Iespējamie risku raksturojošie rādītāji un reitingu kritēriji, kuru analīze paredzēta 1. punkta a) apakšpunktā, ietver šādus elementus, ja tie ir pieejami konkrētajam riska darījumu veidam:
 - a) parādnieka risku raksturojošie rādītāji, tostarp:
 - i) riska darījumiem ar komercsabiedrībām un iestādēm: finanšu pārskati, kvalitatīvā informācija, nozares risks, valsts risks, atbalsts no mātesuzņēmuma;
 - ii) riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU: finanšu pārskati vai informācija par personas ienākumiem, kvalitatīvā informācija, informācija par ieradumiem, sociāldemogrāfiskā informācija;
 - b) darījumu risku raksturojošie rādītāji, tostarp produkta veids, nodrošinājuma veids, prioritāte, aizdevuma un ķīlas vērtības attiecība;
 - c) informācija par kavējumiem: iekšējā informācija vai informācija, kas iegūta no ārējiem avotiem, piemēram, kredītvēstures izpētes birojiem.

34. pants

Parādnieku un riska darījumu sadalījums pa kategorijām vai portfeļiem

1. Novērtējot parādnieku un riska darījumu sadalījumu katras reitingu sistēmas kategorijās vai portfeļos atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 1. punkta b), d) un f) apakšpunktam, 2. punktam un 3. punkta c) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
 - a) reitingu kategoriju un portfeļu skaits ir pietiekams, lai nodrošinātu jēgpilnu risku diferencēšanu un zaudējumu rādītāju kvantitatīvu noteikšanu kategorijas vai portfeļa līmenī un vai:
 - i) riska darījumiem ar komercsabiedrībām, iestādēm, centrālajām valdībām un centrālajām bankām un specializētās kredītēšanas riska darījumiem parādnieku reitingu skalā ir vismaz tāds kategoriju skaits, kas ir paredzēts attiecīgi Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 2. punktā;
 - ii) nopirktajiem debitoru parādiem, kas klasificēti kā riska darījumi ar privātpersonām vai MVU, – vai grupēšana atspoguļo pārdevēja kredītu piešķiršanas praksi un tā klientu daudzveidību;

- b) nevienā kategorijā vai portfeli nav pārmērīga riska darījumu vai parādnieku skaita koncentrācija, izņemot gadījumus, ja šādu sadalījumu pamato ar pārliecinošiem empīriskiem pierādījumiem par attiecīgo riska darījumu vai parādnieku riska viendabīgumu;
- c) reitingu un darījumu kategorijās vai portfeļos riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU vienā kategorijā vai portfeli ir pietiekams riska darījumu vai parādnieku skaits, izņemot gadījumus, ja šādu sadalījumu pamato ar pārliecinošiem empīriskiem pierādījumiem, ka šādu riska darījumu vai parādnieku grupēšana ir piemērota vai ka tiek izmantotas atsevišķu parādnieku vai riska darījumu riska parametru tiešas aplēses atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 169. panta 3. punktam;
- d) reitingu un darījumu kategorijās vai portfeļos riska darījumiem ar komercsabiedrībām, iestādēm, centrālajām valdībām un centrālajām bankām, ja ir pietiekams datu apjoms, vienā kategorijā vai portfeli nav pārāk mazs riska darījumu vai parādnieku skaits, izņemot gadījumus, kad riska darījumu vai parādnieku sadalījumu pamato ar pārliecinošiem empīriskiem pierādījumiem, ka šādu riska darījumu vai parādnieku grupēšana ir piemērota vai ka tiek izmantotas atsevišķu parādnieku vai riska darījumu riska parametru tiešas aplēses atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 169. panta 3. punktam.

2. Papildus 1. punktā paredzētajai pārbaudei kompetentās iestādes attiecīgajos gadījumos novērtē kritērijus, kurus iestāde izmanto, nosakot:

- a) kategoriju vai portfeļu maksimālo un minimālo kopējo skaitu;
- b) katrā kategorijā vai portfeli iedalīto riska darījumu vai parādnieku īpatsvaru.

3. Atbilstoši 1. un 2. punktam kompetentās iestādes ņem vērā pašreizējo un iepriekšējo riska darījumu un parādnieku skaita un riska darījumu vērtības sadalījumu, tostarp riska darījumu un parādnieku migrāciju starp kategorijām un portfeliem.

35. pants

Riska diferencēšana

1. Novērtējot katras reitingu sistēmas riska diferencēšanu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 3. punkta b) un c) apakšpunktam riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU, kompetentās iestādes pārbauda visus šādus aspektus:

- a) to, ka riska diferencēšanas aprēķināšanai izmantotie rīki ir uzticami un piemēroti, ņemot vērā pieejamos datus, un ka atbilstošu riska diferencēšanu apliecina realizēto saistību neizpildes rādītāju vai zaudējumu rādītāju laikrindu ieraksti kategorijām vai portfeliem dažādos ekonomiskajos apstākļos;
- b) to, ka iestāde ir noteikusi paredzamo reitingu sistēmas darbības kvalitāti attiecībā uz riska diferencēšanu, skaidri nosakot fiksētas mērķvērtības un pielāides noteiktiem rādītājiem un rīkiem, kā arī darbības, lai novērstu novirzes no šīm mērķvērtībām vai pielaidēm; atsevišķas mērķvērtības un pielāides var noteikt sākotnējai izstrādei un turpmākās darbības kvalitātei;
- c) to, ka mērķvērtības un pielāides noteiktiem rādītājiem un rīkiem un šo mērķvērtību un pielaižu sasniegšanai izmantotie mehānismi nodrošina pietiekamu riska diferencēšanu.

2. Kompetentās iestādes arī piemēro 1. punkta noteikumus riska diferencēšanas novērtēšanai citiem riska darījumiem, kuri nav riska darījumi ar privātpersonām vai MVU, saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 1. punktu, ja šādas darbības īstenošanai ir pieejams pietiekams datu apjoms.

36. pants

Viendabīgums

1. Novērtējot vienā un tajā pašā kategorijā vai portfeli iedalīto parādnieku vai riska darījumu viendabīgumu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 1. punktam un 3. punkta c) apakšpunktam, kompetentās iestādes novērtē katrā kategorijā vai portfeli iekļauto parādnieku un darījumu zaudējumu rādītāju līdzību, ņemot vērā visus šādus faktorus:

- a) iekšējie reitingi;
- b) PD aplēses;
- c) attiecīgajos gadījumos pašu veiktās LGD aplēses;
- d) attiecīgajos gadījumos pašu veiktās korekcijas pakāpju aplēses;
- e) attiecīgajos gadījumos pašu veiktās kopējo zaudējumu aplēses.

Riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU kompetentās iestādes novērtē minētos faktorus katrai reitingu sistēmai. Citiem riska darījumiem, kuri nav riska darījumi ar privātpersonām vai MVU, kompetentās iestādes tos novērtē vienīgi tādām reitingu sistēmām, attiecībā uz kurām ir pieejams pietiekams datu apjoms.

2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes novērtē katrā kategorijā vai portfeli iekļauto parādnieku un darījumu zaudējumu rādītāju vērtību kopumu un sadalījumus.

4. IEDAĻA

Novērtēšanas metodika konkrētām prasībām attiecībā uz statistiskajiem modeļiem vai citām automatizētām metodēm

37. pants

Datu prasības

1. Novērtējot modeļu datu ievades pārbaudes procesu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta b) punktu, kompetentās iestādes pārbauda:
 - a) iekšējo un ārējo datu avotu un no šiem avotiem iegūtā datu kopuma uzticamību un kvalitāti, kā arī laikposmu, kuru minētie avoti aptver;
 - b) datu apvienošanas procesu, kad modelim tiek nodrošināti dati no vairākiem datu avotiem;
 - c) datu izslēgšanas pamatojumu un apjomu, parādot sadalījumā pa izslēgšanas iemesliem, izmantojot statistikas datus par tādu daļu no kopējā datu apjoma, kuru aptver katra izslēgšana, ja no modeļa izstrādes izlases tika izslēgti noteikti dati;
 - d) procedūras attiecībā uz kļūdainiem un trūkstošiem datiem un rīcību izlecošo vērtību un kategoriālo datu gadījumā un pārbauda, vai – gadījumā, ja ir notikušas izmaiņas kategorizācijas veidā, – tas neizraisa datu kvalitātes samazināšanos vai datu strukturālus pārtraukumus;
 - e) datu pārveides procesus, tostarp standartizāciju un citu funkcionālo pārveidi, un šādas pārveides atbilstību, ņemot vērā modeļa pārmērīgas pielāgošanas risku.
2. Novērtējot modeļa izveidei izmantoto datu reprezentativitāti atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta c) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda:
 - a) parādnieku vai darījumu risku raksturojošo rādītāju, kuri ietverti modeļa izveidei izmantotajos datos, salīdzināmību ar tādu riska darījumu raksturojošajiem rādītājiem, uz kuriem attiecas konkrēts reitingu modelis;
 - b) pašreizējo sākotnējās izvietošanas un atgūšanas standartu salīdzināmību ar standartiem, kuri tika izmantoti brīdī, uz kuru attiecas modelēšanai izmantotā atsauces datu kopa;
 - c) saistību neizpildes definīciju konsekvenci laika gaitā modelēšanai izmantotajos datos un pārbauda:
 - i) vai ir veiktas korekcijas, lai panāktu atbilstību pašreizējai saistību neizpildes definīcijai, ja novērošanas periodā ir mainīta saistību neizpildes definīcija;
 - ii) vai iestāde ir īstenojusi pienācīgus pasākumus, lai nodrošinātu datu reprezentativitāti, ja iestāde darbojas vairākās jurisdikcijās, kurās ir dažādas saistību neizpildes definīcijas;
 - iii) vai saistību neizpildes definīcijai, kas izmantota modeļa specifikācijā, nav negatīvas ietekmes uz reitingu modeļa struktūru un darbības kvalitāti, ja šī definīcija atšķiras no saistību neizpildes definīcijas, kas paredzēta Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantā;

- d) gadījumā, ja modeļa izstrādei tiek izmantoti ārējie dati vai tādi dati, kas savākti kopā ar citām iestādēm, – šādu datu nozīmīgumu un piemērotību iestādes riska darījumiem, produktiem un riska profilam.

38. pants

Modeļa uzbūve

Novērtējot reitingu modeļa uzbūvi atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta a) punktam, kompetentās iestādes pārbauda:

- a) modeļa piemērotību, ņemot vērā tā konkrēto izmantošanu;
- b) iestādes analīzi attiecībā uz alternatīviem pieņēmumiem vai alternatīvām pieejām salīdzinājumā ar modeli izvēlētajiem pieņēmumiem vai pieejām;
- c) iestādes modeļu izstrādes metodiku;
- d) to, vai attiecīgie iestādes darbinieki pilnībā izprot modeļa iespējas un ierobežojumus, jo īpaši, vai iestādes modeļa dokumentācijā:
 - i) ir aprakstīts, kuri no modeļa ierobežojumiem ir saistīti ar modeļa ievaddatiem, nenoteiktiem pieņēmumiem vai modeļa apstrādes komponentu, un tas, vai modeļa rezultātu ieguve notiek manuāli vai IT sistēmā;
 - ii) ir noteiktas situācijas, kurās modelis var darboties sliktāk nekā paredzēts vai kļūt neatbilstošs, un ir ietverts modeļa nepilnību būtiskuma novērtējums un iespējamie to novēršanas faktori.

39. pants

Subjektīvais spriedums

Novērtējot, vai statistisko modeli vai citu automatizēto metodi papildina subjektīvais spriedums saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta e) punktu un vai subjektīvais spriedums tiek izmantots samērīgi un atbilstoši reitingu modeļa izstrādē un riska darījumu iedalīšanā kategorijās vai portfeļos, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) subjektīvā sprieduma izmantošana ir pamatota un pilnībā dokumentēta un vai ir novērtēta subjektīvā sprieduma ietekme uz reitingu sistēmu – ja iespējams, arī veicot ieguvuma aprēķinu, ko subjektīvais spriedums nodrošina reitingu sistēmas darbības kvalitātē;
- b) visa attiecīgā informācija, kas nav izvērtēta modeļa ietvaros, ir ņemta vērā un ir ievērota pienācīga piesardzība;
- c) gadījumā, ja riska darījumu iedalīšanai kategorijās vai portfeļos reitingu sistēmas ietvaros ir nepieciešams subjektīvais spriedums subjektīvu ievaddatu formā vai ja kredītpolitikā ir paredzētas atkāpes attiecībā uz modeļa ievaddatiem vai rezultātiem, – ir spēkā visi šie nosacījumi:
 - i) modeļa lietotāju rokasgrāmatā ir skaidri definēti ievaddati un situācijas, kurās ievaddatus var koriģēt, izmantojot subjektīvo spriedumu;
 - ii) tādu situāciju skaits, kurās ievaddati ir faktiski koriģēti, izmantojot subjektīvo spriedumu, ir ierobežots;
 - iii) modeļa lietotāju rokasgrāmatā ir skaidri definētas situācijas, kad ir pieļaujamas atkāpes attiecībā uz reitingu modeļu ievaddatiem vai rezultātiem un atkāpju piemērošanas procedūras attiecībā uz modeļu ievaddatiem vai rezultātiem;
 - iv) visus datus par subjektīva sprieduma izmantošanu un situācijām, kad ir piemērota atkāpe attiecībā uz reitingu modeļu ievaddatiem vai rezultātiem, saglabā un periodiski analizē kredītriska kontroles struktūrvienība vai validēšanas struktūrvienība, lai noteiktu tās ietekmi uz reitingu modeli;
- d) subjektīvā sprieduma izmantošana tiek pienācīgi pārvaldīta un ir proporcionāla katras reitingu sistēmas riska darījumu veidam.

40. pants

Modeļa darbības kvalitāte

Novērtējot modeļa prognozēšanas spējas, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta a) punktā, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestādes iekšējos standartos:

- a) ir izklāstīti pieņēmumi un teorija, kas ir iestādes izvēlēto rādītāju pamatā, modeļa darbības kvalitātes novērtēšanas nolūkā;
- b) ir precizēts rādītāju lietojums, ir norādīts, vai katra rādītāja izmantošana ir obligāta vai diskrecionāra un kad tas jāizmanto, un ir nodrošināts, ka rādītāji tiek lietoti konsekventi;
- c) ir precizēti nosacījumi attiecībā uz piemērojamību un pieņemamajām robežvērtībām un pieņemtajām novirzēm rādītājiem un ir noteikts, vai un kā novērtēšanas procesā tiek ņemtas vērā statistiskās kļūdas saistībā ar minēto rādītāju vērtībām, un, ja tiek aprēķināts vairāk nekā viens rādītājs, ir izklāstītas metodes vairāku testēšanas rezultātu apkopošanai vienotā novērtējumā;
- d) ir noteikts process, lai nodrošinātu, ka par modeļa darbības kvalitātes samazināšanās gadījumiem, kuru rezultātā tiek pārkāptas c) punktā minētās robežvērtības, tiek paziņots attiecīgajiem par to atbildīgajiem augstākās vadības locekļiem un ka vadītāji, kuri ir atbildīgi par galīgā lēmuma pieņemšanu attiecībā uz nepieciešamo modeļa izmaiņu ieviešanu, sniedz skaidrus norādījumus par to, kā tiek izvērtēti rādītāju rezultāti.

8. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ RISKĀ KVANTITATĪVU NOTEIKŠANU

1. IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

41. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu iestādes atbilstību prasībām par riska parametru kvantitatīvu noteikšanu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta a) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda iestādes:
 - a) atbilstību vispārējām prasībām attiecībā uz aplēsēm, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. pantā, saskaņā ar 42., 43. un 44. pantu;
 - b) atbilstību īpašām prasībām attiecībā uz PD aplēsēm, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. pantā, saskaņā ar 45. un 46. pantu;
 - c) atbilstību īpašām prasībām attiecībā uz pašu veiktajām LGD aplēsēm, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. pantā, saskaņā ar 47.–52. pantu;
 - d) atbilstību īpašām prasībām attiecībā uz korekcijas pakāpju pašu aplēsēm, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 182. pantā, saskaņā ar 53.–56. pantu;
 - e) atbilstību prasībām attiecībā uz garantiju un kredītu atvasināto instrumentu ietekmes novērtējumu, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 183. pantā, saskaņā ar 57. pantu;
 - f) atbilstību prasībām nopirktajiem debitoru parādiem, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 184. pantā, saskaņā ar 58. pantu.
2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
 - a) pārskata iestādes attiecīgo iekšējo politiku;

- b) pārskata iestādes tehnisko dokumentāciju par attiecīgo aplēses metodiku un procesu;
- c) pārskata un apstrīd attiecīgo riska parametru rokasgrāmatu, metodiku un procesu aplēsi;
- d) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, modeļa komitejas vai citu komiteju attiecīgos protokolus;
- e) pārskata ziņojumus par riska parametru darbības kvalitāti un kredītriska kontroles struktūrvienības, validēšanas struktūrvienības, iekšējās revīzijas struktūrvienības un citu iestādes kontroles struktūrvienību ieteikumus;
- f) novērtē progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti attiecīgo revīziju, validēšanas un uzraudzības laikā;
- g) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.

3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:

- a) pieprasīt sniegt papildu dokumentāciju vai analīzi, kas pamato iestādes metodiskās izvēles un iegūtos rezultātus;
- b) veikt savas riska parametru aplēses vai replicēt aplēses, kuras iestāde veica, izmantojot attiecīgos iestādes sniegtos datus;
- c) pieprasīt un analizēt datus, kas izmantoti aplēšanas procesā;
- d) pārskatīt tādu IT sistēmu funkcionālo dokumentāciju, kuras ir būtiskas novērtēšanas ietvaros;
- e) veikt patstāvīgas pārbaudes attiecībā uz iestādes datiem vai pieprasīt iestādei veikt kompetento iestāžu ierosinātās pārbaudes;
- f) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

2. IEDAĻA

Novērtēšanas metodika vispārējām prasībām attiecībā uz riska parametru kvantitatīvu noteikšanu

42. pants

Datu prasības

1. Novērtējot atbilstību vispārējām prasībām attiecībā uz aplēsēm, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. pantā, riska parametru kvantitatīvai noteikšanai izmantotos datus un minēto datu kvalitāti, kompetentās iestādes pārbauda:
- a) kvantitatīvo un kvalitatīvo datu pilnīgumu un citas tādas informācijas pilnīgumu, kas saistīta ar riska parametru kvantitatīvajai noteikšanai izmantotajām metodēm, lai nodrošinātu, ka tiek pilnībā izmantota attiecīgā vēsturiskā pieredze un empīriskie pierādījumi;
 - b) kvantitatīvo datu pieejamību, parādot sadalījumā zaudējumu pieredzi pa faktoriem, kuri tiek uzskatīti par attiecīgo riska parametru noteikšanas faktoriem, atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. panta 1. punkta b) apakšpunktam;
 - c) tādu datu reprezentativitāti, ko izmanto, lai aplēstu riska parametrus noteiktiem riska darījumu veidiem;
 - d) tāda izlasē ietverto riska darījumu skaita un 45., 47. un 53. pantā minētā vēsturiskās novērošanas perioda ilguma piemērotību, ko izmanto kvantitatīvai noteikšanai, lai nodrošinātu, ka iestādes aplēses ir precīzas un uzticamas;
 - e) visu datu attīrīšanas gadījumu pamatojumu un dokumentāciju, ieskaitot novērojumu izslēgšanu no aplēsēm un apstiprinājumu, ka šāda izslēgšana neietekmē riska kvantitatīvas noteikšanas objektivitāti; jo īpaši PD aplēšu gadījumā – datu attīrīšanas pamatojumu un dokumentāciju par tās ietekmi uz ilgtermiņa vidējo saistību neizpildes rādītāju;

- f) atbilstību starp datu kopām, kuras izmanto riska parametru aplēsēm, jo īpaši attiecībā uz saistību neizpildes definīciju, rīcībai attiecībā uz saistību neizpildes gadījumiem, tostarp vairākiem saistību neizpildes gadījumiem atbilstoši 46. panta 1. punkta b) apakšpunktam un 49. pantam, un izlases izveidei.
2. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punkta c) apakšpunktu, kompetentās iestādes novērtē tādu datu reprezentativitāti, ko izmanto, lai aplēstu riska parametrus noteiktiem riska darījumu veidiem, novērtējot:
- a) katra reitingu modeļa riska darījumu struktūru un dažādos parādnieku vai darījumu risku raksturojošos rādītājus, kā arī to, vai pašreizējais portfelis ir nepieciešamajā apmērā salīdzināms ar portfeļiem, kuri veido atsauces datu kopu;
 - b) pašreizējo sākotnējās izvietošanas un atgūšanas standartu salīdzināmību ar standartiem, kuri tika izmantoti brīdī, uz kuru attiecas atsauces datu kopa;
 - c) saistību neizpildes definīcijas konsekvenci novērošanas periodā:
 - i) gadījumā, ja novērošanas periodā ir mainīta saistību neizpildes definīcija, – tādu korekciju aprakstu, kuras veiktas, lai sasniegtu nepieciešamo atbilstību pašreizējai saistību neizpildes definīcijai;
 - ii) gadījumā, ja saistību neizpildes definīcijas atšķiras dažādās jurisdikcijās, kurās iestāde darbojas, – iestādes īstenoto pasākumu piemērotību un piesardzību;
 - d) gadījumā, ja riska parametru kvantitatīvai noteikšanai tiek izmantoti ārējie dati un tādi dati, kas savākti kopā ar citām iestādēm, – šādu datu nozīmīgumu un piemērotību iestādes riska darījumiem, produktiem un riska profilam, un saistību neizpildes definīciju;
 - e) gadījumā, ja ārējie vai kopīgi savāktie dati neatbilst iestādes iekšējai saistību neizpildes definīcijai, – to ārējo vai kopīgi savāktu datu korekciju aprakstu, kuras iestāde veic, lai sasniegtu nepieciešamo atbilstību iekšējai saistību neizpildes definīcijai.
3. Novērtējot tādu datu kvalitāti, kuri savākti kopā ar citām iestādēm un kurus izmanto riska parametru kvantitatīvai noteikšanai, kompetentās iestādes izmanto 1. un 2. punktā noteikto novērtēšanas metodiku papildus atbilstības pārbaudei attiecībā uz Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. panta 2. punktā paredzētajām prasībām.

43. pants

Aplēšu pārskatīšana

Novērtējot iestādes veikto aplēsto riska parametru pārskatīšanu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. panta 1. punkta c) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) aplēšu pārskatīšanas process un gada plāns nodrošina visu aplēšu savlaicīgu pārskatīšanu;
- b) ir konstatēti situāciju noteikšanas kritēriji, kuri izraisa biežāku pārskatīšanu;
- c) riska parametru aplēsēm izmantotā metodika un dati atspoguļo sākotnējās izvietošanas procesa un portfeļu sastāva izmaiņas;
- d) LGD aplēsēm izmantotā metodika un dati atspoguļo atgūšanas procesa, atgūšanas veidu un atgūšanas procesa ilguma izmaiņas;
- e) korekcijas pakāpju aplēsēm izmantotā metodika un dati atspoguļo uzraudzības procesa un kredītiespējas neizmanto summu izmaiņas;
- f) riska parametru aplēsēm izmantotā datu kopa ietver attiecīgos datus no pēdējā novērošanas perioda un tiek atjaunināta vismaz reizi gadā;
- g) riska parametru aplēsēs ir atspoguļoti tehniskie sasniegumi un cita būtiska informācija.

44. pants

Piesardzības rezerve

1. Kompetentās iestādes novērtē, vai tālāk minētajās situācijās riska parametru vērtībās, ko izmanto kapitāla prasību aprēķināšanai atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. panta 1. punkta f) apakšpunktam, ir ietverta pienācīga piesardzības rezerve:
 - a) metodes un dati nenodrošina pietiekamu noteiktību par riska parametru aplēsēm, tostarp, ja pastāv lielas aplēšu kļūdas;
 - b) kredītriska kontroles struktūrvienība, validēšanas struktūrvienība, iekšējās revīzijas struktūrvienība vai jebkura cita iestādes struktūrvienība ir konstatējusi nozīmīgus metodikas, informācijas un datu trūkumus;
 - c) nozīmīgas izmaiņas sākotnējās izvietošanas standartos un atgūšanas politikā vai izmaiņas iestādes vēlmē uzņemties risku.
2. Kompetentās iestādes novērtē, vai iestādes neizmanto piesardzības rezervi kā aizstājēju iestādes veiktām korektīvām darbībām saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 146. pantu.

3. IEDAĻA

Novērtēšanas metodika īpašām prasībām attiecībā uz PD aplēsēm

45. pants

Vēsturiskās novērošanas perioda ilgums

Novērtējot vēsturiskās novērošanas perioda ilgumu, kas minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta h) apakšpunktā un 180. panta 2. punkta e) apakšpunktā, ņemot vērā Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2017/72 paredzētos nosacījumus attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem, kuros paredzēti nosacījumi par atļaujām datu sniegšanas atbrīvojumam ⁽⁶⁾, un viena gada saistību neizpildes rādītāju aprēķinu, pamatojoties uz iekšējo saistību neizpildes pieredzi atbilstoši 180. panta 1. punkta e) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda:

- a) vai vēsturiskās novērošanas periods aptver vismaz minimālo ilgumu saskaņā ar prasībām, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta h) apakšpunktā un 2. punkta e) apakšpunktā un attiecīgajos gadījumos Deleģētajā regulā (ES) 2017/72;
- b) gadījumā, ja pieejamais vēsturiskās novērošanas periods ir ilgāks par minimālo periodu, kas datu avotam noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta h) apakšpunktā vai 180. panta 2. punkta e) apakšpunktā, un tajā iegūtie dati ir nozīmīgi, – vai informācija par šo ilgāko periodu tiek izmantota, lai aplēstu viena gada saistību neizpildes rādītāju ilgtermiņa vidējo rādītāju;
- c) attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU, kad iestāde nepiešķir vienlīdzīgu nozīmi visiem izmantotajiem vēsturiskajiem datiem, – vai tas ir pamatots ar labākām saistību neizpildes rādītāju prognozēm un vai nulles svēruma vai ļoti mazas nozīmes piešķiršana konkrētam periodam ir pienācīgi pamatota vai nodrošina piesardzīgākas aplēses;
- d) vai pastāv atbilstība starp sākotnējās izvietošanas standartiem un ieviestajām reitingu sistēmām un vai līdzvērtīgi sākotnējās izvietošanas standarti tika izmantoti iekšējo saistību neizpildes datu rašanās brīdī, vai arī – vai izmaiņas sākotnējās izvietošanas standartos un reitingu sistēmās ir ņemtas vērā, piemērojot piesardzības rezervi atbilstoši 44. panta 1. punkta c) apakšpunktam;

⁽⁶⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2017/72 (2016. gada 23. septembris), ar ko attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem, kuri precizē nosacījumus atļaujām datu sniegšanas atbrīvojumam, papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 (OV L 10, 14.1.2017., 1. lpp.).

- e) attiecībā uz riska darījumiem ar komercsabiedrībām, iestādēm, centrālajām valdībām un centrālajām bankām – vai ir atbilstoši definēti parādnieki ar ļoti augstu riska darījumu attiecību pret pašu kapitālu un parādnieki, kuru aktīvi lielākoties ir tirgotie aktīvi, atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta a) apakšpunktam, kā arī noteikti svārstību spriedzes periodi attiecīgajiem parādniekiem saskaņā ar to pašu apakšpunktu.

46. pants

PD aplēses metode

1. Novērtējot PD aplēses metodi atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai viena gada saistību neizpildes rādītājs katrai kategorijai vai portfelim tiek aprēķināts tādā veidā, kurš atbilst viena gada saistību neizpildes rādītāja iezīmēm, kas noteiktas Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 78. apakšpunktā, un tās pārbauda, vai:

- a) viena gada saistību neizpildes rādītāja saucējs ietver parādniekus vai riska darījumus, kuriem viena gada perioda sākumā nav saistību neizpildes un kuri tiek iedalīti konkrētajā kategorijā vai portfelī;
- b) viena gada saistību neizpildes rādītāja skaitītājs ietver to a) punktā minēto parādnieku vai riska darījumu daļu, kuri attiecīgajā viena gada periodā pārtrauca pildīt saistības; vairāki tādi saistību neizpildes gadījumi tam pašam parādniekam vai riska darījumam, kuri konstatēti viena gada periodā, kas attiecas uz saistību neizpildes rādītāju, tiek uzskatīti par vienu saistību neizpildes gadījumu atbilstoši 49. panta b) punktam, ja tie notikuši minēto vairāku saistību neizpildes gadījumu pirmās saistību neizpildes datumā.

2. Kompetentās iestādes pārbauda, vai parādnieka kategorijas vai portfeļa PD aplēses metode ir balstīta uz viena gada saistību neizpildes rādītāju ilgtermiņa vidējo rādītāju.

Šim mērķim tās pārbauda, vai iestādes izmantotais laikposms, lai aplēstu viena gada saistību neizpildes rādītāju ilgtermiņa vidējo rādītāju, ir reprezentatīvs attiecībā uz saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu konkrētajam riska darījumu veidam.

3. Ja PD aplēsei izmantotie novērotie dati nav reprezentatīvi attiecībā uz saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu konkrētajam riska darījumu veidam, kompetentās iestādes pārbauda, vai ir izpildīti abi šādi nosacījumi:

- a) iestāde izmanto atbilstošu alternatīvu metodi, lai aplēstu viena gada saistību neizpildes rādītāju vidējo rādītāju laikposmā, kas ir reprezentatīvs attiecībā uz saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu konkrētajam riska darījumu veidam;
- b) tiek izmantota atbilstoša piesardzības rezerve, ja pēc attiecīgās metodes izmantošanas saskaņā ar a) apakšpunktu saistību neizpildes rādītāju vidējo rādītāju aplēses tiek uzskatītas par neuzticamām vai pastāv citi ierobežojumi.

4. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai visi tālāk minētie aspekti ir piemēroti konkrētam riska darījumu veidam:

- a) aplēses metodes funkcionālā un strukturālā forma;
- b) pieņēmumi, uz kuriem balstās aplēses metode;
- c) aplēses metodes cikliskums;
- d) izmantotā vēsturiskās novērošanas perioda ilgums atbilstoši 45. pantam;
- e) izmantotā piesardzības rezerve atbilstoši 44. pantam;
- f) subjektīvais spriedums;
- g) attiecīgajos gadījumos – risku raksturojošo rādītāju izvēle.

5. Attiecībā uz riska darījumiem ar komercsabiedrībām, iestādēm, centrālajām valdībām un centrālajām bankām, ja parādnieki ir ar ļoti augstu riska darījumu attiecību pret pašu kapitālu vai parādnieku aktīvi lielākoties ir tirgotie aktīvi atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta a) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai PD atspoguļo pamatā esošo aktīvu darbības kvalitāti svārstību spriedzes periodos saskaņā ar to pašu apakšpunktu.

6. Attiecībā uz riska darījumiem ar komercsabiedrībām, iestādēm, centrālajām valdībām un centrālajām bankām, ja iestāde izmanto ĀKNI reitingu skalu, kompetentās iestādes pārbauda iestādes analīzi par atbilstību prasībām, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta f) apakšpunktā, un pārbauda, vai konkrētā analīze attiecas uz to, vai riska darījumu veidi, kuriem ĀKNI piešķir reitingu, ir reprezentatīvi attiecībā uz iestādes riska darījumu veidiem un laikposmu ĀKNI kredītnovērtējumam.

7. Attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU, ja iestāde iegūst PD vai LGD aplēses no kopējo zaudējumu aplēsēm un atbilstošām PD vai LGD aplēsēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 2. punkta d) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda iestādes analīzi par atbilstību visiem attiecīgajiem PD vai LGD aplēšu kritērijiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178.–184. pantu.

8. Attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU kompetentās iestādes pārbauda, vai iestāde regulāri analizē un ņem vērā kredītriska darījumu termiņā paredzamās PD izmaiņas (sezonālais efekts) atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 2. punkta f) apakšpunktam.

9. PD aplēsēm paredzēto statistisko modeļu novērtēšanas ietvaros kompetentās iestādes papildus 1.–8. punktā paredzētajām metodēm izmanto novērtēšanas metodiku konkrētām prasībām attiecībā uz statistiskajiem modeļiem vai citām automatizētām metodēm, kas paredzētas 37.–40. pantā.

4. IEDAĻA

Novērtēšanas metodika īpašām prasībām attiecībā uz pašu veiktajām LGD aplēsēm

47. pants

Vēsturiskās novērošanas perioda ilgums

Novērtējot perioda ilgumu, ko izmanto LGD aplēsēs, atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta j) apakšpunktam un 2. punkta otrajai daļai un Deleģētajai regulai (ES) 2017/72 ("vēsturiskās novērošanas periods"), kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) vēsturiskās novērošanas periods aptver vismaz minimālo ilgumu saskaņā ar prasībām, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta j) apakšpunktā un 2. punkta otrajā daļā un attiecīgajos gadījumos Deleģētajā regulā (ES) 2017/72;
- b) gadījumā, ja pieejamais vēsturiskās novērošanas periods ir ilgāks par minimālo periodu, kas datu avotam noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta j) apakšpunktā un 181. panta 2. punkta otrajā daļā, un tajā iegūtie dati ir nozīmīgi LGD aplēsēm, – vai informācija par šo ilgāko periodu tiek izmantota;
- c) attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU, kad iestāde nepiešķir vienlīdzīgu nozīmi visiem izmantotajiem vēsturiskajiem datiem, – vai tas ir pamatots ar labākām zaudējumu rādītāju prognozēm un vai nulles svērums vai ļoti mazas nozīmes piešķiršana konkrētam periodam ir pienācīgi pamatota vai nodrošina piesardzīgākas aplēses.

48. pants

LGD aplēses metode

Novērtējot pašu veikto LGD aplēšu metodi atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestāde novērtē LGD katrai viendabīgai darījumu kategorijai vai portfelim;
- b) vidējie realizētie LGD katrai darījumu kategorijai vai portfelim ir aprēķināti, izmantojot saistību neizpildes vidējo svērto lielumu;

- c) ir izmantoti visi datu avotos konstatētie saistību neizpildes gadījumi, jo īpaši vai tiek ņemti vērā nepabeigti atgūšanas procesi, ievērojot piesardzību, LGD aplēses nolūkos, un vai kredīta restrukturizācijas perioda un metodikas izvēle ir būtiska, lai aplēstu papildu izmaksu un atgūtos līdzekļus pēc konkrētā perioda un attiecīgajos gadījumos perioda laikā;
- d) LGD aplēses nodrošinātiem riska darījumiem ir balstītas ne tikai uz nodrošinājuma aplēsto tirgus vērtību un vai tajās ņem vērā realizētos ieņēmumus no iepriekšējām likvidācijām un ietekmi, kāda var būt, ja iestādes nespēj iegūt kontroli pār savu nodrošinājumu un to realizēt;
- e) LGD aplēses nodrošinātiem riska darījumiem ņem vērā iespējamo nodrošinājuma vērtības samazinājumu no LGD aplēses brīža līdz galīgajai atgūšanai;
- f) ir piesardzīgi ņemta vērā atkarības pakāpe starp parādnieka risku un nodrošinājuma risku, kā arī nodrošinājuma likvidācijas izmaksas;
- g) iestādes riska darījuma vērtību un zaudējumu lielums ir palielināts par visu nesamaksāto kavējumu maksu summu, kas ir kapitalizētas iestādes peļņas vai zaudējumu aprēķinā pirms saistību neizpildes;
- h) ir atbilstoši ņemta vērā turpmāko aizņēmumu iespēja pēc saistību neizpildes;
- i) visi turpmākie aspekti ir atbilstoši to riska darījumu veidam, kuram tie tiek piemēroti:
 - i) aplēses metodes funkcionālā un strukturālā forma;
 - ii) pieņēmumi par aplēses metodi;
 - iii) aplēses metode, kurā ņemta vērā lejupslīde;
 - iv) izmantotās datu sērijas garums;
 - v) piesardzības rezerve;
 - vi) subjektīvā sprieduma izmantošana;
 - vii) attiecīgajos gadījumos – risku raksturojošo rādītāju izvēle.

49. pants

Rīcība attiecībā uz vairākiem saistību neizpildes gadījumiem

Attiecībā uz parādniekiem, kuriem ierobežotā laikposmā vairākas reizes iestājas saistību neizpilde un atjaunojas saistību izpilde, ko nosaka iestāde ("vairāki saistību neizpildes gadījumi"), kompetentās iestādes novērtē iestādes izmantoto metožu piemērotību un pārbauda, vai:

- a) ir skaidri paredzēti nosacījumi, pirms tiek uzskatīts, ka tam ir atjaunots saistību izpildes statuss;
- b) vairāki saistību neizpildes gadījumi iestādes noteiktajā laikposmā tiek uzskatīti par vienu saistību neizpildes gadījumu LGD aplēšu mērķim, izmantojot pirmā konstatētā saistību neizpildes gadījuma datumu kā attiecīgo saistību neizpildes datumu un uzskatot, ka atgūšanas process sākas pēc attiecīgā datuma un ilgst līdz atgūšanas procesa beigām pēc pēdējās konstatētās saistību neizpildes šajā laikposmā;
- c) laikposma ilgums, kurā vairāki saistību neizpildes gadījumi tiek atzīti par vienu saistību neizpildes gadījumu, ir noteikts, ņemot vērā iestādes iekšējo politiku un saistību neizpildes pieredzes analīzi;
- d) rīcība saistību neizpildes gadījumā, ko izmanto PD un korekcijas pakāpju aplēšu mērķim, atbilst rīcībai saistību neizpildes gadījumos, ko izmanto LGD aplēšu mērķim.

50. pants

Tādu LGD aplēšu izmantošana, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde

Novērtējot, vai ir izpildīta prasība izmantot LGD aplēses, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde, atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta b) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestāde izmanto *LGD* aplēses, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde, ja tās ir piesardzīgākas nekā ilgtermiņa vidējais rādītājs;
- b) iestāde savas izvēles pamatošanai nodrošina gan ilgtermiņa vidējās vērtības, gan *LGD* aplēses, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde;
- c) iestāde īsteno stingru un rūpīgi dokumentētu procesu, lai noteiktu ekonomikas lejupslīdi un novērtētu tās ietekmi uz atgūšanas rādītājiem, un lai sagatavotu *LGD* aplēses, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde;
- d) iestāde iekļauj *LGD* aplēsēs jebkādu nelabvēlīgu saistību, kas ir konstatēta starp noteiktiem ekonomiskajiem rādītājiem, no vienas puses, un atgūšanas rādītājiem, no otras puses.

51. pants

***LGD*, *EL_{BE}* un *UL* aplēses riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības**

1. Novērtējot prasības attiecībā uz *LGD* aplēsēm riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības, un attiecībā uz paredzamo zaudējumu maksimāli precīzāko aplēsi ("*EL_{BE}*") atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta h) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestāde izmanto vienu no šādām pieejām, un novērtē iestādes izmantoto pieeju:

- a) *LGD* tieša aplēse riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības ("*saistību neizpildes LGD*"), un *EL_{BE}* tieša aplēse;
- b) *EL_{BE}* tieša aplēse un saistību neizpildes *LGD* aplēse kā *EL_{BE}* vērtības un pieauguma summa, kas ietver neparedzētos zaudējumus, kas ir saistīti ar riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības un kuri var rasties atgūšanas laikposmā.

2. Novērtējot iestādes pieeju saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) saistību neizpildes *LGD* aplēses metodes, ko īsteno, izmantojot tiešu aplēsi vai pieskaitot *EL_{BE}*, ņem vērā iespējamās papildu neparedzētos zaudējumus atgūšanas laikposmā un jo īpaši ņem vērā iespējamās nelabvēlīgās ekonomisko apstākļu izmaiņas paredzamajā atgūšanas laikposmā;
- b) saistību neizpildes *LGD*, ko īsteno, izmantojot tiešu aplēsi vai pieskaitot *EL_{BE}*, un *EL_{BE}* aplēses metodes ņem vērā informāciju par saistību neizpildes laiku un līdz šim realizēto atgūšanu;
- c) ja iestāde izmanto saistību neizpildes *LGD* tiešu aplēsi, aplēses metodes atbilst 47., 48. un 49. panta prasībām;
- d) saistību neizpildes *LGD* aplēstā vērtība ir lielāka nekā *EL_{BE}* vai, ja saistību neizpildes *LGD* ir vienāda ar *EL_{BE}*, – vai atsevišķiem riska darījumiem iestādes ierobežo un pienācīgi pamato šādus gadījumus;
- e) *EL_{BE}* aplēses metodes ņem vērā visu pašlaik pieejamo un atbilstošo informāciju un jo īpaši izvērtē konkrētos ekonomiskos apstākļus;
- f) gadījumā, ja specifiskās kredītriska korekcijas pārsniedz *EL_{BE}* aplēses, – atšķirības starp abām vērtībām tiek analizētas un pienācīgi pamatotas;
- g) saistību neizpildes *LGD*, ko īsteno, izmantojot tiešu aplēsi vai pieskaitot *EL_{BE}*, un *EL_{BE}* aplēses metodes ir skaidri dokumentētas.

52. pants

Prasības par nodrošinājuma pārvaldību, juridisko noteiktību un riska pārvaldību

Novērtējot, vai iestāde ir ieviesusi iekšējās prasības attiecībā uz nodrošinājuma pārvaldību, juridisko noteiktību un riska pārvaldību, kuras kopumā atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. nodaļas 3. iedaļas prasībām saskaņā ar minētās regulas 181. panta 1. punkta f) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai vismaz iestādes politika un procedūras saistībā ar iekšējām prasībām par nodrošinājuma novērtēšanu un juridisko noteiktību pilnībā atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 trešās daļas II sadaļas 4. nodaļas 3. iedaļas prasībām.

5. IEDAĻA

Novērtēšanas metodika īpašām prasībām attiecībā uz korekcijas pakāpju pašu aplēsēm

53. pants

Vēsturiskās novērošanas perioda ilgums

Novērtējot perioda ilgumu, ko izmanto korekcijas pakāpju aplēsēs atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 182. panta 2. un 3. punktam un Deleģētajai regulai (ES) 2017/72 ("vēsturiskās novērošanas periods"), kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) vēsturiskās novērošanas periods aptver vismaz minimālo ilgumu, kas noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 182. panta 2. un 3. punktā un attiecīgajos gadījumos Deleģētajā regulā (ES) 2017/72;
- b) gadījumā, ja pieejamais novērošanas periods ir ilgāks par minimālo periodu, kas datu avotam noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 182. panta 2. un 3. punktā, un tajā iegūtie dati ir nozīmīgi korekcijas pakāpju aplēsēm, – vai informācija par šo ilgāko periodu tiek izmantota;
- c) attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU, kad iestāde nepiešķir vienlīdzīgu nozīmi visiem izmantotajiem vēsturiskajiem datiem, – vai tas ir pamatots ar labākām aizņēmumu prognozēm un vai nulles svērums vai ļoti mazas nozīmes piešķiršana konkrētam periodam ir pienācīgi pamatota vai nodrošina piesardzīgākas aplēses.

54. pants

Korekcijas pakāpju aplēses metode

Novērtējot korekcijas pakāpju aplēses metodi atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 182. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestāde novērtē korekcijas pakāpju aplēses katrai darījumu kategorijai vai portfelim;
- b) vidējās realizētās korekcijas pakāpes katrai darījumu kategorijai vai portfelim ir aprēķinātas, izmantojot saistību neizpildes vidējo svērto lielumu;
- c) visi konstatētie saistību neizpildes gadījumi datu avotos tiek izmantoti korekcijas pakāpju aplēsei;
- d) iespēja izņemt papildu summas tiek ņemta vērā, ievērojot piesardzību, izņemot riska darījumus ar privātpersonām vai MVU, ja tie ir iekļauti LGD aplēsēs;
- e) iestādes politika un stratēģijas attiecībā uz kontu uzraudzību, ieskaitot kredītlimita uzraudzību, un maksājumu apstrādi ir atspoguļota korekcijas pakāpju aplēsēs;
- f) visi turpmākie aspekti ir atbilstoši to riska darījumu veidam, kuriem tie tiek piemēroti:
 - i) aplēses metodes funkcionālā un strukturālā forma;
 - ii) pieņēmumi, uz kuriem balstās aplēses metode;
 - iii) attiecīgajos gadījumos – lejupslīdes aplēses metode;
 - iv) vēsturiskās novērošanas perioda ilgums atbilstoši 53. pantam;
 - v) izmantotā piesardzības rezerve atbilstoši 44. pantam;
 - vi) subjektīvais spriedums;
 - vii) attiecīgajos gadījumos – risku raksturojošo rādītāju izvēle.

55. pants

Tādu korekcijas pakāpju aplēšu izmantošana, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde

Novērtējot, vai ir izpildīta prasība izmantot korekcijas pakāpju aplēses, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde, atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 182. panta 1. punkta b) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestāde izmanto korekcijas pakāpju aplēses, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde, ja tās ir piesardzīgākas nekā ilgtermiņa vidējais rādītājs;
- b) iestāde savas izvēles pamatošanai nodrošina gan ilgtermiņa vidējās vērtības, gan korekcijas pakāpju aplēses, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde;
- c) iestāde īsteno stingru un rūpīgi dokumentētu procesu, lai noteiktu ekonomikas lejupslīdi un novērtētu tās ietekmi uz kredītlimitu izmantošanu, un lai sagatavotu korekcijas pakāpju aplēses, kurās ņemta vērā iespējamā ekonomikas lejupslīde;
- d) iestāde iekļauj korekcijas pakāpju aplēsēs jebkādu nelabvēlīgu saistību, kas ir konstatēta starp noteiktiem ekonomiskajiem rādītājiem, no vienas puses, un kredītlimitu izmantošanu, no otras puses.

56. pants

Prasības par politiku un stratēģijām kontu uzraudzībai un maksājumu apstrādei

Lai novērtētu atbilstību prasībām par korekcijas pakāpju aplēsi atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 182. panta 1. punkta d) un e) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestādē ir ieviesta politika un stratēģijas attiecībā uz kontu uzraudzību un maksājumu apstrādi un vai iestādē ir atbilstošas sistēmas un procedūras, lai katru dienu uzraudzītu darījumu apmērus.

6. IEDAĻA

Garantiju un kredītu atvasināto instrumentu ietekmes novērtējuma metodika

57. pants

Garantijas devēju un garantiju atbilstība

Novērtējot atbilstību prasībām attiecībā uz garantiju un kredītu atvasināto instrumentu ietekmes uz riska parametriem novērtējumu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 183. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestādei ir skaidri paredzēti kritēriji, lai noteiktu situācijas, kad PD aplēses vai LGD aplēses jākorrigē, lai iekļautu garantiju risku mazinošo ietekmi, un vai šie kritēriji laika gaitā tiek konsekventi piemēroti;
- b) ja aizsardzības devēja PD paredzēts izmantot, lai koriģētu riska darījumu riska svērto vērtību saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 153. panta 3. punktu, garantiju risku mazinošā ietekme netiek iekļauta parādnieka LGD vai PD aplēsēs;
- c) iestādei ir skaidri paredzēti kritēriji, lai atzītu garantijas devējus un garantijas riska darījuma riska svērtās vērtības aprēķināšanai, jo īpaši izmantojot pašu veiktās LGD vai PD aplēses;
- d) iestāde dokumentē kritērijus pašu veikto LGD vai PD aplēšu koriģēšanai, lai atspoguļotu garantiju ietekmi;
- e) pašu veiktajās LGD vai PD aplēsēs iestāde atzīst tikai garantijas, kuras atbilst šādiem kritērijiem:
 - i) ja garantijas devējam ir piešķirts iestādes iekšējais reitings, izmantojot reitingu sistēmu, kuru jau apstiprinājušas kompetentās iestādes IRB pieejas īstenošanas mērķiem, garantija atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 183. panta 1. punkta c) apakšpunkta prasībām;
 - ii) ja iestāde ir saņēmusi atļauju izmantot standartizēto pieeju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 148. un 150. pantu attiecībā uz riska darījumiem ar sabiedrībām, piemēram, garantijas devēju, ir jāizpilda abi šādi nosacījumi:

- garantijas devējs tiek iedalīts riska darījumu kategorijā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. pantu kā iestāde, centrālā valdība, centrālā banka vai komercsabiedrība, kurai ĀKNI ir piešķīrusi kredītnovērtējumu;
 - garantijas devējs atbilst prasībām, kas noteiktas Regulas (ES) Nr. 575/2013 213.–216. pantā;
- f) iestāde atbilst a) un e) punktu prasībām arī attiecībā uz kredītu atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar vienu parādnienu.

7. IEDAĻA

Novērtēšanas metodika prasībām attiecībā uz nopirktajiem debitoru parādiem

58. pants

Riska parametru aplēses nopirktajiem komercsabiedrību debitoru parādiem

1. Novērtējot *PD* un *LGD* aplēšu atbilstību nopirktajiem komercsabiedrību debitoru parādiem, ja iestāde iegūst *PD* vai *LGD* nopirktajiem komercsabiedrību debitoru parādiem no *EL* aplēsēm saskaņā ar 160. panta 2. punktu un 161. panta 1. punkta e) un f) apakšpunktu un atbilstošajām *PD* vai *LGD* aplēsēm, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
 - a) *EL* aplēses ir veiktas, izmantojot viena gada kopējo zaudējumu rādītāju ilgtermiņa vidējo rādītāju vai citu atbilstošu pieeju;
 - b) kopējo zaudējumu aplēses process atbilst *LGD* jēdzienam saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta a) apakšpunktu;
 - c) vai iestāde *EL* aplēses var sadalīt *PD* un *LGD* komponentos ticamā veidā;
 - d) nopirktu debitoru komercsabiedrību debitoru parādu gadījumā, ja ir piemērots Regulas (ES) Nr. 575/2013 153. panta 6. punkts, – tiek izmantots pietiekams ārējo un iekšējo datu apjoms.
2. Novērtējot *PD* un *LGD* aplēšu atbilstību nopirktajiem komercsabiedrību debitoru parādiem citos gadījumos, kas nav minēti 1. punktā, kompetentās iestādes:
 - a) novērtē minētās aplēses saskaņā ar 42.–52. pantu;
 - b) pārbauda, vai ir izpildītas Regulas (ES) Nr. 575/2013 184. panta prasības.

9. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ RISKĀ DARĪJUMU IEDALĪŠANU RISKĀ DARĪJUMU KATEGORIJĀS

59. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu iestādes atbilstību prasībai laika gaitā konsekventi iedalīt katru riska darījumu vienā riska darījumu kategorijā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. pantu, kompetentās iestādes novērtē šādus aspektus:
 - a) iestādes iedalīšanas metodika un tās īstenošana saskaņā ar 60. pantu;
 - b) secība riska darījumu iedalīšanai riska darījumu kategorijās saskaņā ar 61. pantu;
 - c) vai iestāde attiecībā uz riska darījumu ar privātpersonām vai MVU kategoriju ir ņēmusi vērā īpašus apsvērumus saskaņā ar 62. pantu.

2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
 - a) pārskata iestādes attiecīgo iekšējo politiku, procedūras un piešķiršanas metodiku;
 - b) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai komiteju attiecīgos protokolus;
 - c) pārskata iestādes iekšējās revīzijas vai citu kontroles struktūrvienību attiecīgos konstatējumus;
 - d) pārskata progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti attiecīgo revīziju laikā;
 - e) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos;
 - f) pārskata kritērijus, kurus izmanto darbinieki, kas ir atbildīgi par riska darījumu manuālu iedalīšanu riska darījumu kategorijās.
3. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:
 - a) veikt izlases testēšanu un pārskatīt dokumentus, kas saistīti ar parādnieku raksturojošajiem rādītājiem un riska darījumu sākšanu un atjaunošanu;
 - b) pārskatīt attiecīgo IT sistēmu funkcionālo dokumentāciju;
 - c) salīdzināt iestādes datus ar publiski pieejamajiem datiem, tostarp datiem, kas reģistrēti EBI uzturētā datubāzē saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 115. panta 2. punktu vai kompetento iestāžu uzturētās datubāzēs;
 - d) pārbaudīt iestādes atbilstību Komisijas Īstenošanas lēmumam 2014/908/ES ⁽⁷⁾ par dažu trešo valstu un teritoriju uzraudzības un regulatīvo prasību līdzvērtīgumu, lai riska darījumiem piemērotu pieeju atbilstīgi Regulai (ES) Nr. 575/2013;
 - e) veikt patstāvīgas pārbaudes attiecībā uz iestādes datiem vai pieprasīt iestādei veikt kompetento iestāžu ierosinātās pārbaudes;
 - f) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

60. pants

Iedalīšanas metodika un tās īstenošana

1. Novērtējot iestādes iedalīšanas metodiku atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
 - a) metodika ir pilnībā dokumentēta un atbilst visām prasībām, kuras paredzētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. pantā;
 - b) metodika atspoguļo 61. pantā paredzēto iedalīšanas secību;
 - c) metodika ietver sarakstu ar trešo valstu regulatīvajiem un uzraudzības režīmiem, kuri uzskatāmi par līdzvērtīgiem Savienībā piemērotajiem režīmiem saskaņā ar Īstenošanas lēmumu 2014/908/ES, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 107. panta 4. punktā, 114. panta 7. punktā, 115. panta 4. punktā un 116. panta 5. punktā, ja šāds līdzvērtīgums ir nepieciešams, lai iedalītu riska darījumu noteiktā kategorijā.
2. Novērtējot iedalīšanas metodikas īstenošanu atbilstoši 1. punktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
 - a) procedūras, kuras reglamentē datu ievadišanu un pārveidošanu IT sistēmās, ir pietiekami uzticamas, lai nodrošinātu katra riska darījuma pareizu iedalīšanu riska darījumu kategorijā;
 - b) darbiniekiem, kuri ir atbildīgi par riska darījumu iedalīšanu, ir pieejami pietiekami detalizēti kritēriji, lai nodrošinātu konsekventu iedalīšanu;

⁽⁷⁾ Komisijas Īstenošanas lēmums 2014/908/ES (2014. gada 12. decembris) par dažu trešo valstu un teritoriju uzraudzības un regulatīvo prasību līdzvērtīgumu, lai riska darījumiem piemērotu pieeju atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr. 575/2013 (OV L 359, 16.12.2014., 155. lpp.).

- c) kapitāla vērtspapīru riska darījumu, posteņu, kas ir vērtspapīrošanas pozīcijas, un riska darījumu, kas izdalīti kā specializētās kredītēšanas riska darījumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. panta 8. punktu, iedalīšanu veic darbinieki, kuri pārzina noteikumus un nosacījumus un informāciju par attiecīgo darījumu, kas nosaka riska darījumu identificēšanu;
 - d) iedalīšanu veic, izmantojot jaunākos pieejamos datus.
3. Attiecībā uz riska darījumiem ar KIU kompetentās iestādes pārbauda, vai iestādes dara visu iespējamo, lai iedalītu pamatā esošos riska darījumus atbilstošās riska darījumu kategorijās saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 152. pantu.

61. pants

Iedalīšanas secība

Novērtējot, vai iestāde riska darījumus iedala riska darījumu kategorijās atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. pantam, kompetentās iestādes pārbauda, vai iedalīšana tiek veikta šādā secībā:

- a) pirmkārt, riska darījumi, kurus var klasificēt kā kapitāla vērtspapīru riska darījumus, posteņus, kas ir vērtspapīrošanas pozīcijas, un citus aktīvus, kas nav kredītsaistības, tiek iedalīti attiecīgajās kategorijās saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. panta 2. punkta e), f) un g) apakšpunktu;
- b) otrkārt, riska darījumi, kuri nav iedalīti saskaņā ar a) punktu un kurus var klasificēt kā riska darījumus ar centrālajām valdībām un centrālajām bankām, riska darījumus ar iestādēm, riska darījumus ar komercsabiedrībām vai riska darījumus ar privātpersonām vai MVU, tiek iedalīti attiecīgajās kategorijās saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. panta 2. punkta a), b), c) un d) apakšpunktu;
- c) treškārt, jebkuras kredītsaistības, kas nav iedalītas saskaņā ar a) vai b) punktu, tiek iedalītas riska darījumu ar komercsabiedrībām kategorijā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. panta 7. punktu.

62. pants

Konkrētas prasības attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU

1. Novērtējot riska darījumu iedalīšanu riska darījumu ar privātpersonām vai MVU kategorijā atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. panta 5. punktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestāde izdala riska darījumus ar fiziskām personām un ar MVU, pamatojoties uz skaidriem un konsekventi piemērotiem kritērijiem;
- b) lai uzraudzītu atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. panta 5. punkta a) apakšpunkta ii) punktā paredzētajam ierobežojumam, iestāde ir ieviesusi piemērotas procedūras un mehānismus attiecībā uz šādiem aspektiem:
 - i) savstarpēji saistīto klientu grupu identificēšana un tādu attiecīgo riska darījumu apvienošana, kurus katra iestāde un tās mātesuzņēmums vai meitasuzņēmumi ir noslēguši ar minēto savstarpēji saistīto klientu grupu;
 - ii) tādu gadījumu novērtēšana, kuros ir pārsniegts ierobežojums;
 - iii) nodrošināšana, lai tāds riska darījums ar MVU, kura gadījumā ir pārsniegts ierobežojums, nekavējoties tiktu pārkvalificēts kā riska darījums ar komercsabiedrībām.

2. Pārbaudot, vai riska darījumi ar privātpersonām vai MVU tiek pārvaldīti tikpat individuāli kā riska darījumi riska darījumu ar komercsabiedrībām kategorijā Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. panta 5. punkta c) apakšpunkta izpratnē, kompetentās iestādes ņem vērā vismaz šādus kredīta piešķiršanas procesa komponentus:

- a) tirgvedības un pārdošanas darbības;
- b) produkta veids;
- c) reitingu piešķiršanas process;

- d) reitingu sistēma;
- e) kredītlēmuma pieņemšanas process;
- f) kredītriska mazināšanas metodes;
- g) uzraudzības procesi;
- h) piedziņas un atgūšanas process.

3. Nosakot, vai ir izpildīti Regulas (ES) Nr. 575/2013 147. panta 5. punkta c) un d) apakšpunktā paredzētie kritēriji, kompetentās iestādes pārbauda, vai riska darījumu iedalīšana atbilst iestādes uzņēmējdarbības virzieniem, un to, kā šie riska darījumi tiek pārvaldīti.

4. Kompetentās iestādes pārbauda, vai iestāde iedala katru riska darījumu ar privātpersonām vai MVU vienā riska darījumu kategorijā, uz kuru attiecas atbilstīgais korelācijas koeficients saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 154. panta 1., 3. un 4. punktu:

- a) pārbaudot atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 154. panta 4. punkta d) un e) apakšpunktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
 - i) atbilstīgu atjaunojamu riska darījumu ar privātpersonām vai MVU portfeļa zaudējumu līmeņa svārstīgums ir salīdzinoši zems attiecībā pret to zaudējumu vidējo līmeni, novērtējot iestādes salīdzinājumu attiecībā uz atbilstīgu atjaunojamu riska darījumu ar privātpersonām vai MVU zaudējumu līmeņa svārstīgumu pretstatā citiem riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU vai citām salīdzinošām vērtībām;
 - ii) atbilstīgu atjaunojamu riska darījumu ar privātpersonām vai MVU portfeļa riska pārvaldība atbilst pamatā esošo risku raksturojošajiem rādītājiem, tostarp zaudējumu rādītājiem;
- b) lai pārbaudītu atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 154. panta 3. punktam, kompetentās iestādes pārbauda, vai visiem riska darījumiem, kuri nodrošināti ar nekustamo īpašumu, pašu veiktajās LGD aplēsēs saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta f) apakšpunktu ir piešķirts korelācijas koeficients, kas paredzēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 154. panta 3. punktā.

10. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBA UZ KAPITĀLA PIETIEKAMĪBAS NOTEIKŠANĀ IZMANTOTO SPRIEDZES TESTU

63. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu pamatotību spriedzes testam, kuru iestāde izmanto savas kapitāla pietiekamības noteikšanai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 177. pantu, kompetentās iestādes pārbauda visu turpmāk minēto:

- a) spriedzes testu izstrādē izmantoto metožu piemērotību saskaņā ar 64. pantu;
- b) spriedzes testu veikšanas kārtības stabilitāti saskaņā ar 65. pantu;
- c) spriedzes testu integrāciju riska un kapitāla pārvaldības procesos saskaņā ar 66. pantu.

2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:

- a) pārskata iestādes iekšējo politiku, metodes un procedūras saistībā ar spriedzes testa izstrādi un veikšanu;
- b) pārskata iestādes veiktā spriedzes testa rezultātus;
- c) pārskata spriedzes testa izstrādē, apstiprināšanā un veikšanā iesaistīto struktūrvienību un vadības struktūru funkcijas un pienākumus;

- d) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai komiteju attiecīgos protokolus;
 - e) pārskata iestādes iekšējās revīzijas vai citu kontroles struktūrvienību attiecīgos konstatējumus;
 - f) pārskata progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti attiecīgo revīziju laikā;
 - g) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.
3. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:
- a) pārskatīt spriedzes testā izmantoto IT sistēmu funkcionālo dokumentāciju;
 - b) pieprasīt iestādei veikt spriedzes testa aprēķinus, izmantojot alternatīvus pieņēmumus;
 - c) patstāvīgi veikt spriedzes testa aprēķinus, izmantojot iestādes datus par noteiktiem riska darījumu veidiem;
 - d) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

64. pants

Spriedzes testu izstrādē izmantoto metožu piemērotība

1. Novērtējot, cik piemērotas ir metodes, kas izmantotas, izstrādājot spriedzes testus, kurus iestāde izmanto kapitāla pietiekamības noteikšanai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 177. pantu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
- a) testi ir jēgpilni, pietiekami piesardzīgi un spēj identificēt ietekmi uz iestādes kopējām kapitāla prasībām kredīriskam smagas, bet ticamas ekonomiskās lejupslīdes scenārijos;
 - b) testi aptver vismaz visus būtiskos IRB portfeļus;
 - c) metodes attiecīgā mērā saskan ar tām metodēm, kuras iestāde izmanto iekšējā kapitāla piešķiršanas spriedzes testu vajadzībām;
 - d) spriedzes testu metodikas dokumentācija, ieskaitot iekšējos un ārējos datus, kā arī ekspertu spriedumus, ir pietiekami detalizēta, lai trešās personas varētu izprast izvēlēto scenāriju pamatojumu un atkārtoti veikt spriedzes testu.
2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai spriedzes testi ietver vismaz turpmāk minētās darbības:
- a) scenāriju identificēšanu, ieskaitot smagas, bet ticamas ekonomiskās lejupslīdes scenārijus, un scenārija, kas paredz aizsardzības devēju kredīt kvalitātes pasliktināšanos, korekciju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 153. panta 3. punktu;
 - b) identificēto scenāriju ietekmes uz iestādes riska parametriem, reitingu migrāciju, paredzamajiem zaudējumiem un pašu kapitāla prasību aprēķinu kredīriskam novērtēšanu;
 - c) pašu kapitāla prasību pietiekamības novērtēšanu.
3. Novērtējot 2. punkta a) apakšpunktā minēto scenāriju atbilstību, kompetentās iestādes pārbauda turpmāk minēto metodiku pamatotību:
- a) metodika ekonomisko virzītājspēku grupas identificēšanai;
 - b) metodika spriedzes scenāriju veidošanai, ieskaitot to smagumu, ilgumu un varbūtību;
 - c) metodika katra scenārija ietekmes uz attiecīgajiem riska parametriem prognozēšanai.

65. pants

Spriedzes testu veikšanas kārtība

Novērtējot, cik stabila ir kārtība tādu spriedzes testu veikšanai, kurus iestāde izmanto kapitāla pietiekamības noteikšanai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 177. pantu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) spriedzes testu veic regulāri un vismaz reizi gadā;
- b) par spriedzes testa izstrādi un veikšanu atbildīgās struktūrvienības vai struktūrvienību uzdevumi un pienākumi ir skaidri noteikti;
- c) spriedzes testa rezultātus apstiprina atbilstīgā vadības līmenī un augstāko vadību laikus informē par rezultātiem;
- d) IT infrastruktūra iedarbīgi atbalsta spriedzes testu veikšanu.

66. pants

Spriedzes testu integrēšana riska un kapitāla pārvaldības procesos

Novērtējot spriedzes testu integrāciju iestādes riska un kapitāla pārvaldības procesos Regulas (ES) Nr. 575/2013 177. panta vajadzībām, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iestāde spriedzes testa rezultātus ņem vērā savā lēmumu pieņemšanas procesā, jo īpaši attiecībā uz riska un kapitāla pārvaldību;
- b) iestāde spriedzes testa rezultātus ņem vērā kapitāla pārvaldības procesā un kapitāla prasību vajadzībām identificē iespējamus notikumus vai turpmākas pārmaiņas ekonomiskajos apstākļos.

11. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBA UZ PAŠU KAPITĀLA PRASĪBU APRĒĶINU

67. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu, vai iestāde pašu kapitāla prasību aprēķināšanā izmanto savus riska parametrus dažādām riska darījumu kategorijām saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 110. panta 2. un 3. punktu, 144. panta 1. punkta g) apakšpunktu un 151.–168. pantu un spēj izpildīt Regulas (ES) Nr. 575/2013 430. pantā noteikto pārskatu sniegšanas prasību, kompetentās iestādes pārbauda visu turpmāk minēto:

- a) pašu kapitāla prasību aprēķināšanā izmantotās sistēmas uzticamību saskaņā ar 68. pantu;
- b) datu kvalitāti saskaņā ar 69. pantu;
- c) dažādām riska darījumu kategorijām paredzētās metodikas un procedūru īstenošanas pareizību saskaņā ar 70. pantu;
- d) pašu kapitāla prasību aprēķināšanas kārtību saskaņā ar 71. pantu.

2. Attiecībā uz grupām kompetentās iestādes 1. punktā minētā novērtējuma vajadzībām ņem vērā banku grupas struktūru un mātes iestādes un tās meitasuzņēmumu noteiktās funkcijas un pienākumus.

3. Lai veiktu pārbaudi saskaņā ar 1. un 2. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
- a) pārskata iestādes iekšējo politiku un procedūras saistībā ar pašu kapitāla prasību aprēķināšanu, ieskaitot datu avotus, aprēķina metodes un piemērotās kontroles;
 - b) pārskata pašu kapitāla prasību aprēķināšanā iesaistīto dažādo struktūrvienību un iekšējo struktūru attiecīgās funkcijas un pienākumus;
 - c) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai komiteju attiecīgos protokolus;
 - d) pārskata aprēķina sistēmas testu dokumentāciju, ieskaitot testos pārbaudītos scenārijus, to rezultātus un apstiprināšanu;
 - e) pārskata attiecīgos kontroles ziņojumus, ieskaitot dažādu avotu datu saskaņošanas rezultātus;
 - f) pārskata iestādes iekšējās revīzijas vai citu kontroles struktūrvienību attiecīgos konstatējumus;
 - g) pārskata progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti attiecīgo revīziju laikā;
 - h) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.
4. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. un 2. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:
- a) pārskatīt pašu kapitāla prasību aprēķināšanā izmantoto IT sistēmu funkcionālo dokumentāciju;
 - b) pieprasīt iestādei veikt pašu kapitāla prasību aprēķināšanu reāllaikā noteiktiem riska darījumu veidiem;
 - c) patstāvīgi veikt pašu kapitāla prasību aprēķināšanas izlases testēšanu, izmantojot iestādes datus par noteiktiem riska darījumu veidiem;
 - d) veikt patstāvīgas pārbaudes attiecībā uz iestādes datiem vai pieprasīt iestādei veikt kompetento iestāžu ierosinātās pārbaudes;
 - e) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

68. pants

Pašu kapitāla prasību aprēķināšanā izmantotās sistēmas uzticamība

Novērtējot uzticamību sistēmai, kuru iestāde izmanto pašu kapitāla prasību aprēķināšanai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta g) apakšpunktu, papildus 72.–75. panta prasībām par novērtēšanas metodiku attiecībā uz datu uzturēšanu kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) kontroles testi, ko iestāde veic, lai pārliecinātos, ka pašu kapitāla prasību aprēķins atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 151.–168. pantam, ir pilnīgi;
- b) minētie kontroles testi ir uzticami un jo īpaši vai aprēķini, kas veikti pašu kapitāla prasībām izmantotajā sistēmā, saskan ar aprēķiniem, kas veikti alternatīvā aprēķinu instrumentā;
- c) iestādes veikto kontroles testu biežums ir atbilstīgs, un testus veic vismaz pašu kapitāla prasību aprēķināšanas algoritmu īstenošanas laikā un visos citos gadījumos, kad sistēmā veic izmaiņas.

69. pants

Datu kvalitāte

1. Novērtējot Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta g) apakšpunktā minēto pašu kapitāla prasību aprēķināšanā izmantoto datu kvalitāti, papildus 73. pantā minētajām prasībām kompetentās iestādes pārbauda mehānismus un procedūras, ko iestāde īsteno, lai identificētu riska darījumu vērtības ar visām attiecīgajām iezīmēm, ieskaitot datus saistībā ar riska parametriem un kredītriska mazināšanas paņēmienus. Kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) riska parametri ir pilnīgi, ieskaitot gadījumus, kad trūkstošos parametrus aizstāj ar standarta vērtībām, un, ja šāda aizstāšana ir notikusi, vai tā ir piesardzīga, pamatota un dokumentēta;
- b) parametru vērtību diapazons atbilst regulatīvajām un minimālajām vērtībām, kas noteiktas Regulas (ES) Nr. 575/2013 160.–164. pantā;
- c) pašu kapitāla prasību aprēķināšanā izmantotie dati saskan ar citos iekšējos procesos izmantotajiem datiem;
- d) riska parametru piemērošana saskan ar riska darījumus raksturojošajiem rādītājiem un jo īpaši vai piešķirtie LGD ir pareizi un atbilst riska darījumu veidam un riska darījumu nodrošinājumam saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 164. pantu un 230. panta 2. punktu;
- e) riska darījumu vērtības aprēķins ir pareizs un jo īpaši vai savstarpējo prasījumu ieskaita līgumi un ārpusbilances posteņu klasifikācija ir izmantota saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 166. pantu;
- f) gadījumos, kad PD/LGD metodi piemēro kapitāla vērtspapīru riska darījumiem, riska darījumu klasifikācija un riska parametru piemērošana ir pareiza saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 165. pantu;

2. Novērtējot pašu kapitāla prasību aprēķināšanā izmantoto datu saskaņotību ar iekšējiem nolūkiem izmantotajiem datiem saskaņā ar 18.–22. pantu par novērtēšanas metodiku attiecībā uz izmantošanas testu un pieredzes testu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) pastāv atbilstīgi kontroles un saskaņošanas mehānismi ar mērķi nodrošināt, ka pašu kapitāla prasību aprēķināšanā izmantotās riska parametru vērtības saskan ar iekšējiem nolūkiem izmantoto parametru vērtību;
- b) pastāv atbilstīgi kontroles un saskaņošanas mehānismi ar mērķi nodrošināt, ka riska darījumu vērtība, kurai aprēķinātas pašu kapitāla prasības, saskan ar grāmatvedības datiem;
- c) pašu kapitāla prasību aprēķins visiem iestādes virsgrāmatā ietvertajiem riska darījumiem ir pilnīgs un vai sadalījums starp riska darījumiem saskaņā ar IRB pieeju un standartizēto pieeju atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 148. un 150. pantam.

70. pants

Dažādām riska darījumu kategorijām paredzētās metodikas un procedūru īstenošanas pareizība

Novērtējot Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta g) apakšpunktā minēto pašu kapitāla prasību aprēķināšanai dažādām riska darījumu kategorijām izmantotās metodikas un procedūru īstenošanas pareizību, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) riska pakāpes formula ir īstenota pareizi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 153. un 154. pantu, ņemot vērā riska darījumu iedalījumu riska darījumu kategorijās;
- b) korelācijas koeficienta aprēķināšana ir veikta, pamatojoties uz riska darījumus raksturojošajiem rādītājiem, un jo īpaši vai kopējo pārdošanas parametru piemēro, pamatojoties uz konsolidēto finanšu informāciju;

- c) gadījumos, kad riska darījumu riska svērto vērtību koriģē saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 153. panta 3. punktu, korekcija pamatojas uz visiem turpmāk minētajiem apsvērumiem:
- i) informāciju par aizsardzības devēja *PD* piemēro pareizi;
 - ii) aizsardzības devēja *PD* aplēš, izmantojot reitingu sistēmu, kuru kompetentās iestādes apstiprinājušas saskaņā ar *IRB* pieeju;
- d) termiņa parametra aprēķins ir pareizs, un jo īpaši:
- i) darījuma beigu datumu izmanto termiņa parametra aprēķināšanai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 162. panta 2. punkta f) apakšpunktu;
 - ii) gadījumos, kad termiņa parametrs ir mazāks nekā viens gads, tas ir atbilstīgi pamatots un dokumentēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 162. panta 1., 2. un 3. punkta vajadzībām;
- e) minimālās robežvērtības riska darījumu svērtiem vidējiem *LGD* riska darījumiem ar privātpersonām vai MVU, kuri nodrošināti ar mājokļa īpašumu un komerciālu nekustamo īpašumu un kuriem nav Regulas (ES) Nr. 575/2013 164. panta 4. un 5. punktā noteikto centrālo valdību garantiju, aprēķina visu riska darījumu ar privātpersonām vai MVU, kuri nodrošināti attiecīgi ar mājokļa īpašumu un komerciālu nekustamo īpašumu, apkopojuma līmenī, un vai gadījumos, kad riska darījumu svērtie vidējie *LGD* apkopojuma līmenī ir zemāki nekā attiecīgās minimālās robežvērtības, iestāde laika gaitā konsekventi piemēro attiecīgās korekcijas;
- f) dažādu pieeju piemērošana dažādiem kapitāla vērtspapīru portfeļiem gadījumos, kad pati iestāde izmanto dažādas pieejas riska iekšējai pārvaldībai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 155. pantu, ir pareiza, un jo īpaši vai pieejas izvēle:
- i) neizraisa pārāk zemu pašu kapitāla prasību noteikšanu;
 - ii) tiek izdarīta konsekventi, tostarp laika gaitā;
 - iii) pamatojas uz riska iekšējās pārvaldības praksi;
- g) gadījumos, kad izmanto vienkāršo riska pakāpju pieeju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 155. panta 2. punktu, riska pakāpes piemēro pareizi, un jo īpaši vai riska pakāpi 190 % apmērā izmanto tikai pietiekami diversificētiem portfeļiem, attiecībā uz kuriem iestāde ir pierādījusi, ka portfeļa diversifikācijas rezultātā panākts ievērojams riska samazinājums salīdzinājumā ar atsevišķu riska darījumu risku portfeļi;
- h) paredzamo zaudējumu apmēru un kredītriska korekciju, papildu vērtības korekciju un citu pašu kapitāla samazinājumu starpības aprēķins saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 159. pantu ir pareizs, un jo īpaši vai:
- i) aprēķinu veic atsevišķi to riska darījumu portfeļim, kuros netiek pildītas saistības, un to riska darījumu portfeļim, kuros nav saistību neizpildes;
 - ii) gadījumā, ja neizpildīto saistību portfeļim aprēķinātā summa ir negatīva, to neizmanto, lai segtu pozitīvās summas, kas aprēķinātas to riska darījumu portfeļim, kuros nav saistību neizpildes;
 - iii) aprēķinu veic, neņemot vērā nodokļu ietekmi;
- i) dažādās pieejas attiecībā uz procedūru riska darījumiem kolektīvo ieguldījumu uzņēmumā (KIU) daļu vai ieguldījumu aplicību veidā piemēro pareizi, un jo īpaši vai:
- i) iestāde pareizi nošķir riska darījumus KIU, uz kuriem attiecas Regulas (ES) Nr. 575/2013 152. panta 1. un 2. punktā noteiktā "caurskatīšanas" pieeja, un citus riska darījumus KIU;
 - ii) riska darījumi KIU, uz kuriem attiecas Regulas (ES) Nr. 575/2013 152. panta 1. vai 2. punktā noteiktā procedūra, atbilst minētās regulas 132. panta 3. punktā minētajiem atbilstības kritērijiem;

iii) gadījumos, kad iestāde izmanto Regulas (ES) Nr. 575/2013 152. panta 4. punktā noteikto pieeju riska darījumu riska vidējās svērtās vērtības aprēķināšanai:

- aprēķina pareizību apstiprina ārējais revidents;
- Regulas (ES) Nr. 575/2013 152. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) un ii) punktā noteiktie reizinājuma koeficienti ir piemēroti pareizi;
- gadījumos, kad iestāde riska darījumu riska svērtās vērtības aprēķināšanā paļaujas uz trešo personu, šī trešā persona atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 152. panta 4. punkta a) un b) apakšpunkta prasībām.

71. pants

Pašu kapitāla prasību aprēķināšanas kārtība

Novērtējot Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta g) apakšpunktā minēto pašu kapitāla prasību aprēķināšanas procesa pamatotību, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) par aprēķināšanas procesa kontroli un pārvaldību atbildīgās struktūrvienības vai struktūrvienību pienākumu sadale, jo īpaši pienākumu sadale saistībā ar konkrētām kontrolēm, kas jāveic katrā aprēķināšanas procesa posmā, ir skaidri noteikta;
- b) attiecīgās procedūras, ieskaitot rezerves procedūras, nodrošina, ka pašu kapitāla prasību aprēķināšanu veic saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 430. pantu;
- c) visi ievaddati, ieskaitot riska parametru vērtības un sistēmas iepriekšējās versijas, tiek glabāti, nodrošinot iespēju atkārtoti veikt pašu kapitāla prasību aprēķināšanu;
- d) aprēķina rezultātus apstiprina atbilstīgā vadības līmenī un augstāko vadību informē par iespējamām kļūdām vai nepilnībām aprēķinā un veicamajiem pasākumiem.

12. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ DATU UZTURĒŠANU

72. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Novērtējot atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta d) apakšpunktā un 176. pantā noteiktajām datu uzturēšanas prasībām, kompetentās iestādes izvērtē visu turpmāk minēto:

- a) iekšējo, ārējo vai kopīgi savāktu datu kvalitāti, tostarp datu kvalitātes pārvaldības procesu, saskaņā ar 73. pantu;
- b) datu dokumentāciju un pārskatu sniegšanu saskaņā ar 74. pantu;
- c) attiecīgo IT infrastruktūru saskaņā ar 75. pantu.

2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:

- a) pārskata datu kvalitātes pārvaldības politiku, metodes un procedūras attiecībā uz IRB pieejā izmantotajiem datiem;
- b) pārskata attiecīgos datu kvalitātes pārskatus, kā arī to secinājumus, konstatējumus un ieteikumus;

- c) pārskata IT infrastruktūras politiku un IT sistēmu pārvaldības procedūras, ieskaitot ārkārtas rīcības plānu politiku saistībā ar IT sistēmām, kuras izmanto IRB pieejas vajadzībām;
- d) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai komiteju attiecīgos protokolus;
- e) pārskata iestādes iekšējās revīzijas vai citu kontroles struktūrvienību attiecīgos konstatējumus;
- f) pārskata progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti attiecīgo revīziju laikā;
- g) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.

3. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:

- a) veikt patstāvīgas pārbaudes attiecībā uz iestādes datiem vai pieprasīt iestādei veikt kompetento iestāžu ierosinātās pārbaudes;
- b) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

73. pants

Datu kvalitāte

1. Novērtējot to iekšējo, ārējo vai kopīgi savākto datu kvalitāti, kas nepieciešami, lai iedarbīgi atbalstītu kredītriska mērīšanas un pārvaldības procesu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta d) apakšpunktu un 176. pantu, kompetentās iestādes pārbauda turpmāk minēto:

- a) vērtību pilnīgumu tajos atribūtos, kuros tās nepieciešamas;
- b) datu precizitāti, kas nodrošina, ka datus pēc būtības nav kļūdu;
- c) datu konsekveni, kas nodrošina, ka konkrēta datu kopa dažādos iestādes datu avotos sakrīt;
- d) datu vērtību laicīgumu, kas nodrošina atjauninātas vērtības;
- e) datu unikalitāti, kas nodrošina, ka apkopotajos datos nav filtru vai citas avota datu pārveides izraisītas dublēšanās;
- f) datu derīgumu, kas nodrošina, ka dati pamatojas uz piemērotu klasifikācijas sistēmu, kura ir pietiekami precīza pieņemamības nodrošināšanai;
- g) datu izsekojamību, kas nodrošina, ka izskatāmo datu vēsturei, apstrādei un atrašanās vietai iespējams viegli izsekot.

2. Novērtējot datu kvalitātes pārvaldības procesu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) pastāv visi turpmāk minētie elementi:
 - i) atbilstīgi datu kvalitātes standarti, kas nosaka datu kvalitātes pārvaldības procesa mērķus un kopējo tvērumu;
 - ii) atbilstīga datu vākšanas, glabāšanas, migrēšanas, aktualizācijas un izmantošanas politika, standarti un procedūras;
 - iii) datu kvalitātes pārvaldības procesa pastāvīgas modernizēšanas un uzlabošanas prakse;
 - iv) kritēriju un procedūru kopums ar nolūku noteikt atbilstību datu kvalitātes standartiem un jo īpaši vispārīgie kritēriji un process datu saskaņošanai sistēmu ietvaros un to starpā, tostarp attiecībā uz grāmatvedības datiem un uz iekšējiem reitingiem balstītiem datiem;
 - v) atbilstīgi procesi datu kvalitātes iekšējai novērtēšanai un pastāvīgai uzlabošanai, ieskaitot iekšējo ieteikumu izdošanas procesu problēmu risināšanai jomās, kurās nepieciešami uzlabojumi, minēto ieteikumu īstenošanas procesu, pamatojoties uz to būtiskumu, un jo īpaši procesu būtisku nepilnību risināšanai, kas radušās datu saskaņošanas gaitā;

- b) datu vākšanas process ir pietiekami neatkarīgs no datu kvalitātes pārvaldības procesa, ieskaitot organizatoriskās struktūras un darbinieku nošķirumu attiecīgos gadījumos.

74. pants

Datu dokumentācija un pārskatu sniegšana

1. Novērtējot kredītriska mērīšanas un pārvaldības procesa iedarbīgai atbalstīšanai nepieciešamo datu dokumentāciju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta d) apakšpunktu un 176. pantu, kompetentās iestādes izvērtē visu turpmāk minēto:

- a) datubāžu kopuma specifiku un jo īpaši:
- i) IRB pieejas vajadzībām izmantotajās aprēķina sistēmās iesaistīto datubāžu kopējo karti;
 - ii) attiecīgos datu avotus;
 - iii) attiecīgos datu iegūšanas procesus un šajā ziņā izmantoto pārveidi un kritērijus;
 - iv) datubāžu attiecīgo funkcionālo specifiku, ieskaitot to lielumu, izveidošanas datumu un datu vārdnīcas, kurās precizēts lauku un dažādo tajos ievadīto vērtību saturs ar skaidrām datu vienumu definīcijām;
 - v) datubāžu attiecīgo tehnisko specifiku, ieskaitot datubāzes veidu, tabulas, datubāzes pārvaldības sistēmu un datubāzes arhitektūru, un datu modeļus, kas izteikti ar jebkuriem standarta datu modelēšanas apzīmējumiem;
 - vi) attiecīgās ar datu vākšanu un datu glabāšanu saistītās darba plūsmas un procedūras;
- b) datu pārvaldības politiku un pienākumu sadali, ieskaitot lietotāju profilus un datu īpašniekus;
- c) datu pārvaldības ietvaros īstenoto kontroļu pārredzamību, pieejamību un konsekveni.
2. Novērtējot datu paziņošanu, kompetentās iestādes jo īpaši pārbauda, vai:
- a) datu paziņošanā norādīts pārskatu vai pārbažu tvērums, konstatējumi un attiecīgos gadījumos ieteikumi konstatēto nepilnību vai trūkumu risināšanai;
 - b) par datu paziņošanu pietiekami bieži informē augstāko vadību un iestādes vadības struktūru un vai datu paziņošanas informācijas saņēmēja līmenis saskaņā ar iestādes organizatorisko struktūru, informācijas veidu un svarīgumu;
 - c) datu paziņošanu veic regulāri un attiecīgos gadījumos arī uz *ad hoc* pamata;
 - d) sniedz pietiekamus pierādījumus tam, ka iestāde pienācīgi ņem vērā ieteikumus un atbilstīgi tos īsteno.

75. pants

IT infrastruktūra

1. Novērtējot to IT sistēmu arhitektūru, kuras ir būtiskas attiecībā uz iestādes reitingu sistēmām un IRB pieejas piemērošanu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. pantu, kompetentās iestādes izvērtē visu turpmāk minēto:

- a) IT sistēmu arhitektūru, ieskaitot visas lietotnes, to saskarnes un mijiedarbību;
- b) datu plūsmas diagrammu, kas attēlo galveno IRB pieejas īstenošanā iesaistīto un ar reitingu sistēmām saistīto lietotņu, datubāžu un IT komponentu karti;

- c) IT sistēmu īpašnieku noteikšanu;
 - d) IT sistēmu jaudu, mērogojamību un efektivitāti;
 - e) IT sistēmu un datubāzu rokasgrāmatas.
2. Novērtējot iestādes reitingu sistēmām un *IRB* pieejas piemērošanai būtiskās IT infrastruktūras stabilitāti, drošumu un drošību, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
- a) IT infrastruktūra spēj uzturēt iestādes ikdienas un ārkārtas procesus savlaicīgā, automātiskā un elastīgā veidā;
 - b) IT infrastruktūras spēju apturēšanas risks ("darbības traucējumi"), datu zuduma risks un nepareizu izvērtējumu risks ("kļūdas") ir atbilstīgi risināti;
 - c) IT infrastruktūra ir pienācīgi aizsargāta pret ļaunprātīgu darbinieku vai iestādei nepiederošu personu veiktu datu vai sistēmu zādzību, krāpšanu, manipulēšanu vai sabotāžu.
3. Novērtējot iestādes reitingu sistēmām un *IRB* pieejas piemērošanai būtiskās IT infrastruktūras stabilitāti, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
- a) IT sistēmu, datu un dokumentācijas dublējuma procedūras ir īstenotas un tiek periodiski testētas;
 - b) kritiskajām IT sistēmām ir īstenoti rīcības plāni nepārtrauktības nodrošināšanai;
 - c) IT sistēmu atgūšanas procedūras darbības traucējumu gadījumā ir izveidotas un tiek periodiski testētas;
 - d) IT sistēmu lietotāju pārvaldība atbilst attiecīgajai iestādes politikai un procedūrām;
 - e) kritiskajām IT sistēmām ir īstenotas revīzijas takas;
 - f) IT sistēmu izmaiņu pārvaldība ir atbilstīga un izmaiņu uzraudzība ietver visas IT sistēmas;
4. Novērtējot, vai iestādes reitingu sistēmām un *IRB* pieejas piemērošanai būtisko IT infrastruktūru pārskata gan regulāri, gan uz *ad hoc* pamata, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
- a) regulāras uzraudzības un *ad hoc* pārskatīšanas rezultātā tiek sagatavoti ieteikumi konstatēto nepilnību vai trūkumu risināšanai;
 - b) iestādes augstāko vadību un vadības struktūru informē par a) apakšpunktā minētajiem konstatējumiem un ieteikumiem;
 - c) pastāv pietiekami pierādījumi tam, ka iestāde pienācīgi ņem vērā ieteikumus un atbilstīgi tos īsteno.

13. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ KAPITĀLA VĒRTSPAPĪRU RISKĀ DARĪJUMU IEKŠĒJIEM MODEĻIEM

76. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Novērtējot, vai iestāde spēj izstrādāt un validēt iekšējo modeli kapitāla vērtspapīru riska darījumiem un iedalīt katru riska darījumu iekšējo modeļu pieejas kapitāla vērtspapīru riska darījumiem piemērošanas jomā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta f) un h) apakšpunktu un 186., 187. un 188. pantu, kompetentās iestādes izvērtē visu turpmāk minēto:
- a) izmantoto datu atbilstību saskaņā ar 77. pantu;
 - b) modeļu atbilstību saskaņā ar 78. pantu;

- c) spriedzes testēšanas programmas vispusīgumu saskaņā ar 79. pantu;
 - d) modeļa un modelēšanas procesa integritāti saskaņā ar 80. pantu;
 - e) riska darījumu iedalīšanas iekšējo modeļu pieejas kategorijās atbilstību saskaņā ar 81. pantu;
 - f) validēšanas struktūrvienības atbilstību saskaņā ar 82. pantu.
2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
- a) pārskata iestādes attiecīgo iekšējo politiku un procedūras;
 - b) pārskata iestādes tehnisko dokumentāciju saistībā ar kapitāla vērtspapīru riska darījumiem piemērojamo iekšējo modeļu metodiku un izstrādes procesu;
 - c) pārskata un pārbauda attiecīgās izstrādes rokasgrāmatas, metodiku un procesus;
 - d) pārskata kapitāla vērtspapīru riska darījumiem piemērojamo iekšējo modeļu izveidošanā, validēšanā un piemērošanā iesaistīto dažādo struktūrvienību un iekšējo struktūru funkcijas un pienākumus;
 - e) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, vai komiteju attiecīgos protokolus;
 - f) pārskata attiecīgos ziņojumus par kapitāla vērtspapīru riska darījumiem piemērojamo iekšējo modeļu darbības kvalitāti un kredītriska kontroles struktūrvienības, validēšanas struktūrvienības, iekšējās revīzijas struktūrvienības vai jebkādas citas iestādes kontroles struktūrvienības ieteikumus;
 - g) pārskata attiecīgos progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti uzraudzības, validēšanas un revīziju laikā;
 - h) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.
3. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var piemērot arī jebkuru no šādām papildu metodēm:
- a) pieprasīt un analizēt datus, kas izmantoti kapitāla vērtspapīru riska darījumiem piemērojamo iekšējo modeļu izstrādes procesā;
 - b) patstāvīgi veikt riskam pakļautu vērtību aplēses vai replicēt iestādes aplēses, izmantojot iestādes sniegtus attiecīgos datus;
 - c) pieprasīt papildu dokumentāciju vai analīzes metodisko izvēli un iegūtu rezultātu pamatošanai;
 - d) pārskatīt riskam pakļautās vērtības aprēķināšanā izmantoto IT sistēmu funkcionālo dokumentāciju;
 - e) pārskatīt citus attiecīgos iestādes dokumentus.

77. pants

Datu atbilstība

Novērtējot kapitāla vērtspapīru riska darījumu faktisko ieņēmumu sadalījuma atspoguļošanai izmantoto datu atbilstību saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 186. pantu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) dati atspoguļo iestādes specifisko kapitāla vērtspapīru riska darījumu riska profilu;
- b) dati ir pietiekami statistiski uzticamu zaudējumu aplēšu sniegšanai vai tikuši attiecīgi koriģēti, lai panāktu tādus modeļa rezultātus, kas ir pietiekami reāli un piesardzīgi;
- c) izmantoti ārējo avotu dati vai, ja izmantoti iekšējie dati, tos neatkarīgi pārskatījusi attiecīgā iestādes kontroles struktūrvienība;

- d) dati atspoguļo visilgāko pieejamo laikposmu, lai sniegtu piesardzīgas aplēses par iespējamiem zaudējumiem attiecīgajā ilgtermiņa tirgū vai biznesa ciklā, un jo īpaši vai tie ietver laikposmu, kurā iestādes portfelis bijis pakļauts ievērojamai finansiālai spriedzei;
- e) gadījumos, kad izmantoti īsāka laikposma dati, kas pārveidoti ceturkšņa datos, pārveidošanas procedūru pamato labi izstrādātas un dokumentētas pieejas ceļā gūta empīriskā pieredze, un procedūru laika gaitā piemēro piesardzīgi un konsekventi;
- f) izvēlēts ilgākais laikposms, kas ļauj veikt 99. procentiles aplēses ar novērojumiem, kuri nepārklājas.

78. pants

Modeļu atbilstība

Novērtējot to modeļu atbilstību, kurus izmanto ieņēmumu no kapitāla vērtspapīriem sadalījuma aplēsēm pašu kapitāla prasību aprēķināšanas vajadzībām saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 186. pantu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) modelis ir atbilstošs iestādes kapitāla vērtspapīru portfeļa riska profilam un sarežģītībai un, ja iestādei ir nozīmīgas līdzdalības, kuru vērtības izmaiņas ir izteikti nelineāras, modeli to pienācīgi ņem vērā;
- b) atsevišķo pozīciju pieskaņošana starpniekpozīcijām, tirgus indeksiem un riska faktoriem ir ticama, intuitīva un konceptuāli pamatota;
- c) atlasītie riska faktori ir atbilstīgi un produktīvi ietver gan vispārējo, gan specifisko risku;
- d) modelis pienācīgi skaidro vēsturiskās cenu izmaiņas;
- e) modelis ietver gan iespējamo koncentrāciju lielumu, gan to sastāva izmaiņas.

79. pants

Spriedzes testēšanas programmas vispusīgums

1. Novērtējot Regulas (ES) Nr. 575/2013 186. panta g) punktā paredzētās spriedzes testēšanas programmas vispusīgumu, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestāde spēj sniegt zaudējumu aplēses alternatīvos nelabvēlīgos scenārijos un vai minētie scenāriji atšķiras no iekšējā modelī izmantotajiem, taču joprojām ir iespējami.

2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) alternatīvie nelabvēlīgie scenāriji ir svarīgi iestādes specifiskajām līdzdalībām, atspoguļo būtiskus zaudējumus iestādei un ietver ietekmi, kas nav atspoguļota modeļa rezultātos;
- b) modeļa rezultātus alternatīvos nelabvēlīgos scenārijos izmanto kapitāla vērtspapīru portfeļa faktiskajā riska pārvaldībā un par tiem periodiski informē augstāko vadību;
- c) alternatīvos nelabvēlīgos scenārijus periodiski pārskata un atjaunina.

80. pants

Modeļa un modelēšanas procesa integritāte

1. Novērtējot Regulas (ES) Nr. 575/2013 187. pantā paredzēto modeļu un modelēšanas procesa integritāti, kompetentās iestādes pārbauda, vai:

- a) iekšējais modelis ir pilnībā integrēts kapitāla vērtspapīru netirdzniecības portfeļa pārvaldībā, iestādes kopējās pārvaldības informācijas sistēmās un riska pārvaldības infrastruktūrā un to izmanto ieguldījumu limitu un kapitāla vērtspapīru riska darījumu riska uzraudzībā;

- b) modelēšanas struktūrvienība ir kompetenta un neatkarīga no struktūrvienības, kas atbildīga par atsevišķo ieguldījumu pārvaldīšanu.
2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
- a) iestādes vadības struktūra un augstākā vadība ir aktīvi iesaistītas riska kontroles procesā tādā ziņā, ka tās ir apstiprinājušas ieguldījumu limitu kopumu, pamatojoties cita starpā uz iekšējā modeļa rezultātiem;
- b) riska kontroles struktūrvienības sagatavotos pārskatus izskata personas tādā vadības līmenī, kura pilnvaras ir pietiekamas, lai mazinātu gan esošās pozīcijas, gan arī iestādes kopējo pakļautību riskam;
- c) pastāv rīcības plāni tādām tirgus krīžu situācijām, kuras ietekmē darbības modeļa piemērošanas jomā, un tajos ir aprakstīti notikumi, kuri izraisa plānu īstenošanu, un plānotie pasākumi.
3. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punkta b) apakšpunktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai:
- a) par modelēšanas struktūrvienību atbildīgie darbinieki un augstākā vadība neveic ar atsevišķo ieguldījumu pārvaldīšanu saistītus uzvedumus;
- b) modelēšanas struktūrvienību un par atsevišķo ieguldījumu pārvaldīšanu atbildīgo struktūrvienību augstākā līmeņa vadītājiem ir atsevišķa pārskatu sniegšanas kārtība iestādes vadības struktūras vai tās norīkotās komitejas līmenī;
- c) par modelēšanas struktūrvienību atbildīgo darbinieku un augstākās vadības atalgojums nav saistīts ar uzdevumu veikšanu atsevišķo ieguldījumu pārvaldīšanas jomā.

81. pants

Riska darījumu iedalīšanas iekšējo modeļu pieejas kategorijās atbilstība

Novērtējot, cik atbilstīgi katra riska darījums, kas ir pieejas kapitāla vērtspapīru riska darījumiem piemērošanas jomā, ir iedalīts kādā iekšējo modeļu pieejas kategorijā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta h) apakšpunktu, kompetentās iestādes izvērtē definīcijas, procesus un kritērijus saistībā ar iedalīšanu vai iedalīšanas pārskatīšanu.

82. pants

Validēšanas struktūrvienības atbilstība

Novērtējot validēšanas struktūrvienības atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta f) apakšpunktā un 188. pantā noteiktajām prasībām, kompetentās iestādes piemēro 10.–13. pantu un pārbauda, vai:

- a) iestāde salīdzina faktisko ieņēmumu no kapitāla vērtspapīriem pirmo procentili ar modelētajām aplēsēm vismaz reizi ceturksnī;
- b) panta a) punktā minētajā salīdzinājumā izmantots vismaz vienu gadu ilgs novērošanas periods tādā laikposmā, kas pirmo procentili ļauj aprēķināt, pamatojoties uz novērojumiem, kuri nepārkļājas;
- c) gadījumos, kad novērojumu zem ieņēmumu no kapitāla vērtspapīriem aplēstās pirmās procentiles īpatsvars pārsniedz 1 %, tas ir atbilstīgi pamatots un iestāde veic attiecīgas korigējošas darbības.

14. NODAĻA

NOVĒRTĒŠANAS METODIKA ATTIECĪBĀ UZ REITINGU SISTĒMU IZMAIŅU PĀRVALDĪBU

83. pants

Vispārīgi noteikumi

1. Lai novērtētu iestādes atbilstību pārvaldības un dokumentācijas prasībām saistībā ar izmaiņām reitingu sistēmas piemērošanas jomā vai iekšējo modeļu pieejas kapitāla vērtspapīru riska darījumiem piemērošanas jomā, kā arī izmaiņām reitingu sistēmās vai iekšējo modeļu pieējā kapitāla vērtspapīru riska darījumiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 143. panta 3. un 4. punktu un 175. panta 2. punktu, kompetentās iestādes pārbauda, vai iestādes politika attiecībā uz minētajām izmaiņām ("izmaiņu politika") ir pienācīgi īstenota un atbilst Deleģētās regulas (ES) Nr. 529/2014 2.–5. panta, 8. panta un I pielikuma prasībām.
2. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes piemēro visas šādas metodes:
 - a) pārskata iestādes izmaiņu politiku;
 - b) pārskata iestādes iekšējo struktūru, tostarp vadības struktūras, modeļa komitejas vai citu komiteju attiecīgos protokolus;
 - c) pārskata attiecīgos ziņojumus par reitingu sistēmu izmaiņu pārvaldību un kredītriska kontroles struktūrvienības, validēšanas struktūrvienības, iekšējās revīzijas struktūrvienības vai jebkādas citas iestādes kontroles struktūrvienības ieteikumus;
 - d) pārskata attiecīgos progresa ziņojumus par iestādes veiktajiem centieniem novērst trūkumus un mazināt riskus, kas konstatēti uzraudzības, validēšanas un revīziju laikā;
 - e) iegūst rakstveida paziņojumus no attiecīgajiem iestādes darbiniekiem un augstākās vadības vai intervē tos.
3. Lai veiktu novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, kompetentās iestādes var pārskatīt arī citus attiecīgos iestādes dokumentus.

84. pants

Izmaiņu politikas saturs

Novērtējot iestādes izmaiņu politiku, kompetentās iestādes pārbauda, vai izmaiņu politika īsteno Regulas (ES) Nr. 575/2013 prasības, kā arī Deleģētās regulas (ES) Nr. 529/2014 1.–5. pantā, 8. pantā un I pielikumā noteiktos kritērijus un vai tā nodrošina minēto prasību un kritēriju praktisko īstenošanu, ņemot vērā turpmāk minēto:

- a) pienākumus, pārskatu sniegšanas kārtību un procedūras attiecībā uz izmaiņu iekšējo apstiprināšanu, ņemot vērā iestādes organizatoriskās iezīmes un pieejas īpatnības;
- b) definīcijas, metodes un attiecīgos gadījumos rādītājus izmaiņu klasifikācijai;
- c) procedūras izmaiņu identificēšanai, uzraudzībai, informēšanai par tām un izmaiņu veikšanas atļaujas saņemšanai no kompetentajām iestādēm;
- d) procedūras izmaiņu īstenošanai, ieskaitot to dokumentāciju.

15. NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMS

85. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2021. gada 20. oktobrī

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN
